

V SREDIŠČU
ODSTOP
MINISTRICE

TRETJA STRAN
NAGOVARJAJO GA, NAJ
USTANOVI STRANKO

DEMOKRACIJA

Slovesnost ob vstopu Slovenije v evroobmočje je pokazala, da je naša država v Evropski uniji cenjena in na poti med najrazvitejše članice povezave.

SLOVENIJA SVETILNIK EVROPE

ISSN 1408-0494
9 771408 049069

INTERVJU

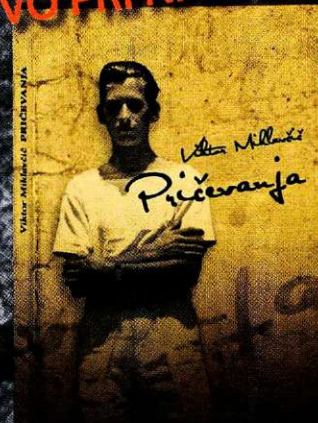
Dr. Marko Stabej

Pomen državnosti je za prepoznavnost jezika izjemen

Nova obzorja, o. b. s. Komel, Stegajna 11, Ljubljana

NOVO PRI NAŠI ZALOŽBI

Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

www.demokracija.si/knjigarna

Viktor Miklavčič PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, bojov v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji.

Cena knjige je **4.900,00 SIT / 20,44 EUR**. Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu **01 230 06 66**.

Postano po želji pri Centru Pošte. Dostopno plačilo poslovnih obveznosti. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV. Informacije o ceni vezave so priložene izločeni strani po centralnem paneletnem tečaju 1 EUR je 239,64 SIT.

knjigarna
DEMOKRACIJA

Modernizacija in cokle

Metod Berlec

Ponedeljkova slovesnost z naslovom Dobrodošlica evru s številno mednarodno udeležbo nas je spomnila, da smo Slovenci lahko zadovoljni z doseženim. Imamo svojo državo in v petnajstih letih, odkar je Slovenija mednarodno priznana, nam je uspelo, da smo se z vstopom v evroobmočje prepili v samo jedro Evropske unije. Tako so nam vse priznanje v ljubljanskem Cankarjevem domu izrekli nemška kanclerka in predsedujoča EU Angela Merkel, predsednik evropske komisije Jose Manuel Barroso, predsednik Evropske centralne banke Jean-Claude Trichet, predsednik evroskupine in luksemburški premier Jean-Claude Juncker, predsednik italijanske vlade Romano Prodi in številni drugi udeleženci slovesnosti. Predsednik slovenske vlade Janez Janša, ki je bil ob tem deležen številnih pohval, pa je v svojem govoru izluščil bistvo: Slovenija je s koncem komunizma in z razpadom Jugoslavije ter vstopom v EU končno dobila možnost, da izkoristi svoje velike potenciale. Po njegovo smo Slovenci in drugi narodi, vključeni v zadnjo veliko širitev, lahko narodom in voditeljem Zahodne Evrope ter evroatlantskih povezav hvaležni, ker so ohranili, v času hladne vojne pa ubranili ter razvili prostor svobode, demokracije in gospodarskega napredka. „Ker so za skupen dom teh vrednot ustanovili in krepili EU. Brez tega ne bi bilo ničesar, čemur bi se komunizma osvobodjeni narodi lahko pridružili. Za Evropo in za njene narode brez EU ne bi bilo prave prihodnosti. /.../ Slovenci smo sedaj prvič del velikega evropskega projekta. Projekt je tako velik in ima tako daljnosežne posledice, da so prvim poskusom upravičeno rekli ne EU, ampak kar evropske sanje. Vsake sanje za uresničitev potrebujejo najprej upanje, vero in pogum. In vse to so snovalci EU imeli. Nesporno je, da je danes EU najuspešnejši strateški politični projekt zadnjega stoletja. /.../ Moramo si postavljati visoke cilje. Dosedanja zgodovina uspehov EU je zgodovina sanj. Evropa potrebuje sleherne sanje in upanje slehernega Evropejca. Da

bo Evropa ne samo prostor učinkovitosti in odličnosti, ampak tudi prostor dobrega.“

Naša država je z vstopom v EU in nastopom nove vlade, v kateri je odločilno vlogo dobila prej opozicijska koalicija Slovenija (SDS in NSi), s socialno-gospodarskim reformami prešla v odločno modernizacijo naše države. Za to si je močno prizadeval pokojni Jože Pučnik. Njegov tesni politični sodelavec in prijatelj Janez Janša si skupaj z Andrejem Bajukom in drugimi prizadeva Slovenijo dokončno premakniti v to smer. Seveda pa postaja ob uspešnem delu vlade slovenska postkomunistična elita nervozna. Boji se namreč, da vladne koalicije ne bodo mogli potegniti v brezploden kulturni boj (kot so to počeli prej) in da bo šla ta s pozitivnimi dosežki na prihodnje volitve in poskušala znova zmagati. Zato poskušajo tako kot leta 1992, ko jim je uspelo razbiti Demosovo vladno in pobrati sadove njenega dela, danes storiti nekaj podobnega s poskusi destabilizacije države in njene aktualne vlade. Za zdaj so ti poskusi neuspešni, saj se je sedanja vladajoča garnitura veliko naučila iz Demosovega primera. Ker je LDS v globoki krizi, SD pa na prihodnjih volitvah še ne more narediti kakšnega večjega preboja, se intenzivno ukvarjajo z mislijo, da bi ustanovili novo stranko, ki naj bila vsaj delno tako uspešna kot Jankovič v Ljubljani. Eden glavnih akterjev v tej zgodbi je nekdanji generalni sekretar LDS Gregor Golobič, ki je nedavno pompozno izstopil iz LDS in dopustil možnost ustanovitve nove stranke. Po naših informacijah sedaj mrzlično lobira in pridobiva ljudi za ta projekt. Med njimi je tudi nekdanji prvi nadzornik Mercatorja in predsednik uprave kranjske Save Janez Bohorič. Slednji v dogovoru z Milanom Kučanom in pod vodstvom Gregorja Golobiča pritiska na novega ljubljanskega župana Zorana Jankoviča, naj ustanovi stranko. Ker ima Jankovič ob sebi ljudi, kot so Roman Jakič, Jani Möderndorf in Samo Lozej, ki jih Golobič dobro pozna, slednega ti tekoče obveščajo o vseh Jankovičevih stikih in potezah. Bo Jankovič sprejel to vlogo? **D**

Ob uspešnem delu sedanje vlade postaja slovenska postkomunistična elita nervozna. Zato poskuša tako kot leta 1992, ko ji je uspelo razbiti Demosovo vladno in pobrati sadove njenega dela, danes storiti nekaj podobnega; tudi z ustanovitvijo nove stranke.

UVODNE STRANI

- 9 Odstop kmetijske ministrice
10 **Pogledi:** Razlogi za veselje
11 Izgubljeni aduti LDS

POLITIKA

- 12 Dobrodošlica evru
15 Idejna nenačelnost LDS

SLOVENIJA

- 18 Presekan gordijski voz
20 Cerkev privolila v kompromis
23 Provokator v Ambrusu?
24 Helikoptersko reševanje
26 Spogledovanje z džamijo
28 Bo še prostor zanje?

TUJINA

- 30 Dolga pot do Elizejskih poljan
31 **Globus:** Žepna kneževina
32 **Tuji tisk:** V enem jeziku

INTERVJU

- 34 Dr. Marko Stabej

NEKOČ IN DANES

- 38 Problem »pozabljenih otrok«
40 Na mostu pri svetem Janezu
42 **Naši kraji:** Lokev na Krasu
45 Šoštanj in Vošnjaki

KULTURA

- 46 Neumrljivi vitez iz Manče
47 Umetniki za Karitas

OGLEDALO

- 48 **Film:** Skrivnostna sled
50 **Avtomobilizem:** Honda legend
52 **Zdravje:** Težavna sladkorna bolezen
54 **Šport:** Reševanje smučarke Tine
56 **Črna kronika:** Starši deklet tožijo
58 **Rumeno:** Atomiki lovijo ribe
60 **TV Kuloar:** Evropa!
62 **Kronika časa:** Juriš na bogove
66 Drnovškovi ljubljenc

34 Intervju: dr. Marko Stabej

Marsikateri Slovenec nima občutka, da je normalno, da se slovenščine učijo tudi tujci, čeprav je tega vse več. Sicer pa se mi zdi, da je že sama državnost Slovenije pomenila za prepoznavnost slovenščine izjemno veliko.

12 Slovenska dobrodošlica evru

Slovenija je natanko 15 let po mednarodnem priznanju s strani vseh članic EU uspešno prevzela skupno evropsko valuto in s tem dosegla še zadnjega izmed »velikih evropskih ciljev«. S slovesnimi prireditvami in mednarodno udeležbo smo Slovenci proslavili ta velik zgodovinski dogodek.

15 Idejna nenačelnost LDS

Osrednje vprašanje bližajočega se kongresa pa ne bo le v tem, ali bo LDS našla karizmatičnega voditelja, ki bo zmožni združevati in obvarovati stranko pred razpadom, pač pa tudi v tem, ali bo zmožna utrditi svojo programsko identiteto, ki se je po Drnovškovem odhodu nekako zameglila.

18 Presekan gordijski voz

Sedem največjih sindikalnih central je sredi novembra lani podpisalo dogovor o delitvi premoženja nekdanje Zveze sindikatov Slovenije (ZSS). Sporazum je pospešila tudi napoved vlade, da bo premoženje, če dogovora ne bo, razdelila sama.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročnih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Bor Slana

Pozivov k predčasnemu kongresu ni

Aleš Kocjan

Pogovarjali smo se z novim vodjem poslanske skupine Nove Slovenije in predsednikom sveta te stranke Jožefom Horvatom. Vodenje poslanske skupine je prevzel v veri in prepričanju, da jo sestavljajo ljudje, ki so zavezani programu stranke.

Pred kratkim ste prevzeli vodenje poslanske skupine NSi. Kakšno je ozračje v njej?

V poslanski skupini NSi je sedem poslancev in dve poslanki. Redno se srečujemo enkrat tedensko. Bolj živahno je, ko zaseda državni zbor, saj smo takrat navzoči vsi poslanci in je priložnosti za pogovore še več. Želimo nadaljevati z našo prakso, to je s sejanji poslanske skupine na terenu, praviloma v volilnem okraju poslanca NSi. Poslanska skupina je zelo homogena, kar pa seveda ne pomeni, da ni dopuščena različnost mnenj. Ta je celo zelo dobrodošla. Vesel sem, da poslanci zelo odgovorno in vestno opravljajo svoje delo. Svoje poslanstvo razumemo kot služenje in ne gospodovanje, zaradi česar nam je morda prihranjeno marsikatero razočaranje. Vodenje poslanske skupine Nove Slovenije sem prevzel v veri in prepričanju, da jo sestavljajo ljudje, ki so povsem predani našemu političnemu programu, in zdaj ko smo vladna stranka, tudi koalicijski pogodbi. Obe poslanki in vsi poslanci Nove Slovenije so izjemni in

dragoceni posamezniki, ki sestavljamo celoto – skupino, ki bo na temeljih odkritega, prijateljskega in dejavnega sodelovanja uspešna tudi v prihodnje. Pričakujem, da bo naša poslanska skupina v državnem zboru prepoznavna po sposobnosti posameznikov, ki znajo usklajeno delovati, se smiselno dopolnjevati in si pri nadgrajevanju pomagati.

Kako se v poslansko skupino vključuje nekdanji minister za delo Janez Drobnič? Sodeluje pri njenem delu?

Poslanec Janez Drobnič ima že iz prejšnjega mandata zelo veliko izkušenj iz delovanja državnega zbora. Tudi sam je pol poslanskega mandata vodil poslansko skupino. Delo torej pozna in ne potrebuje uvajalnega obdobja, kot smo ga potrebovali tisti, ki smo bili izvoljeni prvič, z izjemo dosedanjega vodje in po novem tudi ormoškega župana Alojza Soka.

Ste tudi predsednik sveta NSi. Kakšno je razpoloženje v stranki po lokalnih volitvah, ki so bile za stranko nekako povprečne?

Res je, z izidom nismo povsem zadovoljni. Za Novo Slovenijo so bile to druge lokalne volitve, odkar stranka obstaja. Menim pa, da nima nobena stranka razloga za pretirano zadovoljstvo. Praviloma so izidi volitev dobri v tistih občinah, kjer so se občinski odbori pravilno in zavzeto lotili volilne kampanje. Bistveno pa smo izboljšali volilni izid na ravni županov, saj ima NSi sedaj kar 10 županov.

Kako daleč ste z analizo volitev?

Stranka je analizo naročila pri zunanjem izvajalcu. Rezultate še pričakujemo. Prav tako glavno tajništvo po vsej Sloveniji organizira srečanja regijskih odborov, kjer predsedniki poročajo o stanju v odborih. Poleg splošne analize na nacionalni ravni je namreč potrebna tudi analiza, ki jo pripravi vsak občinski odbor. Šele na podlagi obeh bomo lahko objektivno ocenili zadnje lokalne volitve.

Se v stranki pojavljajo kakšni pozivi k predčasnemu kongresu?

Zanimivo, da v obdobju predsedovanja svetu stranke nisem dobil še nobene pobude za sklic izre-

dnega kongresa, novinarji pa me o tem vedno znova sprašujejo.

Lahko rečem, da se stranka že pripravlja na predsedniške volitve, saj je naš evropski poslanec, ki je tudi podpredsednik Evropske ljudske stranke, Lojze Peterle med prvimi napovedal svojo kandidaturo. Stranko to postavlja pred nove izzive. Potrudili se bomo, da bomo z učinkovito podporo lahko znova praznovali zmago.

Neprecenljiv je prispevek predsednika NSi Andreja Bajuka k oblikovanju drugačne politične kulture, kot smo je bili Slovenci vajeni, predvsem glede preseganja frontovske politike. Spoštujem njegovo državotvorno držo in njegovo premagovanje včasih nečloveških pritiskov, ki jim je izpostavljen.

Slave Klavžar 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Iskreno zavidanje?

Madžarski premier Ferenc Gyurcsany je na slovesnosti Dobrodošlica evru v ljubljanskem Cankarjevem domu dejal, da Sloveniji sicer zavida, a le v pozitivnem smislu. V njegovo iskrenost je težko verjeti ne le zato, ker si težko predstavljamo, da je nevoščljivost lahko pozitivna, pač pa tudi zato, ker je Gyurcsany pred časom dodobra razvnel strasti naših vzhodnih sosedov, s tem ko je volivcem zavestno lagal o proračunskem primanjkljaju.

ISKRICA

Tereza

Aleksander Škorc

„Nikakor se v današnjem času ne spodobi govoriti o lustraciji, še manj pa se spodobi prekopavati kosti,“ meni nekdanji predsednik. Besede „lustracija“ razen iz njegovih ust ni bilo slišati že nekaj let, kar utegne pomeniti, da si človek želi biti lustriran. Povsem razumljivo in jasno kot slabo ustekleničena londonska megla. Ima pač slabo vest in ne more spati. „Vse se vrača, vse se plača,“ bi na to porekla večna Tereza iz Dalmacije.

„Kje je vaše krščanstvo,“ je v nekem čudnem jeziku kopico nezadovoljnih krajanov pozival sedanji predsednik. Res predrzno, da si zatiralci kristjanov dovolijo očitati prav tem kristjanom pomanjkanje krščanstva. A tudi kristjani niso popolnoma krščanski in so gospoda predsednika z nesojenimi „romskimi“ bivalniki vred nekam poslali. Vse se vrača, vse se plača.

„Boga ni, dovoljeno je vse,“ je rekel bodoči predsednik nečesa, česar koli že. Človek ima kar prav. Res je dovoljeno vse, a treba je še dodati, da se vse vrača in vse plača. Nerodno za bodočega predsednika in prav zanimivo bo opazovati, ko ga bo tisti, ki ga ni, začel stiskati za tisto, za kar fantki ne marajo, da jih premočno stiskajo.

„Največji greh sedanje vlade je omejevanje svobodne misli,“ je izjavil nikoli obstoječi mislec. Za primer je izpostavil kar sebe in res ni bilo videti, da bi mu možganski tokovi tekli v kakšni obetavni smeri. Pravzaprav sploh niso tekli, kar pa za človeka, ki hrepeni po vnovični uvedbi lastne diktature v imenu ljudstva in vsako demokratično normo jemlje kot smrtno nevarno grožnjo, niti ni čudno. Včasih se na res zelo čudne načine vse skupaj vrača. In plača.

„Državljeni so nesproščeni in prestrašeni,“ je nesproščeno namrščen ugotovil usihajoči doktor, ki mu je podrobno poznavanje slovarja tujk največja vrlina. „Ne sodi drugih po sebi,“ bi na to verjetno odgovoril „preplonkanih“ modrosti poln sedanji predsednik. A doktorja lahko razumemo. Nikoli ni videl dlje od sebe in roba svoje, z lastno sebičnostjo brezupno omejene stranke in nikoli ne bo ne vedel niti razumel, kdo in zakaj se v resnici smeji ali joka. V svoji večni namrščenosti zmore le objokovati privilegije, ki jih nikoli sploh bilo ni. Bile so le hitro izginjajoče potešitve egoistične samovšečnosti, ki tako kot doktor sam s svojo stranko vred nezadržno venijo na še posebno zanemarjenem koščku smetišča zgodovine. „Vse se vrača, vse se plača,“ še vedno odmeva nekje iz Dalmacije in prav lepo je slišati.

H-umor

„V SLS obstaja prastrah, da se bo po dolgem času zgodila koalicija brez njih. Njihov boratovski podmladek je iskreno zapisal, da so samo v njihovi perspektivi 'enoumje', 'diktatura' oz. 'konec demokracije' zgolj sinonimi za stanje, kjer ne bi bili pri oblastnem koritu.“

(Gregor Golobič podmladku SLS zaradi njihove plakatne akcije proti njemu vrača milo za drago.)

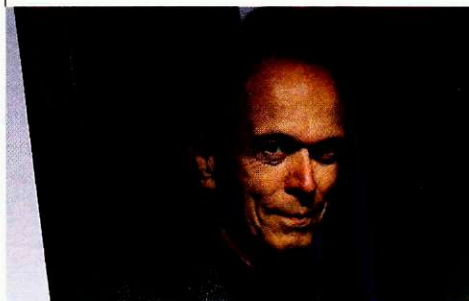

„Ne počnem tega, ker si tako zelo želim postati županja Izole, ampak zato, ker gre za vprašanje, ali bo pravna država zmagala ali ne.“

(Nekdanja izolska županja Breda Pečan je po številnih nepravilnostih na občinskih volitvah obrnila ploščo. Po novem si prizadeva za pravno državo.)

„Prvo sam ja išao, mene je ena ženska potrgala i bacila u košaru za smeće. Ja potem više nisam hodio, pravo da kažem, nisam hodio, ker mi je potrgala papire. Pa ko mene može izbrisati, kad sam tu četrdeset godina?“

(Drago Debetić, eden tako imenovanih izbranih, se zgraža nad uradniki, ki so urejali njegov status. Mi pa se zgražamo nad njegovim znanjem slovenščine, ki si ga je izoblikoval v preteklih 40 letih.)

„Hribar se mora 'štempljati'. Grozno. Zanj še posebno, saj je brez kartic dosegel na svojem področju vrhunsko ustvarjalnost.“

(Predsednik države Janez Drnovšek je prepričan, da službene vratarnice, ki beležijo prihod in odhod zaposlenih, sodijo na smetišče zgodovine.)

„Sam v vsakem klubu tako ali tako vselej delam tako, kot da bom ostal deset let.“

(Košarkarski trener Slobodan Subotić - Piksi vedno načrtuje dolgoročno, pa čeprav se dogovori, da bo neki klub treniral le pol leta.)

„Če v LDS kaj dobro deluje, je to poslanška skupina.“

(Poslanec LDS Milan M. Cvikel je vsaj z enim segmentom svoje stranke popolnoma zadovoljen.)

„Gladko prevzemanje evra je predstavljalo velik korak za Slovenijo in majhnega za Evropsko monetarno unijo.“

(Predsednik vlade Janez Janša se ob popolnem prevzemu evra počuti podobno kot Neil Armstrong, ko je stopil na Luno.)

„Vsak dan. Če me ne bo dopoldne, bom pa popoldne. Dobili me bodo zjutraj ob petih ali zvečer ob desetih.“

(Novi izolski župan Tomislav Klokočevnik bo, čeprav bo še naprej kirurg, 24 ur na dan na voljo občanom, pa ne le za zdravniške posege.)

„Terorist je pravzaprav moderen izraz za borca za svobodo.“

(Jan Cvitkovič je ponosen, da prihaja iz »terroristične« družine, saj so bili njegovi predniki pripadniki organizacije TIGR.)

„Gre za proces preoblikovanja stranke v alternativo, ki naj omogoči, da bodo volivke in volivci pravočasno dobili zaupanja vredno možnost, se zanjo ogreli in na volitvah tudi glasovali.“

(Predsednik LDS Jelko Kacin je končno dojel, da LDS doslej ni bila prava alternativa obstoječi oblasti.)

Kandidat z napako

Franci Grad se požvižga na zakon.

Ko smo pred dvema tednoma v Demokraciji objavili obširen članek o ustavnem sodišču, je nekdanji ustavni sodnik, ki je bil nekaj časa tudi predsednik ustavnega sodišča, dr. Tone Jerošek dejal, da bi se moral predsednik države Janez Drnovšek pri predlogih novih ustavnih sodnikov oziroma sodnic, še preden jih predlaga v potrditev državnemu zboru, celovito seznaniti z njihovimi prejšnjimi dejanji, ki morajo biti po njegovem mnenju takšna, da ne dopuščajo nobenih dvomov o njihovi osebnosti in delu. Kot kaže, Drnovšek temu nasvetu ni sledil. Tako je

konec preteklega tedna za novega ustavnega sodnika, ki bo nasledil Dragico Wedam Lukič, predlagal profesorja na Pravni fakulteti v Ljubljani dr. Franca Grada. Grad je znan kot dober pravni strokovnjak, vendar ima to napako, da mu občasno za zakone ni pretirano mar. Leta 2005 se je namreč znašel na seznamu ljudi, ki komisiji za preprečevanje korupcije niso prijavi svojega premoženjskega stanja, čeprav bi po zakonu to morali storiti. Ko so ga takrat novinarji vprašali, zakaj tega ni storil, jim je odgovoril, da zato, ker člani Republiške volilne komisije (katere član je bil Grad) ne bi smeli biti med tistimi, za katere je prijava premoženja obvezna, čeprav zakon o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo med osebe, ki morajo oddati poročilo, uvršča vse funkcionarje državnih organov, med katere sodi tudi Republiška volilna komisija. Že mogoče, da ima Grad, ki po zadnjih podatkih Kosove komisije poročila še vedno ni oddal, o tej zakonski določbi svoje pravno mnenje, vendar je zakon pač zakon, zato ga je treba – ne glede na to, kaj si o njem kdo misli –, dokler ni spremenjen ali razveljavljen, spoštovati. Gradu očitno to ni pretirano mar, zato je njegova kandidatura za ustavnega sodnika, ki bi moral biti vsaj na področju spoštovanja zakonov zgled drugim, precej vprašljiva.

Sicer pa Gradovo imenovanje, če bi ga poslanci potrdili, najverjetneje ne bi pripomoglo k večji uravnoteženosti precej neuravnotežene sestave ustavnega sodišča, saj Grad svetovnonazorsko pripada levici. V prejšnjem sistemu je bil zaposlen na sekretariatu izvršnega sveta in v republiški skupščini, pred dvema letoma pa ga je takratna ZLSD predlagala kot svojega člana ustavne komisije. A. K.

Modrosti tedna

»Tako kot Cerkev se tudi njeni kritiki dobro zavedajo, da je njen vpliv odvisen tudi od njene ekonomske moči; fraze, češ da bi bila Cerkev najmočnejša in najbližja Jezusovemu nauku v asketskem puščavniškem ogrinjalu, pač nimajo veliko stika z današnjo realnostjo oziroma funkcionirajo predvsem kot nov poskus potisniti Cerkev nazaj na margino in v izolacijo, kot je bila v času socialistične Jugoslavije.«
(Novinar Peter Rak)

»Vse to (medijsko nepokrite napade na Rome v preteklosti, op. ur.) ne opravičuje vaščanov, ki so v Ambrusu in Grčaricah pravico jemali v svoje roke. Tudi ne napak, ki so jih pri poskusu reševanja napravili policisti in politiki. Toda dejstvo je, da so politično sovražstvo, vaška surovost in mestna provincialna škodoželjnost z roko v roki ustvarili image Slovenije, ki po mojem prepričanju ali vsaj globokem upanju sploh ni resničen. Jaz sem prepričan, da kljub minulim dogodkom v Sloveniji ni več ksenofobije in tudi protiromskega razpoloženja kakor v katerikoli drugi evropski državi.«
(Pisatelj Drago Jančar)

Predstavitev stališč

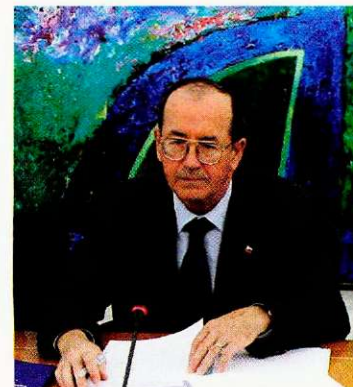
Romana Jordan Cizelj, poslanka evropskega parlamenta (EPP/SDS), se je konec preteklega tedna s posebno tiskovno konferenco odzvala na minulo sredo predstavljeni energetske sveženj evropske komisije, v katerem ta med drugim predlaga lastniško ločevanje energetskih podjetij. Dejala je, da je v zvezi z ločevanjem upravljanja prenosnih omrežij od tržnih aktivnosti podjetij treba najprej uresničiti tiste zaveze, ki so na ravni EU že sprejete. Evropske direktive namreč že sedaj zahtevajo pravno ločevanje aktivnosti energetskih podjetij. Jordan Cizljeva je tudi pojasnila, da do vprašanja ločevanja upravljanja s prenosnimi in distribucijskimi omrežji na eni strani ter proizvodnje in dobave energentov na drugi v evropskem parlamentu obstajajo različna stališča. Evropska poslanka je še pozdravila pozitiven pristop komisije k vprašanju jedrske energije. Ob tem je v zvezi z Jedrsko elektrarno Krško (JEK) poudarila, da je bila ta izdelana tako, da ima še znatno »varnostno rezervo«, zaradi katere lahko varno obratuje tudi po preteku življenjske dobe. Prepričana je, da je smiselno razmišljati o podaljšanju obratovanja JEK, razumen gospodar pa bi se odločil za podaljšanje. Poslanka je ob tem poudarila, da bi lahko z jedrsko energijo EU diverzificirala vire energije, saj povezava uran uvaža predvsem iz Kanade in Avstralije, medtem ko je pri zemeljskem plinu in nafti odvisna predvsem od Rusije. Med prednosti izkoriščanja jedrske energije je uvrstila še zmanjšanje izpustov CO₂, konkurenčno ceno elektrike in vlaganja v visokotehnološke panoge. V. K.

Evroposlanka Romana Jordan Cizelj

Brez sprememb

Parlamentarna ustavna komisija ni podprla predloga ustavnega zakona s področja poslanske imunitete, saj zanj nista glasovali dve tretjini članov komisije, enaka usoda je pred tem doletela tudi vladni predlog za začetek postopka ustavnih sprememb s področja sodstva. To pa pomeni, da letos ne bo nobenih novih ustavnih sprememb. Čeprav je bila predlagana ureditev poslanske imunitete deležna široke podpore, se je zataknilo pri vprašanju, ali naj bodo poslanci odškodninsko odgovorni za žaljive obdolžitve in obrekovanja. Vladni predlog ustavnih sprememb je predvideval, da bi bili za zagotovitev pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja lahko izvoljeni tudi sodniki z začasnim mandatom. Tudi tega predloga člani komisije niso večinsko podprli, Šturm pa je dejal, je izid glasovanja na ustavni komisiji pričakoval. Kljub temu je zadovoljen, da je do razprave o tej temi sploh prišlo. V. K.

France Cukjati, predsednik komisije

Za večjo povezanost z matico

Premier Janša je minuli torek sprejel predstavnike slovenskih zamejskih organizacij na ustanovni seji Sveta za Slovence v zamejstvu. S tem dobivajo prizadevanja Ljubljane za učinkovitejše sodelovanje z rojaki v tujini določnejše obrise.

Ustanovitev sveta je predvidel zakon o odnosih RS s Slovenci v zamejstvu in po svetu, ki je lani spomladi končno ugledal luč sveta. V skladu z omenjenim zakonom gre pri julija 2006 ustanovljenem svetu za posebno posvetovalno telo slovenske vlade na področju razvoja odnosov in sodelovanja z zamejskimi Slovenci. Predsednik sveta je po funkciji premier, njegov podpredsednik pa državni sekretar na Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, zdaj je to Zorko Pelikan. Svet šteje 19 članov, od teh je pet predstavnikov državnih (med njimi ministra Rupel in Bajuk) in civilnodružbenih ustanov iz Slovenije ter 14 predstavnikov zamejcev. Ti izhajajo tako iz krovnih in kulturnih organizacij kot iz političnih strank slovenske manjšine v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem.

Predsednik vlade Janez Janša ter ministra Dimitrij Rupel in Andrej Bajuk so se srečali s predstavniki zamejcev.

Na torkovi seji so natančneje določili delovanje sveta in govorili o skrbi za slovenski jezik ter povezovanju slovenskih organizacij onstran meje. Rojaki, kot je znano, poleg politične podpore pri občutljivih vprašanjih (izvajanje zaščitnega zakona za Slovence v Italiji, problematika dvojezičnih napisov na avstrijskem Koroškem) pričakujejo tudi utrjevanje gospodarskih vezi z matico.

Torkova seja je najboljši odgovor številnim domačim kritikom, ki menijo, da slovenska vlada ne deluje dovolj odločno v zvezi s sosednjimi državami, ko gre za manjšinska vprašanja. M.V.

Spomin na Pučnika

Natančno pred tednom dni, kot smo se spomnili tudi v Demokraciji, so minila štiri leta od smrti dr. Jožeta Pučnika. Na isti dan je delegacija SDS obiskala Pučnikov grob na Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici. Sestavljali so jo vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko, poslanec Jožef Jerovšek, glavni tajnik stranke Dušan Strnad in Pučnikova dolgoletna sodelavka Vera Ban.

Disidentski intelektualec, ki je okusil jugoslovanske zapore in dolga leta preživel kot politični emigrant v Nemčiji, je bil ključna oseba procesov demokratizacije in osamosvojitve Slovenije na prelomu iz osemdesetih v devetdeseta leta prejšnjega stoletja. V letih od 1989 do 1993 je vodil SDSS, predhodnico sedanje SDS, in na čelu Demosa zmagal na prvih povojnih demokratičnih volitvah aprila 1990. Istega leta je v drugem krogu predse-

Poklon očetu slovenske demokracije

dniške tekme izgubil proti tedanjemu predsedniku predsedstva SRS Milanu Kučanu. Čeprav se je iz aktivne politike umaknil leta 1997, je Pučnik vse do konca ostal referenčni lik slovenske pomladi.

Politično vodstvo je šele po smrti izrazilo splošno priznanje njegovemu življenjskemu delu. Tako ga je predsednik države Janez Drnovšek lani odlikoval z redom za izredne zasluge. M. V.

Peterletova lista

Kandidat za predsednika države in evropski poslanec NSi/EPP Lojze Peterle je v petek, 12. decembra, predstavil Listo za Slovenijo, ki je nastala kot samoiniciativna podpora njegovi kandidaturi. Ob tem naj zapišemo, da v pomladnih strankah še niso dosegli enotnega stališča glede Peterletove kandidature. Na predstavitvi so podporo premierju Demosove vlade izrazili pantomimik Andres Valdes, generalni direktor Primorja Dušan Černigoj, direktor Seaway Group Jernej Jakopin ter pesnik in igralec Tone Kuntner. Lista naj bi tudi povezovala slovenski potencial na različnih področjih. V ta namen bo Peterle vsak mesec pripravil posebno akcijo, namenjeno pomembnim, a zapostavljenim vprašanjem. Februarja naj bi se tako posvetili varovanju naravne in kulturne dediščine. Evropski poslanec se bo, če bo postal predsednik, zavzemal za suvereno, demokratično, socialno in pravno državo, ki bo uspešna tudi na drugih področjih. Peterle je med drugim poudaril pomen enotnosti in sodelovanja med predsednikom, vlado in obema domovoma parlamenta, med stvarnimi cilji pa se je zavzel za to, da bi Sloveniji zaupal sedež prihodnje vseevropske ustanove Galileo. M. V.

Lojze Peterle zbira podpornike.

Marija Lukačič odstopila

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Zdravstveni razlogi Marija Lukačič, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je pretekli teden predsedniku vlade Janezu Janši poslala izjavo, v kateri ga je obvestila, da iz zdravstvenih razlogov odstopa z mesta ministrice. Janša je odstopno izjavo sprejel in ministrico pooblastil, da do imenovanja novega ministra opravlja t. i. tekoče posle. Pri tem so v predsednikovem kabinetu poudarili, da so bile na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v času mandata Lukačičeve izpeljane vse ključne naloge za nemoteno izvajanje ukrepov skupne kmetijske politike EU, priprave na predsedovanje Slovenije EU so potekale dobro, ministrstvo je bilo med uspešnejšimi pri uresničevanju normativnega programa vlade, številne spremembe pa so bile pozitivne.

Pozitivna bilanca Sprejeti so bili mnogi ukrepi, s katerimi se spodbuja medgeneracijski prenos kmetijskih gospodarstev s starejše na mlajšo generacijo, kar je bil doslej velik problem. Na področju normativnega programa je ministrstvo v zadnjih dveh letih pripravilo 300 predpisov, kar pomeni skoraj vsak drugi delovni dan vsaj en predpis. Na področju denacionalizacije je ministrstvo v celoti izpolnilo sklep vlade in vseh 1.228 zaostalih pritožb rešilo do 30. 9. 2006. Tudi vse druge zaostanke so zmanjšali na minimum. Lani so pripravili pomemben dokument z naslovom Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja, ki slovenskemu podeželju prinaša 1,15 milijarde evrov (276 milijard tolarjev). Veliko je bilo postorjenega tudi pri upravljanju zemljišč, kamor sodi ekološka in integrirana pridelava, ter ustvarjanju novih delovnih mest in iskanju dodatnega vira dohodkov na kmetijah. Ministrstvo je pripravilo še dva izjemno pomembna dokumenta, in sicer: Nacionalni gozdni program in Nacionalni strateški načrt za ribištvo, ki slovenskim ribičem prinaša 19,3 milijona evrov. Na področju obvladovanja tveganj pred posledicami naravnih nesreč v kmetijstvu je bil vzpostavljen sistem zavarovanja kmetijske proizvodnje. Država je sofinancirala zavarovalne premije in tako vzpodbujala kmetijske pridelovalce, da sami poskrbijo za lastno ekonoško varnost, in še bi lahko naštevali.

Kdo bo resor vodil v drugi polovici mandata, do oddaje članka v tisk predsednik vlade ni sporočil, čeprav – kot je to običajno, je v javnosti slišati nekatera imena. O njih je težko presojati, saj o predlogu za ministra odloča predsednik vlade, še pred tem pa se morajo poslanci seznaniti z odstopno izjavo in nato v parlamentu potrditi novega ministra.

Različni odzivi Preteklo sredo so novico o odstopu Lukačičeve pograbili vsi, ocene o tem pa so bile mešane. Tisti, ki so ministrico ves čas napadali, zelo natančno in pogosto tudi pretenciozno presojali njeno delo, so bili privoščljivi. V opozicijskih strankah naj bi bili odstop pričakovali. Po ocenah poslanske skupine SD naj bi bila vlada potrebna osvežitve, saj v sedanjosti sestavi ne

Ministrica v odstopu Marija Lukačič svojih uspehov ni znala vedno najbolje predstaviti.

V času njenega vodenja so bile izvedene številne pozitivne spremembe, narejenega je bilo veliko, morda je bila njena šibkejša točka komuniciranje z javnostjo.

bo mogla uspešno opraviti vseh nalog doma in kot predsedujoča EU. V Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) se do dela Lukačičeve niso opredelili. Roman Žvegljč, predsednik sindikata kmetov, je dejal, da je »določene zadeve opravila dobro, pri drugih pa ni imela najbolj srečne roke, predvsem ne pri izbiri sodelavcev«. V vladnih strankah odločitev Lukačičeve spoštujejo. V SDS na primer njen odstop obžalujejo, saj menijo, da je bila ministrica pri svojem delu izjemno uspešna. »Morda je bila vaša in javna presoja nekoliko drugačna, a dejstvo je, da v tem mandatu ni bilo več toliko zvezdnitva na kmetijskem ministrstvu, ampak se je začelo resno delati. V teh dveh letih praktično ni bilo afer, ki bi spremljale to področje.« V NSi so prepričani, da je ministrica delala dobro, po mnenju nekdanjega predsednika in zdajšnjega člana odbora DZ za kmetijstvo Alojza Soka, ki ga je njen odstop presenetil, pa celo zelo dobro. V SLS so dejali, da je treba spoštovati razloge Lukačičeve za odstop, v DeSUS pa njeno odločitev obžalujejo, »saj je delo opravljala korektno in dobro«. ■

„Smrt komuno-fašizmu“

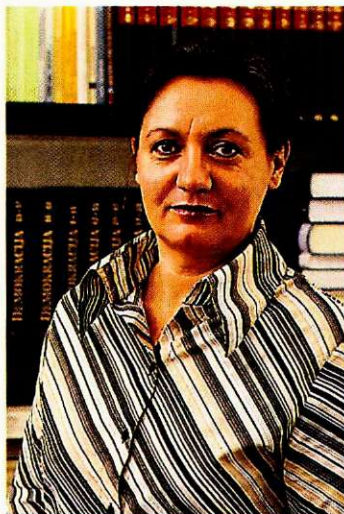
Pavel Ferluga

S temi besedami bi moral minister Karel Erjavec skleniti govor v Dražgošah, a si tega ni upal storiti.

Rekel je: »Pri tem ne smemo pozabiti, da se je naša prihodnost tlakovala tudi v Dražgošah pred 65 leti. Če bi to pozabili, bi rušili slovenski ponos, zato moramo gojiti verodostojen odnos do dražgoške bitke.« Prihodnost se je res tlakovala, in to s krvjo, zastonj prelito na oltarju revolucije, ki je zahtevala čim več slovenskih žrtev za izpeljavo za Slovence pohablajočega načrta, ki se je žal uresničil ter pahnil naš narod v bratomorno vojno in polstoletno tiranijo. Nobenega ponosa ne moremo zaznati pri »bitkah«, ki so bile le zrežirani napadi na okupatorja z enim samim namenom: izzvati represalije nad domačini, ker z vojaškega vidika niso imele nobene konkretne vrednosti, narodnoosvobodilne pa še manj. Ponosni bi lahko bili le v primeru, če bi napadalci tudi branili prebivalstvo s svojo navzočnostjo do popolnega poraza, ker so že prej dobro vedeli, da ne bi premogli zmage. Ponos je bil že tedaj poteptan, ker v bistvu ni mogel biti ponos, le strahopetnost bežečih revolucionarjev po opravljenem izdajstvu domačinov, ki so jih že prej prosili, naj se oddaljijo od vasi, v strahotni slutnji posledičnih represalij. Resnico in verodostojnost je minister Erjavec cinično obšel.

Ne vem, ali je smiselno, da se takih šamanskih shodov zombijev preteklosti v poplavi krvavih zvezd udeleži predstavnik demokratične vlade Republike Slovenije, ki sloni prav na temeljih odprave zadnjega polstoletnega okupatorja, nosilca teh rdečih zvezd. To se lahko zgodi le v Sloveniji. Ali se je hotel prikupiti rdeči opoziciji, ki mu že dolgo marsikaj v zvezi z njegovim ministrom upravičeno ali neupravičeno očita? Ali se ni čutil okrnjenega kot predstavnik demokratične vlade v družbi z apologeti kriminalnega totalitarizma (Kučan, Stanovnik, Janković)? Omadeževana je bila tudi Vojkova triglavka, na katero so prilepili rdečo zvezdo, ki so jo potuhnjeno in konspirativno prenesli s titovke. Neverjetno kameleonstvo in zavajalstvo.

Naj si še tako prizadevajo, da bi v internacionalistično »herojstvo« diktatorskega komunizma pritegnili take junake, kot je bil Stanko Premrl Vojko, ali celo tigrovice, ki so res bili nacionalnoosvoboditeljsko navdahnjeni, jim to ne bo uspelo, ker si danes zgodovinska resnica utira pot s tisto verodostojnostjo, ki je minister Erjavec ne pozna, v mračnjaško polstoletno diktatorsko lažno zgodovino, ki je pravo nasprotje slovenskega ponosa.

Razlogi za veselje

Vida Kocjan

Stvari se v Sloveniji postavljajo na svoje mesto. To dokazuje prireditev Dobrodošlica evru.

Vtem tednu nihče ne more skriti navdušenja nad dogodkom (niti se delati, da ga ni opazil), ki se je v Sloveniji zgodil natanko 15 let po tem, ko je Evropska unija tudi uradno priznala slovensko samostojnost. Prireditev Dobrodošlica evru je bila Evropa v malem v Ljubljani. Neverjetno do te mere, da človeka zaščemi od navdušenja. Prireditev, ki je pokazala, kdo in kaj smo ter kam spadamo. Pri tem mislim na Slovenijo, njeno vodstvo in vse njene državljane.

Uspehi države so vidni na vsakem koraku, zahvala za to gre vsem dosedanjim vladam. O tem ni dvoma. Zdajšnja, katere mandat je na polovici, svoje delo v korist državljanov in državljanek opravlja zelo dobro, pa naj je nekdanji predsednik države do nje še tako kritičen, na trenutke celo piker – če omenimo le njega, ki predstavlja vrh nekdanje kontinuitete in je še vedno njen vodja. Vendar je očitno, da ga bolj kot delo vlade motijo posamezniki v njej. Nobena skrivnost ni, da mu predsednik vlade ni najbolj pri srcu, razloge za to pa pozna le sam. Toliko politične, če že ne človeške modrosti bi pa že zmožni, da bi interese države in njenih državljanov postavil nad ozke osebne politične interese. Janši (in večini v vladi) na področju vodenja skoraj ni kaj očitati. Prevzem evra je krona tega dela, za Slovenijo pa pomembna prelomnica, saj je naša država prva in edina izmed novih držav članic EU, ki je 1. januarja 2007 lahko prevzela evro.

Tudi če pogledamo uresničitev vladnega delovnega programa za preteklo leto, ugotovimo, da je bila uresničitev načrtovanih predpisov 82-odstotna, vlada in ministrstva pa so v svojem delovnem programu za leto 2006 sprejeli kar 1.610 predpisov, kar je v povprečju več kot 6 vsak delovni dan. Tu gre seveda za normativni del. Politika, ki jo vodi vlada, pa kaže izboljšanje stanja na vseh področjih. O gospodarskih uspehih in naraščajočem optimizmu smo že veliko pisali, o tem se poroča skoraj vsak dan. Hkrati s tem se vlada pospešeno pripravlja na predsedovanje Evropski uniji čez slabo leto dni. Ta čas že sodeluje pri skupnem 18-mesečnem programu predsedovanja EU, kakor je bilo dogovorjeno in začrtano v nastajajoči evropski ustavni pogodbi. Če to niso uspehi, o katerih si pred 15 leti nihče niti sanjati ni upal, potem ne vem, kaj bi to lahko bilo.

Izgubljeni aduti LDS

Dr. Matej Makarovič

Pogled na to, kdo so tisti, ki naj bi reševali LDS, in kako ravnajo, tej stranki ne daje veliko upanja za skorajšnji vnovični vzpon. Saj ne trdimo, da so ti ljudje nesposobni, le naloga se zdi zanje očitno pretežka. Problem je namreč v tem, da so bili pogoji, pod katerimi je LDS pridobila moč in težo, kakršno je imela v devdesetih letih prejšnjega stoletja, takrat popolnoma drugačni kot danes. Oglejmo si na kratko nekaj dejavnikov, ki so bili takrat odločilni, danes pa so odsotni.

Prvi dejavnik: *biti na oblasti*. Tega, kar poznamo kot LDS, niso zgradili v opoziciji, temveč na oblasti. Šlo je za stranko, ki je svoj vzpon začela s pozicije oblasti: Drnovškova LDS je šla leta 1992 prvič na volitve šele po tem, ko je s prerazporeditvijo sil v parlamentu že prevzela oblast. To še zdaleč ni naključje, saj oblastna pozicija omogoča svojemu nosilcu določeno delitev ključnih resursov (položaji, časti, denar) med različne prijatelje in »prijatelje«, s čimer se zagotavlja neko ravnovesje in mir med njimi. Sedanji spori v LDS so izrazito povezani z dokončnim spoznanjem, da ta čas ni česa deliti in da tudi ni nobenega posebno trdnega poročstva, da bo mogoče kaj bistvenega deliti čez dve leti (šestletnega ali celo daljšega obdobja pa si večina ključnih akterjev v LDS v tej perspektivi niti ne zna predstavljati).

Drugi dejavnik: *biti pragmatičen*. Pragmatičnost si laže privoščijo tisti, ki so na oblasti, in tu je položaj danes za LDS seveda spet bistveno težji. Ko je bila LDS na oblasti, si je lahko navzven privoščila razmeroma neideološko podobo, ki je bila za volivce široko privlačna. Nekdo je lahko v njej videl levico, drugi sredino, tretji stranko konservativizma, ki nas varuje pred nepremišljenimi spremembami. Stari Drnovšek (novi je zgodba zase) je odlično posebejal ta pragmatizem. A pragmatiki so po izgubi oblasti drug za drugim večinoma odpadali. Težava jedra današnjih reševalcev LDS je, da so vse prej kot pragmatični. Ljudje, kot so Štrajn, Gaber ali Keber, so sicer častivredni in načelni intelektualci, a že zaradi svojih radikalnih levičarskih stališč prav gotovo niso tisti, zaradi katerih bi pomembnejši del volivcev podpiral LDS. Prej bi lahko rekli, da je v devdesetih letih *kljub njim* velik del volivcev podpiral LDS. Zadeva je zdaj približno taka, kot da bi poskušali SDS iz krize po porazu leta 2000 reševati najodločnejši zagovorniki domobranstva, ki bi vrh vsega zahtevali še uvedbo

verouka v šole in prepoved splava. Če bi bilo tako, SDS danes seveda ne bi bila na oblasti ...

Tretji dejavnik: *biti povezovalen*. Ena od formul uspeha LDS so bile velike koalicije, prek katerih je ta stranka poskušala demonstrirati svojo širino in povezovalno sposobnost. Seveda je bil tudi ta dejavnik povezan z dejstvom, da je bila LDS takrat pač na oblasti in je znala s slastjo oblasti vedno znova zapeljati številčno močne, a hkrati intelektualno in moralno šibke člene takratnega pomladnega bloka. Danes pa voditelji LDS ne zmorejo več povezovati niti lastne stranke.

Četrti dejavnik: *varovati pred grožnjo*. Dokler je bila LDS na oblasti, je delovala tudi kot varuh pred fantomsko grožnjo »desnice«. Pri tem ji je bilo v bistveno pomoč ravno dejstvo, da prav »najnevarnejše« jedro te »desnice« nikoli ni bilo zares na oblasti in je bilo zato mogoče strašiti volivce z neštetimi grozotami, ki bi jih taka fašistoidna, avtoritarna, klerikalna in domobranska vladavina prinesla. Zdaj ko je personifikacija teh grozot v podobi Janeza Janše že dobri dve leti predsednik slovenske vlade, ki odlično komunicira z voditelji drugih demokratičnih vlad, je ta demonizacija dokončno propadla. Prepričati volivce, da državi, ki je prva med novinkami uvedla

evro in ki bo prihodnje leto predsedovala Evropski uniji, vlada mračnjaški totalitarno-fašistoidno-ksenofobičen režim, je pač nemogoča naloga in treba si bo izmisliti kaj precej bolj inteligentnega.

Problem večine današnjih reševalcev LDS je, da zaradi očitnega pomanjkanja (samo)refleksije ne zmorejo izstopiti iz miselnih okvirov, ki so se oblikovali pod vplivom dejavnikov, kakršnih danes ni več. So bolj del problema kot

Problem današnjih reševalcev LDS je, da ne zmorejo izstopiti iz miselnih okvirov, ki so se oblikovali pod vplivom dejavnikov, kakršnih danes ni več.

pa njegova rešitev. Dokler je tako, lahko LDS reši kvečjemu današnja vladajoča koalicija – če stori kakšno veliko politično napako. Predvsem pa kriza, ki jo danes doživlja LDS, nikoli ne sme postati razlog za samovšečnost in pomanjkanje samokritičnosti vladajočih ali celo še kaj hujšega. ■

Evro-za vse nas

A Welcome to the Euro
Ljubljana, 15 January 2007

Dobrodošlica evru
Ljubljana, 15. januar 2007

Predsednik evropske komisije Jose Manuel Barroso, slovenski premier Janez Janša in predsednik evroskupine Jean-Claude Juncker

Slovenska dobrodošlica evru

Denis Vengust, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Slovenija je natanko petnajst let po mednarodnem priznanju s strani vseh članic EU uspešno prevzela skupno evropsko valuto in s tem dosegla še zadnjega izmed »velikih evropskih ciljev«.

Slovesnimi prireditvami na resnično najvišji ravni smo se Slovenci poslovili od tolarja in za edino plačilno sredstvo dokončno uveljavili skupno evropsko valuto evro. Slovenska vlada in Banka Slovenije sta v ponedeljek ob dokončni uvedbi evra v Sloveniji priredili slovesnost z naslovom Dobrodošlica evru. Na povabilo premierja Janeza Janše in finančnega ministra Andreja Bajuka so se je udeležili številni ugledni gosti, med njimi nemška kanclerka in predsedujoča Evropski uniji Angela Merkel, predsednik evropske komisije Jose Manuel Barroso, predsednik Evropske centralne banke Jean-Claude Trichet, predsednik evroskupine in luksemburški premier

Jean-Claude Juncker ter evropski komisar za gospodarske in denarne zadeve Joaquin Almunia. Ob tem pomembnem dogodku je v Slovenijo pripotovalo tudi osem predsednikov vlad članic EU, in sicer iz Nemčije, Italije, Luksemburga, Madžarske, Slovaške, Grčije, Latvije in Belgije, finančni ministri Portugalske, Francije, Irske, Litve in Nizozemske ter namestnik češkega premierja. Iz Avstrije se je slovesnosti udeležila zunanja ministrica Ursula Plassnik.

Slovesnost na vrhunski ravni
Dobrodošlica evru je bila izrečena na dan, ko se je v Sloveniji izteklo obdobje dvojnega denarnega obtoka in je evro dokončno nadomestil

slovenski tolar. Za države članice EU je bila to priložnost, da skupaj praznujejo razširitev evroobmočja in simbolno poudarijo zavezo njegovi nadaljnji širitvi. Slovesnost je potekala na resnično najvišji ravni in v Sloveniji praktično še ni bilo podobne. Edina izjema je bilo morda srečanje Bush-Putin leta 2001. Gostje so se najprej zbrali na slavnostnem kosilu, in sicer predsedniki vlad na Bledu, finančni ministri in drugi povabljeni pa na gradu Brdo. Osrednji del dogodka je potekal pozno popoldne v Cankarjevem domu v Ljubljani, kjer so najprej odprli razstavo Tolar odhaja – evro prihaja, sledila pa je glavna slovesnost, na kateri so se predsednikom in ministrom pridružili

tudi udeleženci konference o evru, ki sta jo isti dan v Ljubljani organizirali Banka Slovenije in Evropska centralna banka (ECB).

Slovenija zgled drugim
Na osrednji slovesnosti v Cankarjevem domu je kot prva med slavnostnimi govorniki govorila nemška kanclerka Merklova, ki je s 1. januarjem prevzela predsedovanje EU. Kot je v nagovoru poudarila nemška kanclerka, je Slovenija prva izmed držav Srednje in Vzhodne Evrope, ki se ji je uspelo pridružiti območju evra. »Za to so bila potrebna velika prizadevanja, ki pa so se izplačala tako Sloveniji kot tudi EU. Prav tako je to tudi vzpodbuda za druge članice EU. Zgledujte

Nemška kanclerka in predsedujoča EU Angela Merkel med uvodnim govorom

Guverner Mitja Gaspari med pogovorom s svojimi evropskimi kolegi

se po Sloveniji in videli boste, da se prizadevanja poplačajo dvojno ali trojno,« je dejala nemška kanclerka. Merklova je še menila, da je evro tudi simbol za povezovanje Evrope in »viden znak vse večjega mednarodnega pomena Evrope«. Prav tako po njenem mnenju šele z evrom lahko govorimo o resničnem skupnem trgu. Poudarila je, da je evro dobra in stabilna valuta, kar je tudi v skupnem interesu vseh. Že ob prihodu je poudarila, da mora evro ostati neodvisen od političnih vplivov in mora biti realna valuta, v katero bodo lahko ljudje zaupali. Kot voditeljica ta čas predsedujoče države EU je izpostavila skupno 18-mesečno predsedovanje s Portugalsko in Slovenijo. Pri tem je napovedala, da bo sodelovanje v prihodnjih mesecih zelo tesno. Merklova je s seboj ob prihodu v Slovenijo kot darilo prinesla nemške evrske kovance z motivom Brandenburških vrat, ki po njenih besedah predstavljajo simbol evropskega združevanja.

Prevzem evra je velik korak Sledil je nagovor predsednika evropske komisije Joseja Manuela Barrosa: »Uvedba evra je pomemben zgodovinski korak za Slovenijo, pa tudi pomemben korak za EU, ki ga je vredno proslavljati. Uvedba evra v Sloveniji dokazuje, da območje evra ni le nekakšen zaprt klub, temveč da je evro resnično valuta EU in da so vrata odprta za vse, ki spoštujejo pogoje za njegovo uvedbo. Evro je članicam dejansko prinesel trajne ugodnosti, kot so zadovoljiva rast, večja zaposlenost in ekonomska stabilnost, pa tudi

konkretne prednosti državljanom,« je poudaril predsednik komisije. Izrazil je zadovoljstvo, da je prehod na evro v Sloveniji potekal gladko, vendar to po njegovih besedah še ne pomeni, da je delo končano. »Evro ne prinaša le velikih prednosti, ampak tudi odgovornosti v smislu ohranjanja makroekonomske stabilnosti in konkurenčnosti Slovenije v območju enotne valute. Slovenija se je vključila v območje evra, ki je že prinesel pomembne prednosti, a lahko da še več v smislu rasti in zaposlovanja. Vendar pa ne pričakujte, da bo evro prinesel višjo gospodarsko rast, saj k temu lahko pripomorejo samo strukturne reforme,« je opozoril Barroso.

Uspešna finančna politika Za Barrosom je nastopil predsednik Evropske centralne banke (ECB) Jean-Claude Trichet in ob čestitkah Sloveniji prav tako opozoril, da tudi po vstopu v evroobmočje Slovenijo čakajo izzivi. Državo je pozval, naj pomaga pri krepitvi območja, hkrati pa si prizadeva za trajno vzdržnost svojih javnih fi-

nanc. Predsednik ECB je v svojem nastopu spomnil tudi na omejitve, ki še vedno veljajo za slovenske delavce pri dostopu na trg dela v večini starih članic EU in ki po njegovem prepričanju ne spadajo v območje evra. Predsednik ECB je pri tem poudaril, da je vključitev Slovenije v evroobmočje sad dolgoletne uspešne finančne in gospodarske politike. Z vstopom Slovenije se je »družina«, ki uporablja evro, povečala na 317 milijonov ljudi, je spomnil. Evro je po Trichetovih besedah uspešen projekt. Poudaril je, da je že danes jasno, da so se različne skeptične napovedi o prihodnosti skupne evropske valute pokazale kot neutemeljene. Strukturne reforme evropskega gospodarstva in preseganje tehnološkega zaostajanja Evrope za ZDA bodo jamčili nadaljnjo krepitev skupne valute, je še menil.

Slovenija ve, kako je treba Zbrane je nagovoril tudi luksemburški premier in predsednik evroskupine Jean-Claude Juncker. Poudaril je, da je Slovenija zgled

drugim članicam evroobmočja in dodal: »Območje evra in evroskupina bosta s članstvom Slovenije bogatejša. Ta država ve, za kaj gre pri strukturnih reformah,« je dejal Juncker. Spomnil je, da je Slovenija prešla iz centralističnega v tržno gospodarstvo in izvedla številne reforme. »Imeti Slovenijo na krovu je imeti na krovu državo, ki ve, kaj in kako je treba. Bogatejši bomo v izkušnjah, ki jih bo prinesla Slovenija,« je dejal Juncker.

Evro je zgodba o uspehu, ki je presegla tudi pričakovanja največjih optimistov, je še poudaril Juncker. Ob številnih pohvalnih besedah na račun poguma slovenskih državljanov od osamosvojitve leta 1991 do uvedbe evra letos je tudi on opozoril na odgovornosti, ki jih od članic zahteva območje evra. »Življenje v območju evra predpostavlja, da prednosti ne jemljemo kot danih in da na nacionalni ravni delujemo odgovorno,« je dejal Juncker in poudaril, da evro sicer prinaša številne prednosti, poskusi Evropo uporabljati kot grešnega kozla, da bi odvrnili pozornost od slabosti nacionalnih politik, pa tudi vplivajo na evro. Kljub mnogim prednostim evra se mnogi še vedno z nostalgijo spominjajo nekdanje nacionalne valute. »Zato je ključno, da evropskim državljanom pojasnimo, kaj lahko evro stori zanje in česa evro zanje preprosto ne more storiti,« je še poudaril Juncker.

Odgovor na izzive prihodnosti Čestitke Sloveniji in svoje poglede na pomen skupne evropske valute za celo EU in našo državo so ▶

Predsednik vlade Janez Janša s premierji šestih evropskih držav na Bledu

Evropski komisar Joaquin Almunia in finančni minister Andrej Bajuk

► predstavili tudi italijanski premier Romano Prodi, belgijski premier Guy Verhofstadt in grški premier Kostas Karamanlis.

Sklepni nagovor na slovesnosti je imel slovenski premier Janez Janša. Poudaril je, da je »prevzem evra velik korak za Slovenijo in majhen za Evropsko monetarno unijo, za Evropsko unijo pa korak v pravo smer ob pravem času«. Uvedba skupne evropske valute je bil »pravočasen odgovor na izzive prihodnosti, odgovor, ki se zaveda tudi odgovornosti do prihodnjih generacij Evropejcev«, je poudaril. »Slovenija je od razpada Jugoslavije in osamosvojitve prehodila uspešno pot razvoja in tranzicije. Današnji dan je nov mejnik novega uspešnega koraka«, je dejal. Slovenija, ki je izpolnila zahtevne mastrichtske pogoje za prevzem evra, bo tudi naprej izpolnjevala zaveze pakta stabilnosti in rasti, je zagotovil. Za uvedbo evra je bilo potrebnih veliko opaznih in manj opaznih naporov, je spomnil Janša in poudaril, da »smo v imenu slovenske države za uspešen prevzem evra dolžni zahvalo mnogim«. »Najprej zagotovo slovenskemu tolarju, ki je bil dobra valuta, od njega pa se poslavljamo z dobrimi občutki. Tolar ostaja neizbrisni del slovenske zgodovine in samozavesti, slovenske zgodbe o uspehu«, je poudaril Janša. »Na današnji dan sem zahvalo dolžan vsem dosedanjim predsednikom in članom slovenskih vlad, še posebej finančnim ministrom, poslancem slovenskega parlamenta, guvernerjema in članom Sveta Banke Slovenije za pravočasne in pravilne odločitve na zahtevni poti«, je poudaril. Zahvalil se je tudi bančnikom, gospodarstvenikom in vsem uporabnikom evra za pomoč in razumevanje pri gladkem prehodu na novo valuto pa tudi Evropski centralni banki (ECB) in evropski

komisiji za pomoč in nasvete pri izpolnjevanju kriterijev in za pozitivno odločitev.

»Slovinci in drugi narodi, vključeni v zadnjo veliko širitev EU, smo narodom in voditeljem Zahodne Evrope in evroatlantskih povezav dolžni hvaležnost, ker so ohranili, v času hladne vojne ubranili ter razvili območje svobode, demokracije in gospodarskega napredka, ker so za skupni dom teh vrednot ustanovili in krepili EU. Brez tega ne bi bilo ničesar, čemur bi se komunizma osvobodjeni narodi lahko pridružili. Za Evropo in njene narode brez EU ne bi bilo dobre prihodnosti«, je dejal Janša. »Danes je naša hvaležnost še toliko bolj na mestu. Prvič zato, ker se je širitev izkazala za uspešno, pa tudi zato, ker slovenski prevzem evra dokazuje, da se je EU sposobna razvijati in poglobljati naprej«, je menil. Evropski narodi, povezani v EU, imajo »dobro prihodnost«, je dejal Janša in poudaril, da ni neresljivih problemov in neuresničljivih sanj. Zato si moramo upati sanjati, si postavljati visoke cilje. »Evropa potrebuje sleherne sanje in upanje slehernega Evropejca. Da bo Evropa ne samo prostor učinkovitosti in odličnosti, ampak tudi prostor dobrega«, je sklenil Janša.

Enoglasne čestitke Že v ponedeljek dopoldne se je v Ljubljani

začela konferenca o evru. Visoki gostje evropske komisije in Evropske centralne banke so Slovenijo ob prevzemu evra soglasno pohvalili za izjemen dosežek. »Čestitam za odličen dosežek in vam izrekam dobrodošlico. Bravo, Slovenija,« je v uvodnem nagovoru poudaril predsednik ECB Jean-Claude Trichet. Enako pohvalo sta državi izrekla luksemburški premier in predsednik evroskupine Jean-Claude Juncker ter evropski komisar za gospodarske in denarne zadeve Joaquin Almunia. Trichet je dejal, da mu je v veliko zadovoljstvo, da je na dan, ko je evro postal edina valuta v Sloveniji, v Ljubljani. »Naj čestitam vsem, ki so bili vključeni v prehod na evro, ki je potekal gladko in brez vsakih težav«, je poudaril. Slovenija je bila po njegovih besedah zelo uspešna in je lahko zgled državam, ki se na uvedbo evra še pripravljajo. »Izkušnje Slovenije bodo zelo koristne tudi za druge države«, je dodal Almunia.

Slovenija je v 15 letih, kot je povzel Trichet, imela tri valute; dinar, tolar in evro, če ne upoštevamo še bonov. »To je jasen dokaz, da je gospodarski razvoj lahko zelo hiter, če se država tako odloči,« je dejal. Slovenija je prva med desetimi državami, ki so se EU pridružile leta 2004, ki je prevzela evro, ta rezultat pa kaže precejšen napredek države v nominalni in realni konvergenci. »Ta napredek je občudovanja vreden,« je ocenil. Po besedah predsednika ECB bo morala Slovenija zagotoviti nadaljevanje učinkovite politike. Enako je ocenil Almunia, ki je, čeprav je po njegovih besedah to dan za proslavljanje, Slovenijo opozoril na nekatere izzive. Kot je dejal, mora inflacija ostati na nizki ravni, predvsem za ohranjanje konkurenčnosti, država pa mora poskrbeti tudi za zdrave in stabilne javne finance. Slovenija mora, kot je

Jean-Claude Trichet in France Cukjati

izpostavil Almunia, izvesti fiskalne in strukturne reforme zlasti zaradi staranja prebivalstva. »Zato mora izvesti veliko reformnih ukrepov in izboljšati rast zaposlovanja in socialni sistem,« je med drugim poudaril Almunia. Državo je pohvalil in na enake stvari opozoril tudi Juncker. »Ljudje so pogumno sprejeli novo valuto, zato si zaslužijo našo veliko pohvalo,« je rekel in dodal, da se »sedaj začena nova potovanje, novi izzivi«. Slovenija je monetarno politiko prepustila ECB. Za evropski monetarni sistem in vzdržno konvergenco pa je bistven okrepljen nadzor in koordinacija monetarnih politik, je ocenil.

Guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari je izrazil prepričanje, da Slovenija uvedbo evra dojema kot zgodovinski izziv in tudi kot priložnost. »Prehod tolarja v evro je zato zgodovinski,« je ocenil. Minister za finance Andrej Bajuk je znova spomnil, da »smo na projekt evro lahko vsi upravičeno ponosni«. Bajuk je gostom zagotovil, da se država zaveda svojih odgovornosti in namerava vse predpisane pogoje območja evra izpolnjevati. »To pa pričakujemo tudi od drugih,« je dodal. Kot je sklenil, Slovenija ob uvedbi evra vsem prinaša sporočilo: Žive naj vsi narodi! »To preprosto sporočilo je izraz našega upanja in naše trdne zaveze tako EU kot širši svetovni skupnosti,« je uvodne nagovore na konferenci sklenil Bajuk.

Celoten sklop slovesnosti ob dokončnem prevzemu evra in hkratni petnajsti obletnici priznanja Slovenije s strani vseh članic EU je potekal na resnično visoki ravni. Na udeležbo najpomembnejših evropskih voditeljev, številne čestitke z vseh strani ter odlično organizacijo dogodka smo lahko upravičeno ponosni. Hkrati vse to kaže, da je Slovenija več kot pripravljena na predsedovanje Evropski uniji. ■

Pred glavno slovesnostjo je bila v CD odprta razstava o denarju skozi zgodovino.

Sobotni sestanek Liberalne demokracije Slovenije pod okriljem Liberalne akademije

Idejna nenačelnost LDS

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Odločilni kongres Liberalne demokracije Slovenije, ki bo odločal o prihodnosti stranke, je tako rekoč pred vrati. Zato so tedni in dnevi tik pred kongresom polni napetosti in pričakovanja.

O srednje vprašanje bližajočega se kongresa pa ne bo le v tem, ali bo LDS našla karizmatičnega voditelja, ki bo zmožal združevati in obvarovati stranko pred razpadom, ampak tudi v tem, ali bo LDS zmožna utrditi svojo programsko identiteto, ki se je po odhodu Janeza Drnovška nekako zameglila. Ne samo da je Drnovškov naslednik Anton Rop s populistično in izključujočo politiko stranko potegnil iz sredine, stranka je tudi čedalje pogosteje začela uporabljati jezik skrajne levice, s čimer je dejansko zamenjala vlogo s SD, ki je kot pravna naslednica zveze komunistov veljala za »tršo« izpostavo tranzicijske levice. Zdi

pa se, da je Borutu Pahorju, ki že deseto leto vodi (ZL)SD, predvsem v zadnjem času, odkar je na oblasti SDS s svojimi koalicijskimi partnerji, uspelo ustvariti podobo modernega levosredinskega politika, čeprav se postavlja vprašanje, ali ima sploh ambicije popeljati SD na volitve glede na to, da je že napovedal kandidaturo za predsednika države. Med njegovimi najnovejšimi optimističnimi napovedmi je tudi ta, da bo SD po volitvah najverjetneje postala vladna stranka, kar je mogoče razumeti tudi kot napoved povezovanja s SDS ne glede na nasprotovanja znotraj SD.

Obračanje po vetru Medtem ko je SD gradila na konstruktiv-

ni kritiki, je LDS prevzela umazano vlogo opozicije »na vse ali nič«, pri tem pa ni bila prav načelna. Primer za to je odnos do reform. Tako je Anton Rop pred volitvami leta 2004 še kot predsednik LDS na programski konferenci LDS v Ljubljani svaril pred »demontažo socialne države«, ob napovedanih reformah po volitvah pa je očital vladi, da želi povečati socialne razlike, pri čemer je najbolj napadal idejo o morebitni uvedbi enotne davčne stopnje (EDS), ki pa ni bila uresničena. Poleg tega se je LDS tedaj povezala s sindikati in z nekaterimi študentskimi funkcionarji, s čimer je dokončno dobila etiketo nekakšne socialistične stranke, katere temelj

je socialni populizem. S tem je postala tako rekoč nasprotje tega, za kar je veljala v Drnovškovem (in Golobičevem) času. Ko je lani Janševo vlado zapustil ▶

Jelko Kacin, predsednik LDS

Mnenja političnih analitikov

Dr. Milan Balazic, politolog

»Nekoč smo obupano klicali po programu LDS. Kar smo dobili izpod peresa nekdanjega ministra za zdravje dr. Kebera, predstavlja ultralevičarski manifest; to, da politični program stranke piše zdravnik, ni naključje – je simptom. Če se je Janša v dolgih opozicijskih letih spopadal z virtualnim komunizmom, ga zdaj Keber inštalira – kajpak s človeškim obrazom. Če se po njem aktualna oblast spogleduje s frankizmom, se LDS s svojim manifestom ozira za venezuelskim avtoritarcem Chavezom. Stranka z njim postaja najbolj leva slovenska politična formacija brez resne navezave na kakršenkoli liberalizem, še vreden svojega imena. Pred nami je »liberalna« krinka socialistov: tako denimo obsoja povečevanje ekonomske neenakosti in krčenje socialne države, je proti zveličavnosti trga in dobička, po drugi strani pa hoče »svobodo gospodarstva«. Alkimija bo poskrbela, da bomo imeli oboje in ničesar preveč. Ime ji je statolatija, božje oboževanje državnega intervencionizma, ki bo poskrbel za zmanjšanje socialnih in ekonomskih neenakosti in zadušil podje-

tniško kreativnost posameznikov. Pri roki je še večja davčna progresija – naznanja jo neskončno ponavljajoči se programski refren o »visoki stopnji solidarnosti med državljani«, socialni varnosti in pravičnosti, doseženi skozi državno prerazdeljevanje bogastva »brez meja«. Za ta cilj naj zaposleni »organizirajo stavke«. Namesto da bi program posvečali ustvarjanju pogojev za tekmovanje najboljših, najdemo traktate o obrobnežih, revnih, izključenih itn., ki očitno predstavljajo rešitev Slovenije in novo volilno bazo LDS. Svobodna ekonomija in umik države iz gospodarstva – španska vas. Keber, Kacin, Rop itd.

so odgovorni za to, da so do kraja zavozili LDS in pomagali k uničenju slovenskega liberalizma. Levičarski socialisti, kar so, niso sposobni dojeti politične širine in konceptualne ekonomske dogmanosti modernega liberalizma. Manifest *Za ljudi pred profitom* s svojim »pravičniškim« nacional-socialističnim politikantstvom »nacionalnega interesa« in prerazdeljevanja izkazuje intelektualni bankrot slovenske levice pred liberalizmom, globalizacijo in mladimi ustvarjalnimi generacijami. Če bo ta predlog programa sprejet na bližnjem kongresu LDS, bo ta stranka ostala zgolj tranzicijski fenomen in dokončno postala del slovenske polpretekle zgodovine.«

Dr. Matevž Tomšič, sociolog

»Težave, ki jih ima nekdanja vladajoča stranka LDS, dejansko trajajo že nekaj let, saj so se začele kazati že pred zadnjimi parlamentarnimi volitvami, z vso silo pa so udarile na dan po volilnem porazu. Pri tem se v javnosti običajno izpostavlja predvsem problem vodstva stranke v smislu, kako najti primerne voditelja, ki bi odigral vlogo rešitelja stranke

► dr. Jože P. Damijan, je vlada zavzela manj radikalno stališče glede reform, odnos do reform pa je spremenila tudi LDS in vladi očitala, da z reformami ni mislila resno. Ne nazadnje je bil izraz programske nenačelnosti

tudi lanski manifest »Za ljudi pred profitom« (pobudnik je bil Dušan Keber, kandidat za podpredsednika LDS), ki je naravn socialno, medtem ko je na lokalnih volitvah stranka nagovarjala »sposobne«.

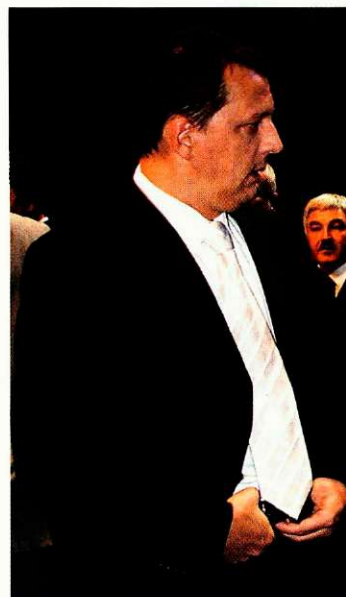
Neenotnost alternative Programska neenotnost se kaže tudi v poskusih obudnje nekakšne alternativne stranke, ki naj bi jo ustanovili razočarani (nekdanji) člani LDS. Po predvidevanjih naj bi se to zgodilo po kongresu LDS, če bo Jelko Kacin ostal njen predsednik. Vanjo naj bi se vključili nekateri sedanji poslanci LDS, medtem ko naj bi bili odnosi med Ropom, ki vodi poslansko skupino LDS, in Kaci-

nom vsaj »uradno« prijateljski. Tako na eni strani kot pobudnika ustanovitve alternativne stranke omenjajo Slavka Gabra kot najvidnejšega Kacinovega nasprotnika, po drugi pa je treba računati tudi na ljubljanske mestne svetnike, ki so sicer še vedno člani LDS, vendar so bili izvoljeni na Jankovičevi listi. Znano je, da si nekateri za voditelja nove stranke želijo Zorana Jankoviča, vendar je vprašanje, ali bi Jankovič ponudil program, ki bi presegel le všečnost volivcem. Jankovič bi glede na svoj socialno-finančni status težko zastopal vrednote socialne države, morda bi to bolj uspelo Milanu Kučanu, ki ga prav tako nagovarjajo, da bi ustanovil novo stranko, vendar za zdaj ne kaže velikega navdušenja za kaj takega. Očitno je namreč, da želi počakati in videti, kaj se bo zgodilo z LDS. Po navedbah Nove generacije, podmladka SLS, naj bi stranko ustanovil tudi Gregor Golobič, nekdanji generalni sekretar LDS.

Sestanek pod okriljem Liberalne akademije

Zadnji poskus, da bi se pomirila naraščajoča nasprotja v LDS (slednja je znova prebudilo pismo Slavka Gabra Kacinu) se je zgodil v soboto, ko so se najvišji člani stranke na predlog Liberalne akademije sešli na nekakšnem kriznem sestanku na sedežu stranke na Slovenski ulici v Ljubljani. Sestanek, ki je za tesno zaprtimi vrati potekal več ur, je navidezno pomiril nasprotja v stranki, vendar jih ni odpravil. To so pokazale tudi izjave, ki so jih po koncu sestanka dali nekateri najvidnejši strankini predstavniki. Tako je Darko Štrajn, predsednik Liberalne akademije, ob precej redkobesednem Kacinu in Slavku Gabru, ki sta glavna protagonistista spora v stranki, dejal, da so na sestanku dosegli tisto minimalno soglasje, da bodo nadaljevali dialog in iskali rešitve, ki bodo stranko okrepile, česa več pa naj ne bi bili dosegli. Tako na sestanku ni bil dosežen dogovor, ki so ga nekateri potihoma pričakovali, namreč to, ali bo stranka na kongresu iskala novo vodstvo, kot tudi ne dogovor o tem, ali se bosta Rop in Kacin odpovedala predsedniški kandidaturi na kongresu, kar je že pred sestankom predlagala Majda Širca.

V zvezi s sestankom pa je bila zelo zanimiva izjava, ki jo je v nastopu za eno od komercialnih televizij dal nekdanji generalni sekretar stranke Bogdan Biščak. Dejal je, da je sestanek pokazal samo to, da bo Jelko Kacin tudi po kongresu, ki bo konec januarja, ostal predsednik stranke, ostala pa bodo tudi vsa nesoglasja. A. K.

Na programski konferenci leta 2004 je LDS zašla v socialistične vode.

(denimo po zgledu Drnovška iz začetka 90. let). Vendar pa je problem bistveno širši, saj je nezmožnost najti ustreznega voditelja zgolj odraz globoke krize tako v strukturnem kot v programskem smislu. LDS je bila namreč ves čas zelo heterogena stranka, ki so jo sestavljali tako pragmatiki in oportunisti (tisti, ki so si od članstva v njej obetali koristi) kot radikalni levičarji – med slednje sodi večji del članov njenega intelektualnega jedra, zbranega v Liberalni akademiji. Dokler je bil motiv skupnega delovanja sodelovanje pri oblasti in dokler je spretna in umirjena politika tedanjega vodje stranke Drnovška uspevala vzdrževati ravnovesje med različnimi frakcijami, je nekako šlo. Po njegovem

odhodu pa je bilo tega ravnotežja konec, s tem pa tudi videza sredinske usmerjenosti stranke. Stranka se je namreč premaknila močno v levo, kar je bil tudi glavni razlog za poraz na volitvah. Tako tudi sedaj ne ve, kako naj oblikuje prepričljivo alternativo vladajoči opciji. En tak – izrazito zgrešen – poskus je bil razvpiti Kebrov manifest *Za ljudi pred profitom*, ki že v svojem naslovu izraža ultralevičarsko orientacijo in zaradi svojih kolektivističnih in antikapitalističnih izhodišč stranko v evropskem kontekstu uvršča na skrajno levico. Če k neizdelani (ali pa neustrezno izdelani) programski platformi prištejemo še osebne konflikte med različnimi strankarskimi namišljenimi veličinami, potem je očitno, da je pred stranko vse prej kot svetla perspektiva.«

Dr. Ivan J. Štuhec, teolog

»Dogajanja v tej stranki že lep čas ocenjujem, da so primerna njihovi vrednostni usmeritvi. LDS je nastala zaradi oblasti in bo razpadla zaradi tega, ker ni na oblasti. Vsaka politična skupina potrebuje vrednote, ki jo konstituirajo in motivirajo. LDS tega nikoli ni imela in zato je njen razvoj programiran za razpad. Jelko Kacin je idealen vodja za takšen

proces. Stranka je tudi v programski krizi, saj nima nobene vizije razen nasprotovanja vladi Janeza Janše. Še interpelacij niso znali vložiti proti tistim ministrom, kjer bi morda celo imeli možnost za uspeh. Sicer pa so liberalci po vsej Evropi majhna politična skupina. Temeljne, zdrave ideje liberalnosti so druge politične skupine že zdavnaj integrirale. Anarholiberalizem je pisan samo na kožo prevzetnim sinovom in hčeram presitih staršev. Iz te filozofije je težko narediti politično vizijo. Umirjeni eldesovci bodo odšli drugam, predvsem k Pahorju. Kaj se bo zgodilo na levem bloku, bomo videli, vsekakor pa lahko pričakujemo, da se bo poskušal unovčiti Jankovičev kapital in Kučanov položaj.«

Tako je podmladek SLS med drugim v plakatni akciji na Golobiča naslovil vprašanje glede prikrivanja informacij, češ naj bi postal predsednik nove stranke Danilo Türk, nekdanji visoki diplomat v OZN, ki so ga

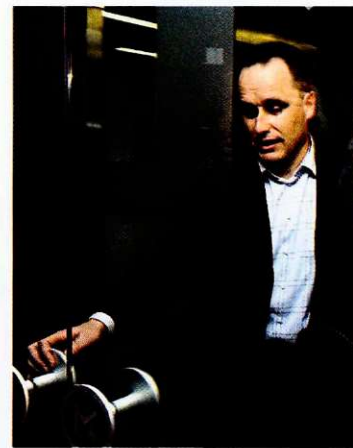
v preteklosti nekateri že videli kot politika in morda tudi predsednika LDS. Že kmalu po volitvah leta 2004 se je v slovenskem prostoru pojavila ideja o ustanovitvi nove, »prave« liberalne stranke, ki bi se razlikovala od socialno-libe-

ralnega »spačka« v podobi LDS. Tako kaže, da bi v letošnjem letu utegnili nastati kar dve stranki, vendar je težko verjeti, da bi levo-sredinski prostor prenesel takšno »obogatitev«. Če namreč drži, da si nezadovoljni člani LDS želijo

novi, močno socialno-liberalno stranko, potem bi dobili le dvojčka LDS iz časov vladanja, ko je stranka uveljavljala nekakšen državni »kapitalizem s človeškim obrazom«, hkrati pa je kupovala socialni mir. ■

Na nedavni seji sveta LDS so stekle priprave na strankin kongres.

Poslanec Slavko Gaber

Nekdanji sekretar LDS Gregor Golobič

Presekan gordijski voz

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Sedem največjih sindikalnih central je sredi novembra lani podpisalo dogovor o delitvi premoženja nekdanje Zveze sindikatov Slovenije (ZSS). Sporazum je pospešila tudi napoved vlade, da bo premoženje, če dogovora ne bo, razdelila sama.

Sporazumom, ki ga je sedem sindikalnih central – Neodvisnost KNSS, Konfederacija sindikatov Pergam, Konfederacija sindikatov 90, Konfederacija sindikatov javnega sektorja, Slovenska zveza sindikatov Alternativa, Zveza delavskih sindikatov Slovenije Solidarnost in Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) – podpisalo 20. novembra lani, so si sindikati razdelili vse premoženje nekdanje ZSSS, ki ga je ob osamosvojitvi od ZSS prevzela v upravljanje ZSSS. Sporazum določa, da so predmet delitve Doma sindikatov na Dalmatinovi 4 v Ljubljani (gre za stavbo, kjer zdaj domuje centrala ZSSS), Dela-

vski dom v Kranju, pet stanovanj v Ljubljani, garaži (dvojček) na Čufarjevi ulici v Ljubljani, tri počitniške hišice (ena na Veliki planini, dve pa v Bohinju), dve počitniški stanovanji na Hrvaškem, poslovne stavbe na Ptuj, v Trbovljah in Novem mestu ter sedem zemljišč v Mošnjah pri Radovljici. Po sporazumu se prostori na Dalmatinovi delijo tako, da lastnica prostorov v tretjem, četrtem in petem nadstropju postane ZSSS, prostore v prvem in drugem nadstropju si (vsaka sedmino) razdeli šest sindikalnih central, sedmino pa dobijo sindikati, ki niso člani nobene od sindikalnih central in so v sporazumu navedeni pod

oznako »ostali sindikati«, pri čemer sporazum natančno navaja, katere pisarne pripadajo posamezni konfederaciji. Prostori v šestem nadstropju po sporazumu ostanejo lastnina vseh central in sindikatov, in sicer v deležih, kot znašajo njihovi deleži v preostalih nadstropjih. Sporazum v tem delu še določa, da se morajo sindikati, ki niso člani nobene od central, o svojem premoženju (skupaj gre za šest pisarn v prvem in drugem nadstropju ter manjši delež v skupnih prostorih v šestem nadstropju) dogovoriti v šestih mesecih po sprejetju zakona, ki bo uzakonil sporazum, sicer se prostori prodajo, kupnina pa se

jim razdeli oziroma deponira vse do takrat, dokler ne bodo dosegli dogovora o njeni delitvi. Predkupno pravico ima ZSSS.

Sindikalni center v Radovljici se po sporazumu deli tako, da ga 60 odstotkov pripade ZSSS, medtem ko druge sindikalne centrale dobijo vsaka po 6,6 odstotka deleža. Večji del prostorov, štiri petine Delavskega doma v Kranju (tolikšen delež namreč spada v lastnino nekdanje ZSS) po sporazumu dobi Svet gorenjskih sindikatov, preostalo pa si razdelijo Območna enota ZZZS Gorenjske in druge sindikalne centrale podpisnice. Pet stanovanj se deli tako, da dve stanovanji pripadeta

ZSSS, tri pa preostalim sindikalnim centralam, počitniške hiše in stanovanja pa tako, da je hiši v Bohinju dobila ZSSS, hišo na Veliki planini, trisobno stanovanje v Novigradu in enosobno stanovanje v Barbarigi pa preostale sindikalne centrale. Podpisnice sporazuma so si na koncu razdelile tudi poslovne stavbe, v katerih so do zdaj domovale območne organizacije ZSSS, in nekatera zemljišča, ki jih je imela v lasti nekdanja skupna organizacija. Po sporazumu deli poslovne stavbe na Ptuj, v Trbovljah in Novem mestu postanejo last tamkajšnjih območnih organizacij ZSSS, medtem ko bodo lastnice večine parcel (šestih od sedmih) druge sindikalne centrale.

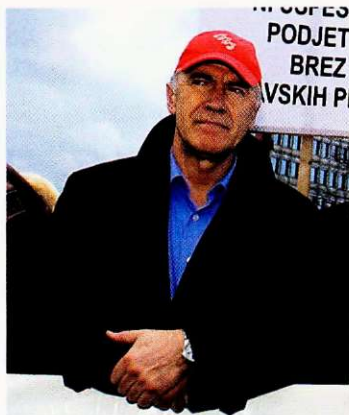
Ker bi se šest sindikalnih central (brez ZSSS) verjetno težko dogovorilo, kateri pripadla posamezna parcela, stanovanje ali hiša, so se v sporazumu dogovorile, da bodo vse premoženje, ki jim pripada po sporazumu (razen premoženja na Dalmatinovi 4, ki se bo delilo v naravi) prodali, denar od kupnine pa bodo nato v šestinskih deležih razdelili med vseh šest central.

Seveda mora zdaj sporazum dobiti tudi zakonsko podlago. Slednje naj bi se zgodilo z zakonom o lastninjenju nepremičnin v družbeni lasti, ki jih ima v uporabi ZSSS (del tega zakona naj bi bil tudi omenjeni sporazum), ki naj bi ga kmalu potrdila vlada, nato pa tudi državni zbor.

Positivni odzivi sindikatov Dušan Semolič, predsednik ZSSS,

Sporazum je pospešila napoved vlade, da bo sama razdelila premoženje.

Dušan Semolič, ZSSS

Silvo Berdajs, Alternativa

največje sindikalne centrale, ki je bila v preteklih letih največkrat tarča očitkov, da zavira razdelitev premoženja ZSS, sklenjeni dogovor vidi kot pomemben dokaz dobrega sodelovanja in zaupanja med vsemi sedmimi sindikalnimi centralami. »S tem dogovorom se Slovenija uvršča v tisti krog držav, ki so uredile problem sindikalne lastnine na način, kot se od evropskih držav pričakuje – to je z dogovorom med sindikati, brez vmešavanja države,« pravi Semolič. Dogovor se mu zdi še posebej pomemben zato, ker se je v nekaterih drugih državah sindikalno premoženje delilo bistveno dlje. »Na Poljskem denimo sindikalno premoženje še vedno ni razdeljeno. Na Češkem in Slovaškem se je to vprašanje lažje rešilo, saj tam praktično ne poznajo sindikalnega pluralizma. Na Madžarskem je parlament le potrdil sporazum o delitvi premoženja, ki so ga v medsebojnih pogajanjih dosegle sindikalne centrale. Le v Bolgariji je vlada poskušala urediti sindi-

kalno premoženje z zakonom brez soglasja sindikatov, vendar je morala po posredovanju Mednarodne organizacije dela spremeniti svoje odločitve.« Semolič pravi, da morajo biti sindikalne centrale zadovoljne s sporazumom, saj je šlo za kompromis, in da bo manjše premoženje, s katerim bo odsej upravljala njihova centrala, zanje pomenilo tudi olajšanje. »Za našo sindikalno centralo dogovor pomeni, da bomo imeli manj skrbi z manjšim premoženjem. Upravljati s premoženjem seveda pomeni imeti določene koristi, toda zagotovo tudi več problemov, predvsem z vzdrževanjem,« je dejal Semolič.

V Pergamu generalna sekretarka Vida Fras sporazum ocenjuje kot pomemben sindikalni in deloma politični projekt, ki je terjal večletna pogajanja z občasnimi prekinitivami. Tudi ona pomenbnost sporazuma utemeljuje s podatkom, da se je delitev premoženja v nekaterih zahodnih državah vlekla več desetletij, hkrati pa priznava, da je k dogovoru pomembno pripomogla tudi država. »Dejstvo je, da je k podpisu sporazuma pripomogla grožnja države,

ki je nenehno visela v zraku, da se bo sindikalno premoženje razdelilo mimo sindikatov z zakonom, ki je bil že vložen v postopek,« je dejala Fraso. Odgovoru na naše vprašanje, ali so v njihovi sindikalni centrali zadovoljni z višino deleža, ki so ga dobili, se je izognila, poudarila pa je drug, po njenem mnenju pomembnejši vidik sporazuma. »Glede na to, da je sindikalna lastnina razdeljena tako, da so sindikalne centrale dobile vsa enak del, lahko kdo z višino deleža ne bi bil zadovoljen, vendar smo v ta projekt vstopili zavestno s ciljem, da se v Slovenji dokončno uredijo in zagotovijo boljše perspektive za sindikalno povezovanje. Tako smo zadovoljni predvsem s tem, da so z razdelitvijo sindikalnega premoženja odstranjene vse ovire za tvornejše sodelovanje med vsemi sindikati.« Na vprašanje, kaj bodo naredili s premoženjem na Dalmatinovi ulici (kot že rečeno, so se sindikati dogovorili, da bodo preostalo premoženje prodali in si razdelili kupnino), še ni vedela odgovora, dejala pa je, da bo slednje v veliki meri odvisno od tega, kako bo razrešena problematika njihovega Doma Grafika.

Na koncu smo o tem, kako so zadovoljni s sporazumom, vprašali Slovensko zvezo sindikatov Alternativa. Njen predsednik Silvo Berdajs je dejal, da so z doseženim sporazumom zadovoljni. Posebej jih veseli dejstvo, da je vladni predlog zakona, ki bo tudi formalno razdelil premoženje, nastal na podlagi uspešno sklenjenega dogovora med reprezentativnimi sindikalnimi centralami, kar je po njegovo zagotovilo, da bo zakon res tak, da bo ustrezal vsem sindikalnim centralam. Kar se izku-pička tiče, Berdajs pravi, da so imeli v začetni fazi pogajanj večja pričakovanja, vendar so s kompromisno rešitvijo kljub temu zadovoljni. V prostorih, ki jih bodo dobili, bo delovala njihova sindikalna centrala.

S sklenjenim sporazumom, ki čaka še na formalno uzakonitev v državnem zboru, se tako končuje več kot 15-letna zgodba o delitvi sindikalnega premoženja. Kdo je zmagovalac in kdo poraženec, bi težko rekli, zdi pa se, da je zmagal predvsem razum. **D**

Sporazum je podpisalo sedem sindikalnih central.

Stavba na Vrbanski 30 v Mariboru

Cerkev privolila v kompromis

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Zakoni naj bi veljali za vse, le za Rimskokatoliško cerkev na Slovenskem ne bi smeli. Strupeni proticerkveno naravnani posamezniki trosijo laži in vnašajo nemir v slovensko javnost.

Konec decembra je vlada sprejela sklep o povračilu odškodnine Nadškofiji Maribor za nemožnost uporabe denacionaliziranega objekta na Vrbanski 30 v Mariboru za več kot 13 let, za kar je bila sklenjena poravnava o plačilu odškodnine v višini 8,1 milijona evrov. Takoj po tem so se enako kot ob podobnih odločitvah vlad iz prejšnjih let v nekaterih medijih pojavljale interpretacije dokumenta z naslovom Protokol o dokončni ureditvi premoženjskopравnih zadev med mestom Maribor in vanj vključenimi občinami ter Rimskokatoliškim škofijstvom v Mariboru, podpisane 2. aprila 1986, javnost pa je začela zadeva zanimati. V Nadškofiji Maribor so razne interpretacije posameznikov označili kot izkrivljene in pojasnili, da navedeni protokol zanje ni pravna ovira za uveljavljanje odškodnin

iz denacionalizacije. Pojasnili so, da je po osamosvojitvi Slovenije, demokratičnih spremembah in sprejetju nove zakonodaje zakon o denacionalizaciji (ZDEN) iz leta 1991 v celoti uredil obravnavano področje in zajel pravne akte iz časa SFRJ, ki se tičejo že izplačanih odškodnin. »ZDEN v svojem 72. členu v prvem odstavku jasno določa, da se že prejete odškodnine za podržavljeno premoženje ne upoštevajo, če ne presežejo 30 odstotkov vrednosti podržavljene nepremičnine. Vrednost vseh odškodnin, ki jih obravnava protokol, pa ne presega niti enega odstotka vrednosti podržavljenih nepremičnin Nadškofije Maribor, zato jih ZDEN ne more upoštevati. Odškodnina za objekt na Vrbanski 30 v Mariboru je utemeljena na določilih 2. odstavka 72. člena ZDEN. Ta objekt poleg tega ni bil predmet

protokola, saj ga med 7 skupinami premoženja, ki jih protokol našteva do najmanjših podrobnosti, namreč ni. Posledično so trditve, naj bi se mariborska škofija s podpisom protokola že odrekla vsemu premoženju, brez

vsakršne pravne podlage,« so dodali na nadškofiji.

Spoštovanje zakonov Minister za šolstvo in šport Milan Zver je po vladni odločitvi v javnosti dejal, da je zelo zadovoljen z

Milan Zver, minister za šolstvo in šport

Dr. Ivan Štuhec: »Dosežen je kompromis«

Za komentar in mnenje o povračilu odškodnine mariborski nadškofiji za nemožnost uporabe denacionalizarnega objekta na Vrbanski 30 v Mariboru, kako komentira informacije, da se je nadškofija odrekla povračilu odškodnine, kako se je zapletalo pri izplačilu in ali je odškodnina dovolj visoka, smo prosili dr. Ivana Štuhca, direktorjem Zavoda Antona Martina Slomška v Mariboru.

»Stavba na Vrbanski 30 v Mariboru, ki je predmet denacionalizacije in uporabnine, zaradi slednje se dviga medijski prah v zadnjih dneh, je bila vrnjena mariborski nadškofiji v naravi leta 2005. Gre za stavbo nekdanjega bogoslovja, ki ga je škofija s pomočjo darov vernikov zgradila tik pred drugo svetovno vojno. Bogoslovje in Visoka bogoslovna šola se nista v to stavbo nikoli vselila, ker so jo takoj na začetku okupacije zasegli nacisti. Z njo so zasegli tudi ves pripravljen material za dokončanje te stavbe. Bogoslovje je škofija gradila z darovi vernikov, ki so do zadnjega dinarja popisani v treh debelih knjigah, ki jih hrani arhiv mariborske nadškofije. Po drugi svetovni vojni je komunistična oblast stavbo nacionalizirala kot vse preostalo premoženje cerkvenih subjektov. Prizadevanje za vrnitev te stavbe, ki je bila zgrajena z denarjem takratnih davkoplačevalcev, je moralno več kot upravičeno. Glede spornega protokola je treba povedati, da ta stavba ni bila predmet tega protokola in da je zato popolnoma brezpredmetno omenjanje tega dokumenta v tej povezavi. Protokol natančno določa, kaj je predmet ureditve odnosa med takratno občino in takratno škofijo. Občina tudi ni imela pristojnosti nad zgradbo na Vrbanski, ker je v njej bila kmetijska fakulteta in srednja kmetijska šola. Leta 1997 je prišlo tudi do dogovora med škofijo ter ministrstvom za šolstvo in šport pod vodstvom ministra Slavka Gabra, da se vprašanje Vrbanske razreši do 31. 12. 1997. Do rešitve ni prišlo, ker ni bilo politične volje. Vlada pod vodstvom Janeza Janše je denacionalizacijske postopke pospešila in Vrbansko vrnila leta 2005. Ostalo je vprašanje povračila uporabnine za obdobje od

vloženega zahtevka za denacionalizacijo do časa vrnitve. Zahtevka za to pripada sedanji nadškofiji po zakonu o denacionalizaciji, ki je s tem hotel preprečiti zavlačevanje v postopkih denacionalizacije. Dejansko materialno škodo so tako povzročili tisti, ki so te postopke zavlačevali. Uporabnina, ki jo je nadškofija dobila za čas

nezmožnosti uporabljanja stavbe na Vrbanski, je le delna nadomestitev izgube, ki jo je utrpela zaradi zavlačevanja postopka. Prvi del uporabnine je bil izplačan v decembru 2006. Drugega pričakujemo v letu 2007. Celotna vsota bo vložena v obnovo in izgradnjo prostorov za Škofijsko gimnazijo AMS, ki že deset let deluje v prostorih javne šole na Teznu v Mariboru. Najemni odnosi na obeh lokacijah so urejeni. Med tem je razrešeno vprašanje srednješolske mreže v Mariboru in vprašanje nove lokacije za agronomsko fakulteto, ki si je z nami vred prizadevala, da se izseli na Vrbanski, ker dela v težkih razmerah. Mestna občina pod vodstvom nekdanjega župana Borisa Soviča je po končanem postopku o denacionalizaciji v primeru Vrbanske konstruktivno sodelovala pri iskanju vseh dokončnih rešitev za srednješolsko mrežo v

mestu. Tega pa ni mogoče reči za kmetijski zavod, ki zaseda prvotne prostore srednje kmetijske šole, sedanje srednje biotehniške šole. Sam župan Sovič je zavodu ponudil pet drugih lokacij v mestu, a jih niso bili pripravljeni sprejeti. S tem seveda kot zadnji zavirajo rešitev za srednjo biotehniško šolo. Naša stran je pripravljena, da obema šolama na Vrbanski omogoči normalno delovanje, dokler ne pride do dokončnih rešitev. Ob tem je treba povedati, da so se škofija in šolske sestre odrekle vračilu v naravi treh drugih šolskih stavb v mestu. Poravnava, ki smo jo dosegli s sedanjim ministrstvom za šolstvo, je izraz pozitivne politične volje in kompromis, ki je edini način dogovarjanja, ko gre za poravnavo. Če bi škofija državo tožila, bi bila seveda sedanja, po mnenju nekaterih sporna vsota krepko višja. Z naše strani smo bili odločeni, da v tem primeru gremo tudi na evropsko sodišče.«

izidom zunajsodne poravnave z mariborsko nadškofijo glede odškodnine za nezmožnost uporabe v denacionalizaciji vrnjenega objekta na Vrbanski cesti, s sprejetjem 8,1 milijona evrov oziroma nekaj več kot 1,9 milijarde tolarjev

pa je Cerkev privolila v vsoto, ki je nekajkrat manjša od prvotne ocene škode. Minister je pri tem pojasnil, da je »zanj, ministrstvo in vlado zavezujoč zakon o denacionalizaciji, ki je kot pravna norma nad protokolom. Ta ni predstavljal nobene pravne podlage pri urejanju odnosov z mariborsko škofijo. Vlada dela na podlagi zakonodaje.«

Nasprotniki na okopih Povsem normalno je, da nekateri niso zadovoljni s tem. Trije poslanci SNS, ki so zelo proticerkveno naravnani, gre za Barbaro Žgajner Tavš, Saša Pečeta in Boštjana Zagorca, pa so v posebni izjavi za javnost zapisali, da je ravnanje ministra Milana Zvera, ki je predlagal vladni sklep, zadosten razlog za interpelacijo o delu in odgovornosti ministra. Normalno v tej državi je tudi to, da se je po sklenjeni po-

Mariborska nadškofija privolila v kompromis.

ravnavi med državo in Rimskokatoliško cerkvijo oglasila komisija za preprečevanje korupcije, ki jo vodi Drago Kos, in napovedala, da se bo začela ukvarjati s primerom in bo preverila, kakšno vlogo je v dogajanju igral protokol iz leta 1986, ko se je takratna mariborska škofija odpovedala odškodninskim zahtevkom na območju mesta Maribora. Ob tem so v časniku Večer že objavili mnenje dr. Mihe Juharta, strokovnjaka za civilno pravo, ki je dejal, da bi bolj kot na izvršeno poravnavo protokol lahko vplival na celoten denacionalizacijski zahtevke mariborske škofije. Opozoril je, da je pri tem treba ugotoviti, koliko odstotkov vrednosti nacionaliziranega premoženja predstavlja premoženje, ki ga je leta 1986 dobila Cerkev v Maribo-

ru. Zakon o denacionalizaciji namreč govori o največ 30 odstotkih. Juhartovo mnenje pa se povsem sklada z mnenjem dr. Ivana Štuhca, direktorja Zavoda Antona Martina Slomška v Mariboru in profesorja na teološki fakulteti, ki ga objavljamo posebej. **D**

Pravnik dr. Miha Juhart

Kučanova resnica

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana

Komisija državnega zbora, ki preiskuje morebitne politične vplive na delo tožilcev, je prejšnji četrtek zaslišala nekdanjega predsednika v zvezi z izjavami, ki jih je komisiji prejšnji mesec podal Popovič.

Pričanje nekdanjega predsednika republike Milana Kučana pred t. i. Kovačičevo komisijo kljub veliki pozornosti medijev ni prineslo bistvenih novih elementov v sporu na daljavo med Kučanom in koprskim županom Borisom Popovičem.

Popovičeve obtožbe Prvi mož Kopra je decembra zatrdil, naj bi za njegovo eklatantno aretacijo leta 2003 stal prav Kučan. Naj spomnimo, da je Popovič, takrat že župan, zaradi suma utaje davkov v priporu odsedel kar mesec dni, ne da bi se v zvezi s preiskavo kar koli premaknilo, vrhovno sodišče pa je kasneje ugotovilo, da je bil pripor neupravičeno dolg. Razlog za obračun z njim pa Popovič pripisuje dejstvu, da je razbil »rdeči« Koper. Poleg Kučana naj bi za tem stali tedanja generalna držav-

na tožilka in sedanja podpredsednica LDS Zdenka Cerar, predsednik komisije za preprečevanje korupcije Drago Kos ter predstavniki koprskega tožilstva in policije. Popovič je članom komisije razložil, naj bi bil Kučan v zvezi z odreditvijo pripora klical Cerarjevo. Dogodek bi lahko potrdil visok uradnik na pravosodnem ministrstvu, njegovo ime pa je Popovič zaupal le članom komisije. Kot je prišlo na dan, naj bi bil to sedanji obrambni minister Karl Erjavec, ki pa je tako kot Cerarjeva Popovičeve navedbe zanikal.

Kučan vse zavrnil Predsednik komisije Dimitrij Kovačič (SDS) je Kučana zaradi izjav na komercialni televiziji, ko je med drugim dejal, da je pri organih pregona protestiral zaradi neupravičeno dolgega priprtja župana, kar bi si

Bo Boris Popovič preklinal svoje izjave?

lahko razlagali kot poskus vplivanja na delo sodnih organov, pozval na zaslišanje.

Po pričakovanju je nekdanji predsednik, ki ga je spremljal njegov odvetnik Emil Zakonjšek, tovrstne namige v celoti zavrnil kot neresnične. Svojo »intervencijo« je pojasnil kot javni poziv oziroma mnenje nekdanjega predse-

dnika novinarju zaradi očitne in nepojasnjene dolžine pripora, saj je po njegovo »nemogoče, da je človek v priporu toliko časa in da se nič ne zgodi«. Sicer pa je Kučan dejal, da v zvezi s Popovičem ni nikoli posredoval pri nobenem organu, ne nazadnje pa je komisijo spomnil, da leta 2003 ni imel več nobene formalne funkcije.

Na Popovičeve besede, da je Kučan prej pogosto obiskoval Koper, po njegovi izvolitvi za župana pa se ni več pojavil, je nekdanji predsednik odgovoril, da je v Koper prihajal, ko so ga povabili, Popovič pa tega ni nikoli storil. Svoje pričanje je Kučan sklenil z opozorilom, da spodkopavanje avtoritete sodstva minira tudi pravno državo. Dejalo je tudi, da pričakuje Popovičovo opravičilo, v nasprotnem primeru bi utegnil ukrepati po pravni poti.

Na mrtvi točki Kot so nakazovale že prejšnje izjave tistih, ki jih je Popovič izzval s svojim pričanjem, niti po nastopu Milana Kučana ni prišlo do premikov. Delno je za to verjetno kriva komisija, ki se na Kučanove izjave ni znala primerljivo pripraviti, delno pa je vzrok za neuspešnost v sami naravi in pristojnostih komisije, ki ne dajejo veliko manevrskega prostora pri iskanju dokazov za morebitne nepravilnosti, ki jih raziskuje. Tudi predlog člana komisije Dušana Kumra (SD) o soočenju med Popovičem in Erjavcem bržkone ne bi prinesel nič oprijemljivega.

Ironično pa je, da je Milan Kučan s sumom, ki visi nad njim (čeprav gre le za besedo Borisa Popoviča proti njegovi), postal žrtev paradigme o »več resnicah«, ki jo je sam izumil pred leti. **D**

Nekdanji predsednik Milan Kučan je pričal pred t. i. Kovačičevo komisijo.

V daljavi vidimo prihajajoče Ambrušane. Sliki povzemamo iz internetnega sporočila fotografa Mladine Boruta Peterlina.

Fant, ki po navedbah v Mladini vpije »Ubi, ubi, Cigana!«, a ga nihče od Ambrušanov ne pozna.

Provokator v Ambrusu?

Dr. Peter Starič, foto: Borut Peterlin/Mladina

Fotograf Mladine Borut Peterlin se je na medmrežju pritožil, ker sem v svoji kolumni Sramotenje Slovenije (Demokracija, 4. 1. 2007) podvomil o pristnosti njegove fotografije iz Ambrusa.

Po internetu je poslal svoje slike in povečane izseke, iz katerih sem lahko ugotovil, da so vse pristne, za kar sem se mu prav tam tudi opravičil. Moj dvom je temeljil na pristranskem poročanju časopisa Neue Zürcher Zeitung (NZZ) 27. oktobra 2006, kjer je avtor članka navajal samo g. Peterlina kot informatorja. Iz dodatnih slik in povečanih izsekov, ki sem jih preveril z gospodom Milanom Muhičem iz Ambrusa, sem ugotovil naslednje:

Tisti fant, ki vihti palico, je 14-letni Muhičev sosed, ki ni vpil »Smrt Cignom!«, kot bi lahko razumeli iz članka v NZZ, kjer so objavili Peterlinovo sliko. Kogar zanimajo podrobnosti, bo našel to sliko tudi v članku Humano preseljevanje, ki ga je objavila Mladina 4. 11. 2006. »Ubi, ubi Cigana!« je vpil fant, ki v dvignjenih rokah drži tramič. Ta fotografija je v članku »Ubit« v isti številki Mladine; povečano najdemo v internetnem sporočilu g. Peterlina. Prav tam je še ena fotografija, ki prikazuje tega fanta od zadaj. Na njej vidimo, da je čelo skupine Ambrušanov, ki strnjeno prihajajo po cesti, od njega oddaljeno kakih 100 m. Gospod Muhič, ki si je tudi ogledal omenjene slike z

interneta, je sporočil, da tega fanta nihče v Ambrusu ne pozna. Zato bi lahko rekli, da gre za naročena provokatorja. Kot po naključju se je g. Peterlin prav takrat znašel ob njem, da je posnel fotografije. Kakšno nenavadno naključje!

Na isti strani članka v Mladini, kot je slika tega fanta, ki ga imam za provokatorja, je še slika dveh Strojjanovih otrok, ki ležita na odeji, ko se grejeta ob ognju. Ta slika bi nam lahko vzbudila usmiljenje, če ne bi vedeli, da sta imela takrat oba otroka na voljo tudi posteljo v ogrevani postojnski vojašnici, kar lahko vidimo na sliki v istem članku. Na tej sliki so Strojjanovi precej lahko napravljeni, kakor ne bi bili, če prostor ne bi bil ogrevan. Po vsem tem težko razumemo mambo Jelko Strojjan, ki se je v časnem zavetišču v Rojah pri Ljubljani pritoževala predsedniku Drnovšku, da železnih postelj ne mara, ker so take kot v bolnišnici. (Na njegovem mestu bi ji svetoval, naj jih vrne tja, kjer jih je kupila, in se za doplačilo dogovori za takšne, ki bodo po njenem okusu.) Vprašamo se lahko, zakaj je Jelka Strojjan sploh odpeljala otroke iz varnega zavetja v Postojni nazaj v Dečjo vas na mrz in v veliko slabše bivalne razmere. Jo

je kdo nagovoril k takemu dejanju? Po njenih odgovorih na televiziji pa lahko sklepamo, da sploh ni sposobna razumeti, zakaj so Ambrušani tako sovražni do Strojjanovih, saj pravi, da niso nikogar napadli. Le tu in tam so se pretepali, je še dejala, in se vozili z neregistriranimi avtomobili. Ker je nepismena, kot zase trdi tudi poglavar Mirko Strojjan, seveda ne more prebrati ničesar iz dobrih 700 poročil o prestopkih svoje družine, ki so jih samo od leta 2000 iz policijske postaje Grosuplje poslali na višjo inštanco. Tam bi lahko brala tudi o tatvinah, ustrahovanjih, ropanjih, naplačevanju bencina na črpalkah, posilstvih, nezakoniti trgovini z orožjem in mamili ter o podobnih zadevah.

Govori in piše se, da bi morali Slovenci oziroma država poskrbeti, da bi se Strojjanovi vključili v družbo normalnih državljanov. A kako naj starši, ki so večinoma nepismeni in očitno niso sposob-

ni dojeti, da moramo državljani pridobivati sredstva za življenje s poštenim delom, v s tobačnim dimom nasičenih prostorih vzgajajo svoje otroke v zdrave, poštene, pismente in primerno izobražene ter delavne državljane? Vse kaže na to, da se bo dosedanja »vzgoja« nadaljevala in da bodo Strojjanovi otroci, potem ko bodo odrasli, spet zahtevali, naj jih vzdržuje država (naj jim npr. priskrbi take postelje, ki jim bodo všeč, ne pa železnih), oni sami pa spet ne bodo ničesar storili za svoj obstoj. Hkrati bodo še naprej kršili zakone, kjer koli se jim bo to zdelo pripravno.

Popolnoma obrobno zadevo ciganske družine, ki se ni hotela podrežati našim zakonom, je opozicija napihnila do maksimuma. Na ljubljanskih »spontanih demonstracijah« v prid Strojjanovim so nosili celo transparente, na katerih so sedanjo vlado preimenovali v »Ku Klux Klan« samo zato, ker ni več prejšnja. ■

Radio Krka
106.6 MHz

Koliko je vredno življenje?

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Avto-moto zveza Slovenije ni pridobila nikakršne protipravne koristi niti ji ta ni bila obljubljena; helikopterska pomoč je bila zagotovljena v dobro ljudi, ki potrebujejo hitro pomoč. Do razpisa helikoptersko pomoč opravlja policija.

Zakaj se je Andrej Bručan, minister za zdravje, odločil za podporo helikopterskega prevoza bolnikov v nujnih primerih, ki jih je od začetka decembra opravljala Avto-moto zveza Slovenije (AMZS), in pretekli teden odpovedal dogovor z njimi, je minister pojasnjeval že na decembrski seji državnega zbora v času razprave o interpelaciji. Takrat je pojasnil, da je šlo za odpoved oziroma prekinitve aktivnosti obrambnega ministrstva in ministrstva za notranje zadeve na področju helikopterskih prevozov bolnikov. Projekt je bil pilotski, to pomeni poskusni, potekel pa je že konec leta 2004 oziroma 2005. "Takrat smo se odločili, da gremo

v resen projekt, ne pilotskega. In na podlagi tega smo se pač odločili za takšen način, kakršen je bil izpeljan z uredbo vlade, da prepustimo organizacijo tega delovanja AMZS, ki je to tudi dobro izpeljala. In stvar deluje od 1. decembra. Na zadevo pa je treba gledati še z drugimi očmi. V prejšnjem obdobju, ko so prevoze opravljali helikopterji obrambnega ministrstva ali policije, smo imeli določene težave pri izvajanju službe. Moram povedati, da je bilo treba za vsak let sproti opremiti helikopter. Če si predstavljate, kaj to pomeni, potem veste, da je to ogromna izguba časa. Helikopter je bil namreč namenjen tudi drugim aktivnostim, ne samo reševanju.

Namenjen je bil za prevoze in za vse mogoče druge stvari, ki jih vojska pač potrebuje. Zato smo se odločili za mogoče malo dražji način, vendar za helikopter, ki bo ves čas na razpolago in bo primeren opremljen za transport ranjenec in bolnikov. In mislim, da tu ni prav nič narobe. Pacientom želimo skrajšati interventni čas. In morate mi verjeti, da to področje zelo dobro poznam," je dejal minister.

Vdobro bolnikov Temeljni razlog za odgovorno reševanje bolnikov v nujnih primerih s helikopterskimi prevozi AMZS je bil torej v tem, da so se na ministrstvu odločili, da pilotskega projekta reševanja z

vojaškimi helikopterjem ne bodo nadaljevali, zato so pripravili nov projekt. Vojaškemu delu reševanja je tako ostalo le reševanje v gorah, ki ni bilo vključeno v primarno helikoptersko reševanje. Minister je zagotovil, da gre za bistveno boljši sistem, pa tudi opremljenost helikopterja je boljša, saj je slednji ves čas na razpolago, medtem ko vojaški helikopter ni bil. "Dajte si dopovedati, da je to za bolnike bistveno boljše, in da je seveda na ta način mogoče hitreje reševati bolnike. Do tega smo prišli vsi, ki se ukvarjamo z nujnimi prevozi bolnikov s helikopterji. Lahko zagotovim, da je optimalna varianta sprejeta po dogovoru vseh pristojnih," je še zagotovil Bručan.

Brezkončni zapleti Vendar so se stvari zapletle. Borut Miklavčič, generalni direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) v odhajanju, se z ministrom odločitvijo ni strinjal, zato je nemudoma obvestil tiste, ki so ga postavili za direktorja zavoda. Tako je Anton Rop že nekaj dni po odločitvi javno prebiral pismo, ki ga je Miklavčič naslovil na Bručana. V njem naj bi bil Miklavčič zatrjeval, da so helikopterski prevozi potekali nemoteno in dobro in da se z novo rešitvijo nikakor ne morejo strinjati. Kmalu se je pokazalo, da Miklavčič ni govoril resnice, saj so zdravniki javno potrdili, da so z Bručanovo rešitvijo zadovoljni. Ob tem dodajmo, da je Miklavčič javnosti še sporočil, da ZZZS ne bo objavil novega razpisa, s katerim bi tudi zakonsko uredili nujne prevoze. Tudi zato in zaradi velike odmevnosti primera v javnosti je vlada pretekli teden sprejela spremembe uredbe o organiziranju sil za zaščito, po katerih bodo izvajalca helikopterske nujne medicinske pomoči izbrali z mednarodnim javnim razpisom, oddala pa bo

Iztok Tomazin, zdravnik pri helikopterski nujni medicinski pomoči:

»Žal imata Slovenska vojska in policija kljub odličnim pilotom vrsto pomanjkljivosti, ki niso združljive z visokimi standardi urgentne medicine in s kakovostno oskrbo najhujših bolnikov in s ponesrečencev. Na prvem mestu je to predolg reakcijski čas, predvsem zaradi biro-

kratskih ovir, poleg tega njihovi helikopterji tudi niso prirejeni in pa zelo dobro opremljeni za medicinske potrebe, in kar je še posebej pomembno in nesprejemljivo s stališča urgentne medicine, včasih tudi niso dosegljivi.«

Vir: tv-odmevi

AMZS začasno ustavila nujne helikopterske prevoze.

tudi koncesijo za izvajanje helikopterskih prevozov. Po spremembah uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč AMZS torej ni več edini, vnaprej določeni izvajalec helikopterskih prevozov. Hkrati sprememba zahteva, da izvajalca helikopterskih prevozov izberejo skladno s predpisi o zdravstveni dejavnosti in o javno-zasebnih partnerstvih z javnim razpisom. To pomeni, da bo vlada oddala tudi koncesijo za izvajanje helikopterskih prevozov skladno s predpisi o javno-zasebnem partnerstvu. Minister Andrej Bručan je po seji vlade dejal, da je pri tem treba upoštevati pravila o javnih naročilih in pogodbo skleniti bodisi javnonaročniško bodisi koncesijsko javno-zasebno partnerstvo, odvisno od tega, ali izbrani partner nosi večino ali celotno poslovno tveganje po pogodbi, ki jo bodo sklenili, saj gre za prevozne storitve. Na podlagi te koncesije bo ZZZS enako kot z vsemi koncesionarji zdravstvenih dejavnosti sklenil pogodbo o financiranju storitev. Dodajmo, da je AMZS medtem zaradi vseh zapletov in nedorečenosti, predvsem pa vprašljivosti plačila odpovedal sodelovanje, verjetno pa se pripravlja na razpis, ki naj bi bil – če ne bo novih zapletov, končan do poletja. Ta čas

nujne prevoze bolnikov opravlja za to pripravljen policijski helikopter.

Korupcijska komisija Še pred zadnjo vladno odločitvijo se je zelo hitro (takoj po novoletnih praznikih) odzvala tudi komisija za preprečevanje korupcije, ki jo vodi Drago Kos, in sporočila, da je prvotna odločitev vlade, po kateri lahko AMZS poleg policije in obrambnega ministrstva edina opravlja helikopterske prevoze za potrebe nujne medicinske pomoči, označila kot korupcijo. Predsednik komisije naj bi bil to načelno mnenje posredoval tudi policiji, tožilstvu in računskemu sodišču. Bečir Kečanovič, novi sodelavec protikorupcijske komisije (poznamo ga iz spora z Markom Pogorevcem, nekdanjim generalnim direktorjem policije), pa je na tiskovni konferenci pojasnjeval, da je šlo v tem primeru za kršitev dolžnega ravnanja oziroma zlorabo oblasti. Podobno stališče je nato zavzel tudi Milan M. Cvikl, poslanec LDS in predsednik državnoborske komisije za nadzor proračuna in drugih javnih financ. O tem, kaj je res in kaj ne, lahko razberemo iz pripomb k načelnemu mnenju komisije za preprečevanje korupcije, ki ga je sestavil eden vidnejših slovenskih pravnikov in ga objavljamo posebej, vsebina pa je dovolj zgovorna, zato je ne bomo komentirali. ■

Je Drago Kos zlorabil svoj položaj?

Andrej Bručan, minister za zdravje

Pripombe pravnika k mnenju t. i. Kosove komisije

Tekst predstavlja nepravilno uporabo, v okoliščinah, v katerih je nastal, pa tudi zlorabo instituta načelnega mnenja iz 18. člena Zakona o preprečevanju korupcije. Ta člen je v poglavju o svetovalnih in izobraževalnih nalogah komisije, kar pomeni, da bi komisija morala načelna mnenja izdajati v okviru svetovalne dejavnosti, torej za vprašanje tistega, ki nasvet želi. Poleg tega je povsem neskladno z zakonom, da komisija izda načelno mnenje o konkretnem primeru, saj se mora načelno mnenje nanašati na načelno, torej splošno vprašanje. Zloraba pa je zato, ker je bilo mnenje napisano na hitro in uporabljeno javno, v aktualnem trenutku obravnave primera pred pristojnim delovnim telesom državnega zbora.

1. Če pa se je komisija že lotila konkretnega primera, bi morala ta primer tudi podrobno preučiti in z neposrednim dokazovanjem ugotoviti vsa dejstva in dokaze, na katerih je utemeljila svojo odločitev. Zlasti pa bi komisija morala dati vsem vpletenim (kot jih imenuje) »uradnim osebam Vlade Republike Slovenije« možnost, da se izjavijo o teh dejstvih in okoliščinah.
2. Namesto tega je komisija svojo obrazložitev utemeljila z dolgovestnim navajanjem vsebine javnih izjav, s časopisnimi članki ali celo t. i. »javno dostopnimi podatki«, kar je nesprejemljivo v kakršnemkoli resnem dokaznem postopku. Zato je komisija tudi povsem napačno ugotovila dejstva in okoliščine primera.
3. Komisija zmotno meni, da je o izvajanju helikopterske nujne medicinske pomoči bila med vlado ali katerikoli ministrstvom in AMZS ali katerikoli drugim izvajalcem sklenjena kakršnakoli pogodba. Ministrstvo za zdravje se je sicer dogovarjalo o sklenitvi pogodbe z AMZS skladno z uredbo, vendar je ugotovilo po posvetu s pravnimi strokovnjaki, da se uredbe ne da izvesti skladno s predpisi o javnih naročilih in javno-zasebnih partnerstvih. Na podlagi tega je bila pripravljena tudi sprememba uredbe in jo je ministrstvo za obrambo tudi predložilo vladi v sprejetje.
4. Ker je komisija zmotno menila, da je bila sklenjena pogodba oziroma dogovor o izvajanju helikopterske nujne medicinske pomoči ali da so bila v ta namen uporabljena javna sredstva, je tudi povsem zmotno menila, da so v tem primeru podani znaki korupcije. Niti AMZS niti kdorkoli drug namreč ni pridobil nikakršne protipravne koristi niti ta ni bila obljubljena.

Ureditev v drugih državah

»Če se recimo ponesrečite v sosednji Avstriji, imajo tam helikopter Avstrijske avtomobilske zveze. Če se ponesrečite v Nemčiji, imajo tam kar 26 helikopterjev, ima jih ADC, 15 helikopterjev ima na primer še njihovo notranje ministrstvo, podobne pristojnosti helikopterskega reševanja pa imajo tudi zvezne dežele. Če se ponesrečite na Hrvaškem, bodo pri helikopterskem reševanju sodelovala kar tri ministrstva in še Hrvaški avtoklub in že od leta 2000 imajo 24-urno tovrstno pomoč.«

Vir: dr. Rosvita Pesek, voditeljica v Odmevih na TV 9. januarja 2007

Spogledovanje z džamijo

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Kot kaže, so muslimani na Slovenskem vendarle dočakali resnejšo obravnavo problematike graditve džamije. Kljub vsemu je pred letom 2008 še ne bodo začeli postavljati. Poleg tega jih še vedno mučijo tudi spori v lastnih vrstah.

Ljubljska mestna občina je konec lanskega leta dobila pisno soglasje za džamijo na Kurilniški ulici. Mešihat islamske skupnosti v Sloveniji je namreč sprejel sklep, s katerim z omenjeno lokacijo soglašajo, vendar pod pogojem, da bodo postopki tekli, kot je bilo dogovorjeno. Za nakup 6.000 kvadratnih metrov zemljišča praktično v središču mesta pa se bo islamska skupnost odločila, ko ji bo zagotovljeno, da bo na tej lokaciji mogoče zgraditi tudi kulturni center.

V središču prestolnice? Ljubljanski župan Zoran Janković in mufti v Sloveniji Nedžad Grabus sta se o džamiji prvič uradno pogovarjala sredi minulega meseca. Slednji je ob tem dejal, da je predvidena nova lokacija celo boljša kot prejšnja na Cesti dveh cesarjev. Zemljišče v Trnovem naj bi bilo preveliko in tudi sicer neprimerno, saj leži na poplavnem območju. Poleg tega je del zemljišča na Cesti dveh cesarjev v lasti katoliškega reda lazaristov (glede na dogovor iz začetka lanskega leta so bili lazaristi 2800

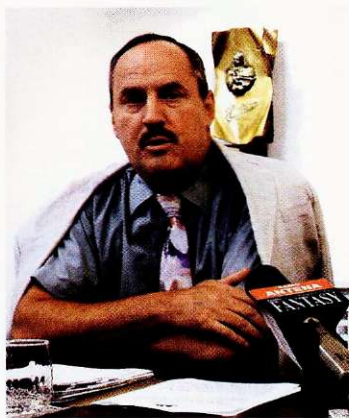
kvadratnih metrov zemljišča za primerno odškodnino pripravljene prodati MOL), medtem ko je nova lokacija po Jankovičevih besedah v mestni lasti in brez hipotek. Grabus je ob zadnjem srečanju z županom izrazil tudi upanje, da iskanje nove lokacije ne pomeni zavlačevanja graditve tega objekta. Župan ga je potolažil, saj je napovedal, da je prodaja zemljišča načrtovana neposredno (brez licitacije), in sicer že letos, nato bi stekle še priprave na spremembo prostorskih aktov, graditi pa bi lahko začeli v letu 2008.

Džamija torej utegne zrasti praktično v središču prestolnice, kar bi bila za muslimane gotovo primerna rešitev. Marsikdo pa kljub temu ni prepričan, da je džamija na tej lokaciji primerna. Tako smo v uredništvo nedavno prejeli pismo neimenovanega študenta pravne fakultete.

Brez licitacije Slednji je prepričan, da džamije nikjer v Evropi ni v ožjem mestnem središču. Islamski center se po njegovem mnenju ne bi smel umestiti v središče mesta, saj sta bili tako Ljubljana kot

Nadškof in metropolit Alojz Uran

Referendum je predlagal Mihael Jarca.

celotna Slovenija vedno krščanski in ju z islamom ne povezuje praktično nič. Opozarja tudi na prometno obremenjenost Celovške ceste in izjemno drago zemljišče, ki pa naj bi ga župan prodal brez (!) licitacije. To bi seveda lahko pomenilo nižjo ceno in oškodovanje mestnega proračuna. "Zanimivo je, zakaj se tako mudi s prodajo in je občina pripravljena prodati zemljišče, še preden so sprejeti ustrezni mestni akti za graditev in še preden je sploh znano, kakšen bo objekt, piše študent prava. Sprašuje pa se tudi, ali je takšno trgovanje z zemljišči občine zakonito. "Kakšna so zagotovila, da po prodaji (sarajevski) islamski skupnosti le-ta ne bo zemljišča prodala naprej? ... Ali ne bi morali imeti pred prodajo v rokah projekta in celoti in virov financiranja džamije," se še sprašuje študent pravne fakultete.

Pomislek o financiranju je verjetno na mestu, še posebej če vemo, da sta Islamska skupnost, ki jo vodi Grabus, in Slovenska muslimanska skupnost, ki jo vodi nekdanji mufti Osman Đogić, med seboj sprti. Število članov Đogićeve skupnosti se med tem po zagotovilih slednjega večja, kljub temu pa Grabus v odločanje o džamiji nekdanjega muftija ne vključuje. Đogić je do nove lokacije zadržan.

Džamija dostopna vsem Tudi glede upravičenosti postavitev džamije se že vse od začetka pojavljajo pomisleki v zvezi s tem – od teh, ali džamija sodi v slovensko (in ljubljansko) arhitekturno in kulturno, ne nazadnje pa tudi versko okolje, do bolj praktičnih, ali ni 14 islamskih

molilnic v Sloveniji dovolj in ali bo Slovincem, ki niso muslimani, vstop v džamijo omejen ali celo prepovedan. Vprašanja v zvezi s tem je vladi marca lani postavil poslanec Zmago Jelinčič, vlada pa je v odgovoru opozorila na odločbo ustavnega sodišča. To je odločilo, da je za uresničevanje pravice svobodnega izpovedovanja vere bistveno, da je verskim skupnostim dovoljeno graditi lastne zgradbe, ki ustrezajo njihovemu načinu verskega čaščenja in verskim obredom ter običajem. Iz te ustavne odločbe izhaja, da pravica svobodnega izpovedovanja vere vključuje tudi pravico posameznikov in verskih skupnosti, da individualno ali skupinsko izpovedujejo vero v objektih, ki so običajni in splošno sprejeti za njihovo izpovedovanje vere in opravljanje verskih obredov. Prav tako iz odločbe izhaja, da je graditev verskih objektov na način, ki je za izpovedovanje posamezne vere tradicionalen, sestavni del pravice do svobode vere. Poleg tega je vlada izrazila prepričanje, da džamija nikakor ni eksteritorialno ozemlje in da bo dostopna vsakomur, ki bo spoštoval splošno veljavne družbene norme spoštljivega obnašanja in verska pravila, ki veljajo za obisk tovrstnega verskega objekta. "Glede vstopa v prostore verskih objektov slovenski državni organi zato ravnajo skladno z veljavno zakonodajo," je tedaj zapisal vladni urad za informiranje.

Pa referendum? Kaže torej, da se razprave o islamskem verskem objektu za muslimane premikajo v pozitivno smer, kar je glede na zdajšnje mestno oblast razu-

Šturmov predlog ne posega v ustavo

Slovenska muslimanska skupnost je v sporočilu za javnost izrazila presenečenje nad vetom, ki ga je državni svet vložil na predlog zakona o verski svobodi. Kot pravi vodja skupnosti, nekdanji mufti Osman Đogić, je to nenavadno predvsem zato, ker je to področje zakonsko neurejeno in ker je Slovenija edinstven primer, da se versko življenje in delo verskih skupnosti ureja z zakonom iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja. "Menimo, da je predlog zakona avtorja dr. Lovra Šturma, predlog, ki je prehodil dolgo pot obravnavanja in je dobil podporo večine verskih skupnosti in na koncu tudi podporo državnega zbora, kvaliteten za ureditev področja cerkvenih in verskih skupnosti. Predlog zakona upošteva spremenjene družbene in politične okoliščine in odraža duha sprememb, ki so se zgodile od časa zadnjega sprejemanja do današnjega trenutka. Potrebno je poudariti, da je to področje zakonsko neurejeno in da je trenutni zakon že nekaj časa zastarel in ne ponuja primerne okvira za delovanje verskih skupnosti," je zapisal Đogić, ki je prepričan, da predvideni zakon ne posega v ustavno načelo ločevanja države in verskih skupnosti.

Nekdanji mufti Osman Đogić

mljivo. Ne le v času predlagatelja referenduma o graditvi džamije Mihaela Jarca (kasneje je sklep o razpisu referenduma županja Danica Simšič zadržala), tudi danes, če sodimo po nekaterih anketah, pa javni glas temu verskemu objektu ni zelo naklonjen.

Ustava določa, da so verske skupnosti v Sloveniji enakopravne, njihovo delovanje svobodno (7. člen), prav tako pa je svobodno tudi izpovedovanje vere v javnem in zasebnem življenju (41. člen ustave). Toda ali je za svobodno izpovedovanje islamske vere potrebna

džamija s pripadajočim kulturnim centrom? Po mnenju ustavnega sodišča je, vendar je tudi to mnenje dvomljivih političnih barv.

»Graditev džamije je stvar odločitve občine in države,« je ob nedavnem obisku v ljubljanski mestni hiši dejal ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran. Cerkev ji sicer ne nasprotuje, se je škof Uran osebno zavzema za graditev molilnic.

Zadeva se še dodatno zapleta, ker nekateri člani ustave v zakonu o verskih skupnostih niso upoštevani. A to je že druga zgodba. ■

107.8 MHz
radio velenje
www.radiovelenje.com
03/ 897 50 03

Bo še prostor zanje?

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven

Pridelovalci in ponudniki kmetijskih pridelkov na območju veletržnice na ljubljanskem Rudniku so decembra izvedeli, da si bodo morali poiskati nove prostore. Lastnik površin Viator & Vektor bo zemljišče namenil drugi dejavnosti.

Med prizadetimi so številni gospodarski subjekti, ki se bodo večinoma bržkone znašli s prodajo svojih izdelkov prek posredovanja večjih trgovinskih mrež. Na novo stanje in nizke odkupne cene, ki jih ponujajo veletrgovci, pa se bodo težko prilagodili v zadrugi za integrirano pridelavo in prodajo pridelkov Zdravo polje. Pri tem jim mestna občina Ljubljana (MOL) ne gre posebej na roko, čeprav naši sogovorniki trdijo, da bi bilo njihove težave mogoče rešiti na dokaj preprost način.

Neizogibna odločitev A pojdemo po vrsti. Sredi lanskega decembra so odvetniki družbe Viator & Vektor na Zdravo polje naslovili pismo, v katerem so sporočili, da so sprejeli »strateške in poslovne usmeritve družbe, med

katero sodi tudi sprememba namembnosti zemljišč in objektov, ki so v poslovno-industrijski coni Rudnik (vključno s površinami, ki jih imate v najemu)«. Odločitev uprave družbe naj bi bila kljub prizadevanjem neizogibna zaradi neuspešnosti projekta veletržnice. Po drugi strani so pri družbi Viator & Vektor zaradi dosedanjih dobrih odnosov izrazili pripravljenost, da podaljšajo najemno razmerje do najdlje 30. junija letos (najemna pogodba se je iztekla 31. decembra 2006) in jim s tem omogočijo iskanje nadomestne lokacije. Po izteku tega roka pa bodo morali najemniki prostore dokončno izprazniti.

Dejavnost zadruga Zdravo polje je izrednega pomena tako za ohranitev slovenskega podeželja in z njim povezanih panog kot zaradi sonaravno pridelane

hrane, ki si jo Slovenci zaslužimo dobiti na mizo. Ob neizprosni domači konkurenci veletrgovcev in posledično (pre)nizkih odkupnih cen ter ob vse močnejšem prodoru tujih pridelkov na slovenski trg je jasno, da tovrstne zadruga zares potrebujejo posluh odgovornih ustanov.

Najpreprostejša rešitev bi po mnenju Ivana Bučarja iz zadruga Zdravo polje lahko ponudila MOL, saj je v neposredni bližini sedanje veletržnice v njeni lasti približno 80.000 kvadratnih metrov neizkoriščenih površin. Že polovica le-teh bi po Bučarjevo zadostovala za potrebe vseh dosedanjih najemnikov.

Resničen interes? Razumljivo je, da smo se po pojasnila obrnili na MOL. Želeli smo izvedeti, kakšne načrte ima občina v zve-

zi z omenjenim nadomestnim zemljiščem, ki leži med prostori družbe Viator & Vektor in Lercercom. Poleg tega smo želeli, da nam podžupan Jani Möderndorfer potrdi informacije, po katerih naj bi sam za nastalo situacijo krivil opozicijo v mestnem svetu.

Ekokmetovalec Ivan Bučar

Žal do oddaje članka v tisk nismo dobili odgovorov MOL.

No, po naših informacijah naj bi večina najemnikov prostorov na Rudniku začasno zakopala bojno sekuro in privolila v pogovore z mestnimi oblastmi. Kaj jim bodo slednje ponudile v zameno za lokacijo neposredno ob južni ljubljanski obvoznici, pa je še prezgodaj napovedati.

Mestni svetnik SDS Dimitrij Kovačič je razlago, po kateri naj bi bilo za nastali položaj krivo predvsem zavlačevanje opozicije v mestnem svetu, označil za smešno. Očitno, pravi, so kmetje pritisnili na mestne oblasti, slednje pa zdaj iščejo priročen izgovor. Kdor ima pred očmi razmerje sil v prejšnji sestavi ljubljanskega mestnega sveta (da ne govorimo o sedanji), se bo strinjal s Kovačičem, saj bo zlahka ugotovil, kdo je v resnici imel v rokah škarje in platno.

Pri tem je zanimivo, da so v družbi Viator & Vektor poudarili, da dejavnost veletržnice na območju v njihovi lasti poteka že od leta 1989 in da so leta 2000 na MOL naslovili pobudo za zgraditev sodobne veletržnice na območju obstoječe lokacije in bližnjem zemljišču, ki je v lasti MOL. Po njihovo so že tedaj s predstavniki MOL soglasno ugotovili, da je razvoj sodobne veletržnice v obojestranskem interesu, a glede na to, da jim vse doslej skupaj z MOL ni uspelo zgraditi nove veletržnice, so sprejeli odločitev, da na tem območju razširijo in posodobijo svoje temeljne dejavnosti s postavitvijo servisno-logističnega centra.

Zanimivo pa je, da sta se malo pred novim letom MOL in Viator

Zemljišče je v lasti MOL.

& Vektor pogodila glede pogodbenih penalov zaradi nedokončanega skupnega projekta veletržnice. Viator & Vektor je leta 2004 vložil terjatev v višini 441 tisoč evrov, v skladu s poravnavo pa bo MOL nakazala slabih 188 tisoč evrov. Je morda v stroških propadlega načrta razlog, da so v MOL očitno obupali nad nadaljnimi tovrstnimi vlaganji?

Informiranje ne zadostuje

Kmetje uživajo vso podporo kmetijskega ministrstva, kot nam je zatrdil vodja kabineta na ministrstvu Marjan Golavšek, vendar to, kot kaže, ne bo dovolj. Odstop ministrice Marije Lukačič bo vsaj za nekaj časa ohromil vsakršna prizadevanja v tej smeri, vprašanje pa je, kakšne bodo prednostne naloge ministrstva po reorganizaciji, ki bo bržkone sledila imenovanju novega vodje resorja.

Pod simbolom rumene pikapolonice že dalj časa poteka promocija slovenskih pridelkov v okviru Združenja za integrirano pridelavo zelenjave Slovenije, katerega član je tudi Ivan Bučar. Vendar pa tovrstna prizadevanja, usmerjena k ozaveščanju potrošnikov, sama po sebi ne morejo obroditi trajnih sadov. Usoda veletržnice je tako tesno povezana s prihodnostjo ponudbe kakovostne slovenske hrane na območju prestolnice. Tovrstne potrebe ponudba večjih trgovcev, ki skoraj v celoti obvladujejo preskrbo s sadjem in zelenjavo, namreč ne bo mogla zadovoljiti. ■

Zdenko Pavček, Viator & Vektor

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejmate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablinskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnelovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Glavna kandidata na francoskih predsedniških volitvah Nicholas Sarkozy in Ségolène Royal vstopata v predvolilno areno.

Dolga pot do Elizejskih poljan

Ana Müllner, foto: arhiv Demokracije

Prizorišče je nared, glavni igralci so znani in vse je pripravljeno na največji evropski politični dogodek leta: predsedniške volitve v Franciji. Žarometi so usmerjeni le v glavni zvezdi, t. i. dvojico Ségo-Sarko.

Že nekaj mesecev se vse glavne teme v francoskem vsakdanjiku gibljejo le še okoli menjave v predsedniški palači na Elizejskih poljanah, predvolilna kampanja pa je na vrhuncu že pred njenim uradnim začetkom. Potem ko je v politično areno že lani kot uradna kandidatka Socialistične stranke (PS) vstopila Ségolène Royal, se ji je v nedeljo kot protikandidat predstavil Nicholas Sarkozy. Aktualni notranji minister velja za favorita, a do aprila, ko bodo na potezi

francoski volivci, se lahko še marsikaj spremeni. Še posebej glede na dejstvo, da se razlika med obema protagonistoma iz dneva v dan zmanjšuje.

Trenja na desnici Izbor skupnega kandidata je v najmočnejši francoski stranki UMP (l'Union pour une majorité populaire) minil v senci trenj in nestrinjanj znotraj stranke. Medtem ko so socialisti Royalovo izbrali brez večjih zapletov, so gaulisti potrebovali kar nekaj časa, da so (vsaj navidez) enotno podprli Sar-

kozyja kot skupnega kandidata. Čeprav je že nekaj časa veljal za najverjetnejšo izbiro, sta se pojavljali še dve alternativni: prvo je predstavljal aktualni premier Dominique de Villepin, drugo pa obrambna ministrica Michèle Alliot-Marie. Za slednjo se je sicer vedelo, da nima večjih možnosti, ne nazadnje je pred nedeljskim kongresom tudi sama odstopila od svoje kandidature v prid Sarkozyju. Do večjih zapletov pa je prišlo med starima tekmečema de Villepinom in Sarkozyjem,

ki si lepih pogledov ne namejnata niti v vladnih klopeh. De Villepin velja za preverjen kader Jacquesa Chiraca, tako da notranji boj znotraj UMP med Sarkozyjem in de Villepinom v resnici pomeni boj med Chiracovo in Sarkozyjevo strujo znotraj stranke. V slednji ima poleg »Sarkoja« največji vpliv nekdanji francoski premier Jean-Pierre Raffarin, ki je pred nedeljskim kongresom zbral 140 podpisov nekdanjih ministrov, poslancev in drugih vplivnih članov UMP v podporo Sarkozyju.

De Villepinovo nasprotovanje Sarkozyju pa temelji predvsem na tem, da ga ne vidi kot združitelja in reformatorja stranke, za kar se Sarkozy rad razgláša. Pred kratkim je francoski premier Sarkozyjeve podpornike primerjal s sardinami v konzervi, ki so brez »velikega voditelja« povsem nemočne. S tem je želel nekoliko utemeljiti svoje stališče, ki je med gaulisti dvignilo veliko prahu; odločil se je namreč, da se bo udeležil kongresa o izbiri predsedniškega kandidata, a se bo vzdržal glasovanja. Dodatno zmedo je v predvolilni boj vnesel tudi francoski predsednik Jacques Chirac, ki še ni opustil možnosti svoje vnovične kandidature, čeprav je slednja skoraj tako nemogoča kot njegova vnovična izvolitev. Očitno ima Chirac, ki

orožij Royalove je, da svojo izvolitev na volitvah prikazuje kot veliko spremembo, ki jo Francija potrebuje. In to ne samo v smislu, da bi postala prva ženska v zgodovini, ki bi postala francoska predsednica, temveč predvsem v tem, da bi se tako končala dolgotrajna vladavina UMP. A pri tem se poraja misel, da bi to prinesla tudi izvolitev Sarkozyja; ne sicer tako drastično kot v primeru zmage Royalove, a v primerjavi s sedanjo Chiracovo politiko bi bila sprememba več kot očitna. Čeprav Chirac in Sarkozy pripadata isti stranki, se njuni pogledi močno razlikujejo, kar je med njima že povzročilo več sporov. Na potezi bodo tako kmalu francoski volivci, ki bodo odločili, kakšnih sprememb si želijo v državni politiki – korenitih ali manj korenitih.

Predvolilna očitanja Medtem ko se je za UMP s Sarkozyjevo izvolitvijo volilna kampanja šele začela, so v vrstah socialistov že pripravili prvo veliko ofenzivo proti svojim tekmecem. Še pred Sarkozyjevo uradno izvolitvijo v nedeljo so socialisti na svoji spletni strani objavili dokument, katerega glavno sporočilo govori o »ameriškem neokonservativcu s francoskim potnim listom«. V PS želijo volilni boj odločiti tudi s tem, da Sarkozyja prikazujejo kot učenca Georgea W. Busha, ki bi v Franciji v primeru izvolitve začel voditi podobno politiko, kot jo vodi Bush v ZDA. Njegovo potrditev v nedeljo pa so označili kot »pohod nasilne desnice«. V UMP so dokument označili za »neutemeljene laži, ki temeljijo na ksenofobiji«, a se hkrati zavedajo, da so socialisti že začeli uporabljati eno najpomembnejših orožij predvolilne kampanje, in sicer področje zunanje politike. Slednja sicer ne bo v tolikšni meri vplivala na volilni izid kot notranje zadeve, a ima vseeno lahko odločilno veljavo. Še posebej glede na to, da Francija že nekaj časa želi pridobiti nazaj svojo vodilno vlogo v svetovni in predvsem evropski politiki. Ustanovna članica EU že nekaj časa nima več glavne besede pri velikih odločitvah EU, če pa jo ima, gre predvsem za negativ-

ni vpliv, kot je bila npr. zavrnitev evropske ustavne pogodbe. A kot kaže, bo minilo še nekaj časa, preden bodo v Franciji znova razpravljali o tej občutljivi temi. Volilna kampanja za zdaj temelji predvsem na zagotavljanju varnosti (v povezavi z izbruhi nasilja v francoskih predmestjih jeseni 2005) ter novi davčni in stanovanjski politiki. A v stotih dneh, ki nas ločijo od francoskih volitev, lahko v ospredje volilnega obračuna pride še marsikaj.

Tempirana bomba Da pa lahko volitve marsikdaj prinesejo takšno ali drugačno presenečenje, dokazuje veteran francoske politike Jean-Marie Le Pen. Slednji kot uradni kandidat svoje skrajno desničarske stranke FN (Fronte nationale) letos za pred-

sednika republike kandidira že četrty, 78-letnemu Le Penu pa v predvolilnem času namenjajo veliko več pozornosti kot kadar koli prej. Zakaj? Na preteklih predsedniških volitvah je Le Pen poskrbel za največje presenečenje, ko se mu je uspelo uvrstiti v drugi krog in je prehitel takratnega kandidata socialistov Lionela Jospina, čeprav nobena od javnomnenjskih raziskav ni predvidela te možnosti. Čim bolj se približuje 22. april, bolj se postavlja vprašanje, ali lahko Le Pen ponovi uspeh iz leta 2002 in predvsem na čigav račun – na račun Royalove ali Sarkozyja?

Raziskave javnega mnenja Le Penu za zdaj namenjajo od 10 do 15 odstotkov volilnih glasov, kar je več kot pred petimi leti, ko mu je uspel veliki met. Takrat so si francoski politologi njegov uspeh razlagali predvsem s tem, da večina volivcev FN svoje politične pripadnosti ne obeša na veliki zvon, FN sama po sebi pa predstavlja le manjšo stranko s precej majhno bazo tradicionalnih volivcev. A na prihajajočih volitvah bi se lahko zgodilo prav obratno kot pred petimi leti in bi Sarkozy dobil glasove dosedanjih Le Penovih volivcev. Slednji so Le Pena vedno videli kot edinega, ki bi lahko rešil enega najbolj žgočih problemov francoske družbe – ilegalno priseljevanje in integriranje tujcev (tudi francoskih državljanov) v družbo. Temu vprašanju se je Jacques Chirac spretno izogibal ves čas svojega mandata, dokler se novembra 2005 niso zgodila francoska predmestja, kjer je glavno vlogo odigral Sarkozy. Priseljenci so ga zasovražili, večina Francozov pa je v njem videla politika, ki se je končno pripraviljen soočiti s problemom, ki je v Franciji navzoč že desetletja. S tem je Sarkozy na neki način izrinil Le Pena in tako lahko sedaj računa tudi na povečano podporo dosedanjih volivcev skrajne desnice. To pa očitno ne moti Le Pena, ki je že samozavestno napovedal, da se vidi v drugem krogu volitev, kjer bi nastopil kot protikandidat Royalove. Očitno ga je izučilo, da lahko povolilno jutro prinese marsikaj (ne)pričakovanega. ■

Tako Royalova kot Sarkozy sta alternativa sedanji politiki pod vodstvom Chiraca.

predsedniški stolček na Champs-Élysées greje že 12 let, težave z zapuščanjem položaja ...

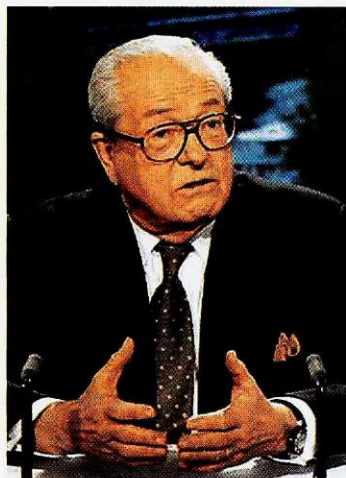
Usodni par »Francoski par leta«, kot so glavna favorita v predsedniškem boju poimenovali francoski mediji, je tako tudi uradno začel svoj pohod. Ségo-Sarko imata, če sodimo po javnomnenjskih raziskavah, v odstotkih čedalje manj razlike, skoraj zagotovo pa se bosta dokončno pomerila v drugem krogu. Medtem ko Royalova uživa še posebej močno podporo pri generaciji od 18 do 25 let, lahko Sarkozy računa na volilne glasove starejših generacij. In kdo bo na koncu odločil volilni izid? Če bosta oba prišla v drugi krog, bodo velik vpliv imele druge politične stranke, ki bodo svoje volivce usmerile k enemu od dvojice. Vprašanje pa je tudi, kolikšne spremembe v državnem vrhu so Francozi pripravljene prenesti. Eno glavnih

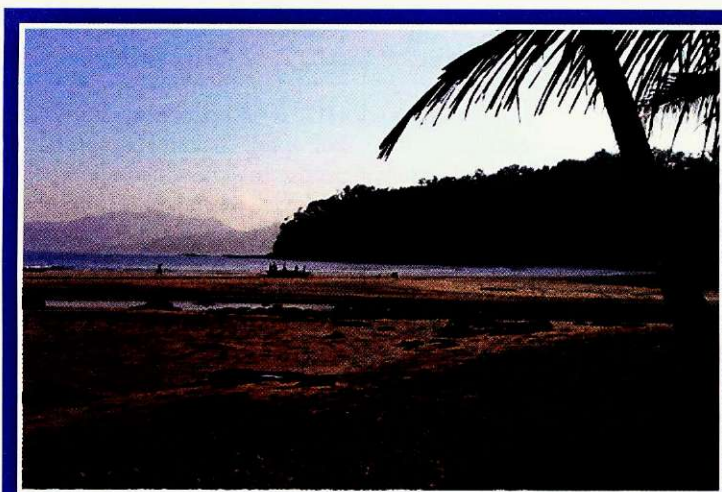
Neodločni Jacques Chirac

Dominique de Villepin

Lahko Le Pen znova presenetiti?

Našli razbitine

Po desetih dneh je neki ribič pred obalo indonezijskega otoka Sulawesi našel razbitine potniškega letala boeing 737-400, ki je s 102 potnikoma in člani posadke izginilo prvega januarja. Ribič je v morju v bližini kraja Pare-Pare v pokrajini Južni Sulawesi našel dva metra dolg plavajoč stabilizator letalskega repa. Letalo družbe Adam Air je na poletu iz Surabaya, prestolnice pokrajine Vzhodna Java, v Manado, ki je glavno mesto pokrajine Severni Sulawesi, izginilo z radarskih zaslonov. Na krovu je bilo 96 potnikov, med njimi trije ameriški državljani, in šest članov posadke. Ostanke letala so našli na območju, ki je 1200 kilometrov severovzhodno od indonezijskega glavnega mesta Džakarte.

Obnova Indijski strokovnjaki bodo restavriral dvojce vrat v Tadž Mahal, eno najprivlačnejših stavb na svetu. Lokalni kiparji in obrtniki bodo restavriral glavni in južni vhod v marmorno arhitektonsko čudo iz 17. stoletja, ki stoji na bregu reke Yamune v Agri na severu Indije. Tadž Mahal je zgradil mogulski

car Šah Džahan svoji ženi, perzijski princesi Mumtaz Mahal, kar v prevodu pomeni »kraljica palače«. Princesa je umrla, še preden so palačo zgradili, zato so jo spremenili v mavzolej. Pri graditvi je sodelovalo 20.000 delavcev in 1.000 slonov, ki so iz 320 kilometrov oddaljenih kamnolomov prinašali marmor. Iz Rusije so pripeljali malahit, marmor iz Mahrane (300 km od Radžastana), iz Bagdada karneol, iz Perzije turkiz in iz Kitajske kristal. Gradili so jo 22 let, okrog nje so se zbrali strokovnjaki iz vse Azije.

V drugo Američan avstrijskega rodu, republikanec Arnold Schwarzenegger je v prestolnici ameriške zvezne države Kalifornije

nije Sacramento slovesno prisegel za svoj drugi guvernerski mandat in obljubil, da bo tokrat bolj sredinski kot v prvem, ko je izgubil veliko političnih točk s ponesrečenimi referendumskimi pobudami za zmanjšanje delavskih pravic. Prvič je postal

guverner Kalifornije leta 2003, ko je zmagal na posebnih volitvah za odstavitev demokratskega guvernerja Graya Davisa.

Končno zaspali Vsi medvedi v švedskih živalskih in finskih vrtovih so končno zaspali zimsko spanje, čeprav dva meseca pozneje kot običajno, na kar je vplivala tudi na severu rekordno mila zima. Najmlajši medvedki so stari okoli dve leti in so letos imeli nemalo težav z zimskim spanjem. Tako so pogosto zapuščali svoja bivališča in tavalj naokoli. Počitek naj bi trajal do aprila. Tudi sicer imajo živali težave in se prebujajo iz svojega zimskega dremeža. Tako se je v osrednjem delu Finske pripetil za ta letni čas nenavaden dogo-

TUJI TISK

Daily Telegraph

Prepir za grad

Romunske oblasti so se začele ukvarjati z vprašanjem, kdo ima pravico pridobiti najbolj priljubljeno turistično znamenitost države, znano kot grad grofa Drakule, ki je naprodaj od konca prejšnjega leta. Grad Bran, kjer se je za kratek čas

ustavljaj Vlad III. Tepeš, so lani vrnil Habsburžanom. Zaplenili so jim ga komunisti leta 1956. Že čez nekaj mesecev pa ga je Dominik von Habsburg začel prodajati in postavil ceno 40 milijonov funtov. Mesto Brašov je sicer dobilo posojilo za nakup tega transilvanskega gradu iz 14. stoletja, toda zdaj se je vmešalo romunsko ministrstvo za kulturo, ki trdi, da ima predkupne pravice. Poleg tega romunsko ministrstvo za kulturo ni pripravljeno plačati za grad toliko, kot zahteva Habsburžan, češ da je cena pretirana. 68-letni grof Habsburg, grafični oblikovalec, ki živi v ZDA, je v tem gradu živel kot otrok. Grad je bil tedaj v lasti njegove babice, romunske kraljice Marije, vnukinje kraljice Viktorije.

The Guardian

Brez mleka

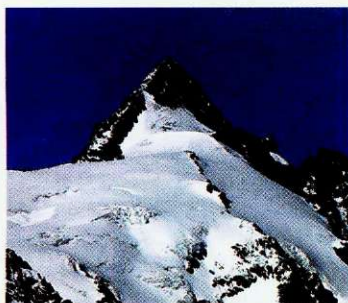
Ljubitelji čaja so varni pred boleznimi srca. Toda vse prednosti, ki si jih pridobijo s čajem, izginejo, če, kakor to počne večina Britancev, čaj dodajajo mleko. Že od nekdaj velja, da je čaj koristen za srce in da je zelo dobra preventiva pred rakom, toda

mleko, dodano čaju, spremeni biološko aktivnost sestavin čaja. Zato je priporočljivo, da ljubitelji čaja kdaj pa kdaj pijejo to pijačo tudi brez mleka. Flavonoidi v čaju so občutljivi na mlečne beljakovine, imenovane kazeini, ki zmanjšujejo njihovo koncentracijo. Delovanje črnega čaja, čaja z mlekom in preprosto vroče vode so znanstveniki preizkušali na šestnajstih prostovoljkah. Redno preverjanje arterij dve uri po uporabi napitka je pokazalo, da je črni čaj povzročil širitev žil, dodano mleko pa je ta učinek izničilo. Nadaljnje preiskave so dale podobne izsledke. Kljub temu pa je treba priznati, da pitje čaja pred boleznijo varuje veliko slabše kot redna telesna vadba, odpoved kajenju in zdrava prehrana.

dek, ko je v bližini kraja Luhan-ka eden od medvedjih nespē- nežev napadel nekega konja. V zadnjih tednih so na več koncih Finske opazili rjave medvede, ki bi v normalnih okoliščinah v tem času uživali v zimskem spanju.

Cenjen sneg V času, ko na večini smučišč primanjkuje snega, je postal sneg z najvišje avstrijske gore Grossglockner visoko cenjeno blago, saj so ga v zadnjih tednih z omenjene gore prepeljali za več smučarskih prireditev, med drugim na biatlonsko progo v bližini Salzburga, nordijsko kombinacijo za svetovni pokal na Bavarskem in za smučarske sko-

ke v Oberhofu. Sneg je zastoj, za njegov prevoz z Grossglocknerja na prizorišča prireditev pa je treba odšteti precej denarja. Prireditelji tekmovalj že razmišljajo, da bi tekme prirejali tudi na tej najvišji avstrijski gori.

Žepna kneževina Naprodaj je najmanjša država na svetu, država s svojimi potnimi listi, denarjem, znamkami, zastavo in celo nogometnim klubom. Gre za kne-

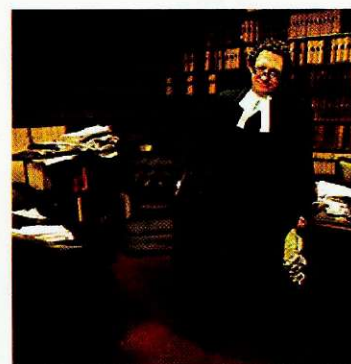

ževino Sealand na 550 kvadratnih metrov veliki kovinski ploščadi, ki stoji na dveh betonskih stebrih ob britanski obali v grofiji Essex. Lastnik, nekdanji britanski major Paddy Roy Bates, se je z družino tja naselil leta 1967, območje razglasil za neodvisno državo in se samooklical za kneza. V tej funkciji je doslej pogumno branil svojo kneževino pred različnimi poskusi, da bi njega in družino pregnali iz 'države'. Kot zatrjujejo lastniki, ima Sealand še eno posebnost; gre namreč za davčni raj,

zaradi česar upajo, da bo zaslužek pri prodaji osemšteviličen.

Kmalu zgodovina Predsednik sodišča Anglije in Walesa baron Nicholas Phillips razmišlja o odpravi belih kodrastih lasulj iz konjske žime, s katerimi sodniki in odvetniki vstopajo v britanske sodne dvorane vse od 17. stoletja. Morda pa bo tradicionalna oprava, ki jo poleg bele lasulje sestavlja še rdeča ali črna svilen halja ter nekateri ceremonialni dodatki, odpravljena v celoti.

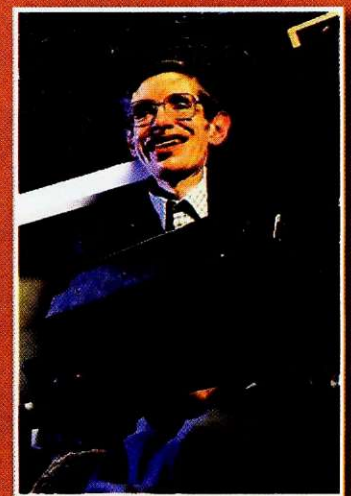
Phillips, ki je pred imenovanjem za predsednika sodišča menil, da je omenjena oprava

smešna, in predlagal, naj Velika Britanija sledi zgledu Francije ter odpravi lasulje, razkošne halje pa nadomesti s preprostimi svilenimi, naj bi o tem vprašanju odločil v nekaj mesecih.

Želi v vesolje

Znani britanski fizik, 65-letni Stephen Hawking, načrtuje polet v vesolje, in sicer v letu 2009. Njegovi načrti so odvisni od uresničevanja ciljev britanskega poslovneža Richarda Bransona za vesoljski turizem, v okviru katerega naj bi že od prihodnjega leta potnike popeljali v nizko Zemljino orbito. Branson naj bi tudi financiral misijo britanskega znanstvenika, katere stroški naj bi znašali približno 148 tisoč evrov. Hawking je že novembra lani opozoril, da mora človeštvo zapustiti Zemljo, če želi preživeti.

VI. STA

TUJI TISK

The Times

Zdravniki proti

Ljudje, ki trpijo za neozdravljivimi boleznimi, kot sta aminorotfna skleroza ali Alzheimerjeva bolezen, morda ne bodo mogli dobiti »učinkovitega« zdravlila, saj britanska vlada namerava prepovedati izdelavo »hibridnih« zarodkov

med človekom in živaljo. Mnogi zdravniki so odločno proti taki prepovedi, ker menijo, da bodo ob najbolj perspektiven način iskanja novih rešitev. Po njihovo britansko ministrstvo za zdravje v temelju napačno razume etični pomen ustvarjanja hibridnih zarodkov in se pusti voditi verskim skupnostim. Toda tehnologija, za katero gre, ustvarja zarodke, ki so v 99,5 odstotka identični človeškimi, in jih potem porabijo za raziskovanje matičnih celic. Prepoved uporabe te tehnologije naj bo uzakonjena vsaj še leto dni, skupini znanstvenikov, ki sta jo hoteli uporabiti, sta do tedaj dobili uradno dovoljenje zanjo.

Mignews

V enem jeziku

Vsi dojenčki govorijo en jezik. Treba se je le naučiti prepoznavati pet lahkih kombinacij zvokov in lahko boste razumeli, kaj bi vam rad povedal vaš malček, trdi Priscilla Donsten iz Avstralije. Že od malih nog ima absoluten posluh

in odličen spomin. Lahko si takoj zapomni in reproducira delo klasične glasbe, ki ga prej ni poznala. S pomočjo svojih izrednih sposobnosti se je ukvarjala s sporazumevalnimi sposobnostmi novorojencev in ugotovila, da vsi dojenčki na svetu govorijo isti jezik in pri tem uporabljajo pet zvokov. Testirala je več kot tisoč dojenčkov različnih narodnosti in je prepričana, da ima prav. Napisala je tudi knjigo, v kateri hoče popularizirati svojo metodo, v njej pa zatrjuje, da je prav vsaka mati, ki pozorno posluša dozdevno nerazumljive glasove svojega malega, sposobna razumeti, kaj natančno potrebuje njen otrok v danem trenutku. A za takšno ugotovitev podrobna študija ni potrebna.

INTERVJU

Dr. Marko Stabej

Pomen državnosti je za prepoznavnost jezika izjemen

Peter Avsenik, foto: Bor Slana

Dr. Marko Stabej je že od začetka devetdesetih zaposlen na Filozofski fakulteti v Ljubljani, najprej šest let kot mladi raziskovalec, med letoma 1996 in 1997 pa kot asistent. Leta 1997 je tudi doktoriral, in sicer z disertacijo *Slovenski pesniški jezik med Prešernom in moderno*, danes pa je izredni profesor na oddelku za slovenistiko filozofske fakultete. Ukvarja se zlasti s stilistiko umetnostnih in neumetnostnih besedil, s sodobno in zgodovinsko sociolingvistikom ter s korpusnim jezikoslovjem, dejaven pa je tudi na področju slovenščine kot drugega/tujega jezika. Dr. Stabej je deloval tudi v tujini, saj je bil v začetku devetdesetih lektor slovenskega jezika na Univerzi v Tübingenu, 1999 na Univerzi v Celovcu in 2002 na Univerzi v Zagrebu. Z njim smo se pogovarjali o sedanosti in prihodnosti slovenskega jezika v čedalje hitreje spreminjajočih se družbenopolitičnih razmerah.

Kako bi na splošno ocenili raven jezikovne kulture v Sloveniji?

Odvisno, kaj s tem pojmom mislimo. Običajno se v zvezi s tem pomisli na rabo pravnega, dobrega jezika, čeprav jezikoslovci že dolgo vemo, da trdnih, splošno veljavnih meril za to niti ni. Če jezikovno kulturo pojmujejo širše, jo razumemo kot zmožnost učinkovitega sporazumevanja – to pa ni odvisno samo od obvladanja pravil knjižnega jezika. V slovenski skupnosti ljudje precej radi kritizirajo jezik drugih. Nekateri skušajo tudi uveljaviti precej skrajne jezikovne nazore, v imenu večje jezikovne kulture, čeprav marsikdaj njihovi predlogi dosegajo prav nasproten namen – da se ljudje bojijo javno sporazumevati v slovenščini. In zato se mi zdi, da bi bilo treba govorce slovenščine "dekriminalizirati".

Dekriminalizirati?

To je sicer močna beseda, vendarle pa nenehno poslušamo, da Slovenci premalo skrbimo za svoj jezik. Pri precejšnjem delu govorcev to povzroča občutek, da svojega jezika ne znajo

dovolj. Seveda svojega jezika nikoli ne znaš dovolj – zmeraj je možnost, da se še kaj naučiš. A če ti nekdo vedno pripoveduje, da ne glede na to, koliko se potrudiš, še vedno ni zadosti dobro, pa to lahko pripelje do tega, da ti tvoj jezik ni več domač. V tem smislu je pa to lahko zelo narobe. Zato bi bila potrebna večja strpnost do jezikovne drugačnosti, ki bi tudi v tekstih morala biti vodilo, ne pa da na jezik gledamo z občutkom strahu, ogroženosti.

Vodstvo slovenskega državnega zbora je nedavno odpravilo parlamentarno delovno skupino za jezikovno politiko in jezikovno načrtovanje ter svet za tuje jezike pri ministru za šolstvo. Kako gledate na to in kakšen se vam zdi siceršnji odnos vlade do slovenskega jezika?

Pravzaprav se mi zdi, da ima zdajšnja oblast občasno nekoliko ambivalenten odnos do jezikovnih stvari, kar pa je običajno. V zadnjih dveh letih in pol sta tako izginili dve jezikovno-politični telesi, ki sta delovali v prejšnjem obdobju. Ta poteza se mi kljub temu, da ti dve skupini sicer nista delovali ravno briljantno in sta imeli svoje težave, ne zdi razumljiva.

Tudi glede nekaterih drugih stvari se mi zdi tako, da se po eni strani deklarativna skrb za jezik oziroma vgrajenost jezika v nacionalno suverenost občasno poudarja, potem pa vlada oziroma nekateri njeni organi – denimo komisija za slovenski slogan – padejo na skušnjavah, ki postavljajo pod vprašaj tudi zakonska določila rabe slovenskega jezika.

Izbor slovenskega slogana se vam torej z jezikovnega stališča ne zdi posrečen.

Celotna akcija pod imenom »I feel Slovenia« je pač izrazito narejena samo na angleščini, čeprav vsebuje tudi slovensko različico. Z nekoliko več duhovitosti bi se gotovo dalo izbrati slogan, ki bi bil dober tako v slovenščini kot tudi v mednarodnem smislu. O tem sicer nisem razmišljal, ampak menim, da ni vse

v enakoglasnicah ... Dalo bi se narediti marsikaj boljšega, a nihče niti ne pomisli na to. In če pomislimo, da imamo tudi v zakonu o javni rabi slovenščine v začetnem členu zapisano, da se Slovenija s slovenščino predstavlja kot država, pride do nekakšnega neskladja.

Neskladja jezikovnih in komercialno-turističnih interesov?

To morda, ampak še vedno se mi zdi, da marsikdo pozablja na realno možnost, da se lahko z jezikom predstavlja tudi tistemu, ki ga ne govori tekoče. Jezik je namreč tudi na tem področju simbolno čisto učinkovito dejanje. Jasno, da moraš v mednarodnem komuniciranju uporabljati angleščino kot globalni jezik in druge jezike – to Slovenijo zelo zaznamuje. Po drugi strani pa je povezanost med jezikom in gospodarstvom enostavno prešibka, kar smo ugotovili tudi na nedavni okrogli mizi Centra za slovenščino kot drugi tuji jezik o možnosti poslovanja v slovenščini v tujini.

Pa je po drugi strani slovenščina dovolj dostopna tujcem, ki delujejo na področju gospodarstva v Sloveniji?

Zelo slabo je povezana pravzaprav tudi ta sfera, vendarle pa je na področju dostopnosti slovenskega jezika filozofska fakulteta oziroma Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik naredil ogromno. Znanje slovenščine je za tujce dostopno, če so pač temu pripravljeni posvetiti vsaj nekaj časa in denarja. Interes je velik in marsikdo se celo mora učiti slovenščine, saj v nasprotnem primeru v Sloveniji ne bi mogel delovati. Zdi pa se, da je ta vidik slovenščine v javnosti premalo navzoč. Veliko ljudem se še vedno zdi, da je slovenščina premajhen jezik, da bi se ga kdorkoli učil, da v Sloveniji – v smislu narodnosti – živimo samo Slovenci. In šele zdaj se – tukaj pa so pozitivni koraki – snuje strategija vključevanja tujih učencev v slovenski izobraževalni sistem, kjer je končno prišlo do bolj sistematičnega ponujanja znanja ►

▶ slovenščine. Na nekaterih področjih je torej zaznati napredek.

Na drugi strani ste zelo kritični do Nacionalnega programa za jezikovno politiko, ki ga je na "zahtevo" zakona o javni rabi slovenščine nedavno pripravil sektor za slovenski jezik pod vodstvom Janeza Dularja. Zakaj?

Mislím, da predlog programa preprosto ni bil dovolj premišljen.

Dejali ste, da ima premajhno udarno moč.

Ne samo da ima premajhno udarno moč, premalo je tudi osredotočen na uporabnike jezika ter na njihove komunikacijske in življenjske potrebe. Država bi morala zagotoviti učinkovit javni sporazumevalni sistem. Poleg tega je prišel rahlo prepozno, čisto iz tehničnih razlogov, saj je proračun za leti 2007 in 2008 že sprejet.

Kolikšna sredstva bi bila po vaše potrebna za oblikovanje primerne jezikovne politike?

Če imaš jasno misel, kaj hočeš narediti na področju jezikovne politike, je za veliko večino stvari pač potreben denar – ne velik denar v primerjavi z investicijami v podjetništvu, da ne govorim o obrambi. A potreben je; ta čas se namreč dogaja, da sta jezikovno normativna in jezikovno načrtovalna dejavnost marsikdaj marginalizirani do te mere, da se marsikomu zdi, da se da nekatere stvari spremeniti že z izjavljanjem samim. Vendarle pa nihče ne more narediti slovníc, slovarjev in jezikovnih pripomočkov v različnih oblikah samo iz ljubezni do jezika.

Vaša kritika omenjenega programa se nanaša tudi na njegovo začetno ugotovitev.

Na začetku strategija, vsaj v tistem osnutku, ki je bil nekaj časa v javni obravnavi, ugotavlja, da je slovenski geopolitični položaj za ohranjanje in urejen razvoj domačega jezika neugoden. S tem se denimo že v temelju ne strinjamo. Le kako je lahko ta položaj neugoden, če se je slovenščina rodila na tem območju in se tu obdržala že več kot tisoč let? Kako naj bo neugoden, če marsikateri kazalci kažejo, da je slovenščina vitalen jezik? Vsak popis prebivalstva pokaže, da je vse več ljudem slovenščina materni jezik, čeprav se jih manj opredeli za Slovence, kar gotovo kaže na vitalnost jezika.

Kako bi po vaše morala biti zastavljena jezikovna politika?

Menim, da država jezikovne politike ne more vsiliti. S to strategijo recimo in pa z določenimi viri financiranja bi morala priskrbeti dobre temelje, da bi različne družbene skupine in ustanove lahko oblikovale svoje jezikovne politike. Univerze bi denimo naredile svojo, prav tako podjetja in druge skupine. Vendarle pa bi morale obstajati splošne smerice za jezikovno politiko, ki bi jih lahko upo-

Marsikdo pozablja na realno možnost, da se lahko z jezikom predstavljaš tudi tistemu, ki ga ne govori tekoče.

rabil vsak in jih nato prilagodil svojim potrebam. Niti jezikoslovci se včasih ne zavedamo, v koliko različnih situacijah se jezik uporablja in koliko jezikov se uporablja v določenih komunikacijskih okoliščinah. Predpisovati ali si zamišljati, kaj bi se nam zdelo, da bi bilo dobro, je marsikdaj zelo neproduktivno. Ker v resnici proti življenju v marsičem ne moreš.

Je pravna norma za jezik vendarle potrebna?

Res je in se je tudi pokazalo, da so določeni predpisi čisto dobri, če so tudi normativni. S tem recimo na ravni potrošništva igralce in ponudnike storitev enostavno prisiliš, da slovenščino upoštevajo oziroma da obveščajo tudi v slovenščini. Čeprav se mi že dolgo časa zdi, da če nekoga v nekaj siliš, dolgoročno s tem ne moreš uspeti. Tako lahko na spletni strani nekega odseka Inštituta Jožef Stefan denimo preberemo, da je spletna stran v slovenščini samo za to, da zadosti zahtevam zakona o javni rabi slovenščine in da na kratko obvešča. To pa je paradoksalna situacija, saj se nekdo izraža v svojem jeziku samo zato, ker se mora, ni pa to ustvarjalno početje.

V začetku decembra ste s prof. Moniko Kalin Golob s Fakultete za družbene vede v Ljubljani pripravili posvet o izrinjanju slovenščine iz visokega šolstva in znanosti. Najbolj naj bi k temu "pripomogla" bolonjska reforma.

Čeprav ne gre le za bolonjsko reformo, je ta ena ključnih sestavin tega procesa, in to zlasti v zvezi z mednarodnimi izmenjavami študentov. Te so v univerzitetnem svetu sicer nekaj, kar je samo po sebi umevno, a je bilo samo po sebi umevno tudi že prej. Danes pa je to je zelo obširno vprašanje, ki gotovo ni

povezano samo z jezikom, vendar je z njim povezano močno.

Gre torej za povečanje deleža tujih študentov na slovenskih univerzah in slovenskih študentov na tujih.

Slovenska znanstvena politika tu pravzaprav poudarja samo stik s tujino in določeno navzočnost tujega pri nas ter našega v tujini. Strategija Univerze v Ljubljani predvideva delež 10 odstotkov za tuje študente pri nas, kar bi na filozofski fakulteti denimo pomenilo približno 700 tujih študentov na leto. Toda ali samo dejstvo, da tuji študentje in profesorji prihajajo na slovenske univerze ter da gredo slovenski študentje in profesorji na tuje, že zagotavlja kvaliteto? Gotovo ne.

Kako pa bi lahko po vaše izmenjave na kvaliteto znanja vplivale negativno?

Jasno je sicer, da je merila, ki bi veljala za vse vede enako, tu težko postaviti. Tudi se mi zdi, da je večja mednarodna povezanost načeloma dobra. Vendar pa se zlasti na področju slovenistike – če izhajam s svojega področja – včasih ta absurdnost še bolj pokaže. Težko je namreč verjeti, da bom jaz lahko slovenistiko na Poljskem predaval enako kot tukaj. In na drugi strani, ali bodo naši slovenisti od poljskega profesorja slovenskega jezika izvedeli kaj več, kot bi od slovenskega? No, res je, da gre pri slovenistiki za specifično področje. Vendar je problematika širša; gre za podcenjevanje razgledanosti slovenskega univerzitetnega profesorja, ki naj bi bil predolgo časa v nekonkurenčnem prostoru in ga šele zdaj pehajo v konkurenčnost. Drugo vprašanje pa je, kako lahko uredimo, da bi tistim, ki imajo pravico študirati v slovenščini,

zagotovili pravico do njihovega jezika in hkrati tudi do kvalitetnega znanja. In ti dve pravici bi bilo treba nekako povezati, upoštevati in ju konstruktivno preplesti.

Kako?

Jasno je, da je vsaka skrajna pozicija pri tem škodljiva. Celotno slovensko visoko šolstvo in znanost samo v slovenščini bi lahko zahteval samo nekdo, ki ne deluje na teh področjih. Tisti, ki se jim zdi, da je slovenščina dejansko primerna kvečjemu za dodiplomski študij, za podiplomskega že ne, za znanost pa absolutno ne, se tudi motijo. Če namreč delamo družbo znanja – kar je morda res floskula, hkrati pa vendarle dober cilj –, ne moremo imeti plasti ljudi, ki znanstveno delujejo v tujem jeziku – glede na okolje –, tisti večini, ki živi v svojem prvem jeziku, pa posredujejo samo nekatere stvari.

Rešitev je torej v družbi znanja.

Družbo znanja zagotavljajo marsikateri mednarodni evropski dokumenti, skušajo jo utrditi in prenesti v prakso. Na posvetu sva skupaj s kolegico Moniko Kalin Golob s fakultete za družbene vede poskušala najti sogovorce, s katerimi bi lahko prišli do osnutka, kako bi to reševali konstruktivno; na kakšen način je treba organizirati univerzo, na kakšen način je treba zagotoviti jezikovno znanje udeležencev v tem procesu in kako to organizirati, da bodo vsi sodelujoči zadovoljni, ne pa frustrirani. Zdaj je namreč tako, da nekateri tujejezični študentje slovenščine ne znajo dovolj dobro, da bi lahko normalno sledili učnim programom. Se torej moram v predavalnici prilagoditi njim? Ali s tem ne bom naredil predavanja nezanimivega za tiste, ki jim je slovenščina prvi jezik? Ali pa preprosto ne upoštevam njihove jezikovne drugačnosti in govorim tako, kot bi govoril le tistim, ki jim je slovenščina že od zibelke naprej samoumevna stvar. Jasno je, da tisti študenti ne bodo pridobili prav ničesar. No, in tu so se pojavili predlogi, da bi morali biti finančno podprti paralelni programi, ki bi bili namenjeni predvsem tujcem.

V teh dneh se končuje projekt FidaPLUS, referenčni korpus slovenskega jezika, ki je potekal pod vašim vodstvom. Kakšen je pomen te obsežne elektronske zbirke slovenskih besedil?

Del slovenistike in sploh jezikoslovja na Slovenskem je v zadnjem času začel postavljati infrastrukturo, ki pa bo sadove obrodila šele čez nekaj let. Projekt, ki ste ga omenili, je na naši fakulteti nastal v partnerstvu več organizacij, zdaj pa ga bomo dali v prosto rabo. To bo močan jezikovni vir, ki bo veliko pomenil tako za raziskovalce jezika kot tudi za uporabnike, ki morajo jezik neposredno opazovati – to so prevajalci, učitelji itd. Gre za res neprecenljiv preskok v ponudbi informacij.

Kaj to pomeni za javnost oziroma uporabnike te zbirke?

Najprej se bomo seveda morali naučiti te informacije iskati, uporabljati in plasirati. Plasirati v tem smislu, da mislimo na naslovnika – da naredimo recimo slovar ali pravopis, ki bo primeren tako za šolarje kot za kasnejši študij, ki jim ne bo frustracija, ampak jim bo v pomoč. Želimo doseči, da bi tu povprečen človek dejansko našel nekaj, kar se mu bo zdelo uporabno, da bo našel tudi tiste stvari, ki ga res zanimajo. V tem smislu je ta zbirka pomembna, saj se pripravlja neki preskok. Žal to poteka počasneje, kot bi si človek želel.

Zaradi premajhnih sredstev?

Nekateri ljudje pač mislijo, da tisti, ki delamo za jezik, delamo to le iz ljubezni, da je to itak obrobna dejavnost. A v resnici je tudi pri tem projektu kar nekaj stvari, ki so tehnološko in spoznavno zelo zahtevne. Imajo pa zelo otipljiv rezultat in upam si trditi, da je delujoč in uporaben slovar, ki je tudi dovolj poceni, zelo dobra investicija. Ljudje postanejo bolj suvereni v komunikaciji, kar pomeni, da lahko tudi bolje opravljajo svoje delo, kakršno koli že je.

Spregovoriva še o prihodnosti našega jezika. Kakšna priložnost je za večjo prepoznavnost slovenščine skorajšnje predsedovanje Evropski uniji?

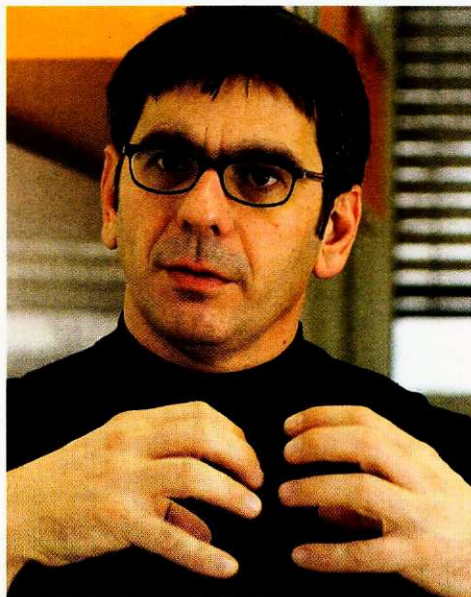
Gotovo je priložnost. Tudi na posvetu Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik, ki sem ga že omenil, se je izkazalo, da je bila včasih slovenska zunanja politika nekako premalo pozorna na možnosti, ki jih znanje slovenščine in tudi poznavanje slovenske kulture ponuja. Predsedovanje Slovenije je absolutno pri-

ložnost že s preprostega stališča, da bo veliko več ljudi v stikih s Slovenci, ki bodo organizirali različne stvari. A priložnost bo uresničena v tolikšni meri, kolikor bomo znali Slovenci predstaviti svoje posebnosti. Z jezikom pa je tako; kak jezikovni tečaj slovenščine je lahko odlično poslovno darilo; javnost najbrž ne ve, da se marsikateri vodilni delavec tujih podjetij bodisi zasebno, bodisi v manjših skupinah uči slovenščine. Jasno je namreč, da nekdo v nekem okolju ne more dobro delovati, ne da bi bil vsaj malo priključen nanj.

Priključen v smislu znanja jezika?

To si lahko človek hitro predstavlja. Recimo, da se trije pogajajo o neki poslovni zadevi in da sta od teh dva Slovenca in en tujec. Če slednji ne bo razumel jezika, se kaj hitro lahko zgodi, da ga bosta prva dva opeharila, saj sta v tem primeru seveda v prednosti. Če pa tujec dobro razume jezik, so partnerji lahko enakovredni. Poudariti pa moram – tu moram tudi jaz Slovenec nekoliko kriminalizirati –, da marsikateri Slovenec nima občutka, da je normalno, da se slovenščine učijo tudi tujci, čeprav je tega vse več. Sicer pa se mi zdi, da je že sama državnost Slovenije pomenila za prepoznavnost slovenščine izjemno veliko. Pomaga seveda tudi to, da je v Evropi čim več Slovencev čim bolj dejavnih. Prej ali slej namreč pride do tega, da mora vsak ponuditi neko informacijo tudi o svojem jeziku. Ne samo slovenski jezik, celo slovensko mišljenje, slovenskost bo tukaj poudarjena drugače kot doslej. Vam kot Slovincu seveda ne bom pripovedoval, kaj je tipično slovensko, ker predvidevam, da večino tega veste.

Notranja obveščanost o tem, kaj na nekem področju že obstaja, še malce šepa. Ni dovolj, da so stvari narejene, da jih imaš na spletnih straneh – treba je še kričati o njih.

Če pa pridete v stik denimo z Estoncem ali s Fincem, morate začeti razmišljati, kako boste predstavili tisto, po čemer smo posebni. Kajti slej ko prej je zanimivo tisto, po čemer si poseben, ne pa tisto, po čemer si enak.

In kakšna je pri tem vloga univerzitetne slovenistike?

Kot rečeno, na voljo je precej stvari, ki jih lahko ponudi najprej slovenska zunanja politika, pa jih včasih ne zna najti. Določena sinergija je potrebna in notranja obveščanost o tem, kaj na nekem področju že obstaja, znotraj Slovenije še malce šepa. Ni dovolj, da so stvari narejene, da jih imaš na spletnih straneh ipd. Treba je še kričati o njih. In glede akademskega sveta, vsaj kar se tiče univerzitetne slovenistike, lahko rečem, da je preobremenjen in nima časa kričati. Je drugEGA dela povsem zadosti. ■

Problem »pozabljenih otrok«

2. del

Janez Črnej, foto: Josip Pelikan, arhiv Demokracije

Dolga je bila pot, preden je otrokom pobitih staršev uspelo opozoriti na svoj primer. Današnjih indoktriniranih Slovencev žrtve komunistične revolucije ne zanimajo. Zanimajo jih Afričani in »umetniki« z Metelkove.

Osebni pogovori z Danilom Juričem, Lotko Pirc, Petrom in Ditrichom Janičem, ki mi je prinesel knjigo Ivana Otta *Ukradeno otroštvo*, so me spodbudili, da sem kot predsednik komisije Demos iz Celje v časopisih objavil oglas, naj se oglašijo tisti, ki so bili kot otroci zaprti v taborišču Petriček. Na naslov komisije se jih javilo 22. Prvo srečanje teh otrok je bilo 27. novembra 1993 v gostilni Majolka v Celju. Povabljeni so bili tudi takratni župan občine Celje Anton Rojec in novinarji. Predlagal sem jim, da izvolijo odbor, ki bi jih organiziral in javnosti predstavil njihove tragične usode. Odbor, ki so ga sestavljali Ditrich Janič, Danilo Jurič, Albina Podkoritnik, Lidija Simonič kot predstavniki, se je 2. decembra 1993 z dopisom obrnil na državni zbor, na komisijo za preiskavo povojnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih tovrstnih nepravilnostih, ki ji je

predsedoval Jože Pučnik, da jih sprejme na zaslišanje in prek državnega zbora pomaga popraviti krivice, ki so se jim zgodile. Vendar do zaslišanja ni prišlo.

Ovadba iz leta 1994 V imenu Društva žrtev komunizma je zakon o popravu krivic v parlamentarni postopek vložila SLS, zato je bila SLS tudi nosilka razprave. Zaradi tega je Društvo civilna družba Celje – Teharski otroci organiziralo pogovor in predstavitev prizadetih s Francem Zagožnom, tedanjim predsednikom poslanske skupine SLS, v gostišču Na gričku, nekdanjem Petričku. Franc Zagožen je prišel z ženo in v razpravi obljubil parlamentarno pomoč ter podporo poslancev pri kategorizaciji otrok umorjenih staršev.

26. januarja 1994 je skupina 17 oseb, ki so jim po vojni umorili starše, napisala ovadbo zoper neznanе storilce in KPJ ter njihovo pravno naslednico SDP, jo izročil

Janez Črnej razkriva resnico.

la Antonu Drobniču, takratnemu generalnemu državnemu tožilcu, v dodatku pa navedla domnevne storilce, in sicer: Konrada Pevca, Kardeljeva 4a, Žalec; Ivana Muršiča, Okrogarjeva 3, Celje; Toma Jurčeca, Šaranovičeva 13, Celje; Lada Pavliho, Pokljukarjeva 112, Ljubljana; Vinka Mirnika, Arja vas 1, Petrovče; Albina Zupanca, Slatina 4c, Šmartno v R. d.; Sotoška, komandanta teharskega taborišča leta 1946; Heleno Borovšak (prej Fuka) Celje; Edija

Golca, Trubarjeva ulica, Celje; Mimo Ostruh, Trnovlje pri Celju; Mastnaka iz Ponikve; Antona Javoriča, Na Dorcu 4, Brestanica (namestnika okrožnega načelnika Narodne zaščite in načelnika krškega okraja Narodne zaščite); Toneta Turnherja, Ljubljana (šefa Ozne za Štajersko in komandanta teharskega taborišča); Milico Gabrovec, Ljubljana; Jožeta Lesarja, nekdanjega direktorja Bresta Cerknica; Tatjano Požanel, por. Jezernik, Ljubljana; Bojana Polaka - Stjenko, komandanta teharskega taborišča, Ljubljana.

Ovadb

o je z izjavo Antona Drobniča 4. marca 1994 objavil tudi časopis *Delo*.

Segregacija žrtev Tretjega junija 1994 je komisija Demos za otroke verjetno tam umorjenih staršev organizirala z avtobusom ogled do takrat znanih celjskih grobišč. Ogled je spremljal tudi Jože Pučnik. Na koncu je bila razprava v gostišču Na gričku

(Petriček), kjer je bilo pred tem tudi otroško taborišče. Pučnik je svetoval, naj se nekdanji odvzeti otroci organizirajo kot kategorija in državnemu zboru dokažejo, kakšne krivice so se jim kot otrokom zgodile, naj zahteve napišejo tako, da bodo primerljive z drugimi zahtevami in veljavne za vse otroke s podobno usodo v Sloveniji. Zadeva je bila nujna, saj je bil zakon o popravni krivic že v prvi obravnavi.

Sam sem se obrnil na novinarja časopisa *Dela* Draga Hribarja, ki je bil pobudnik organiziranja otrok, ki jih je ukradel nemški okupator. Menil sem, da so otroci, ki so jim umorili starše, v svojih človeških pravicah v naši državi enakopravni. Toda moje razmišljanje je pri njem naletelo na hud ideološko-človeški odpor. Ni govora, s temi otroki se ne bomo družili, je rekel. Moje razočaranje je bilo zelo veliko, kajti po svoje sem ga kot novinarja cenil. Zato sem se odločil za drugačno pot.

Žrtve in država Bil sem podpredsednik celjskega Demosa, predsednik komisije Demos (ki deluje še danes) in v stareštvu Društva civilna družba Celje. Zato sem vedel, da bo najhitrejša pot organiziranja teharskih otrok ta, da jih društvo, ki mu je statut to dopuščal, vzame pod svojo streho. Teharski otroci so v to privolili in društvo tudi.

Nekdanja gostilna Petriček pri Celju danes razbita in zapuščena sameva.

Društvo civilna družba Celje je pod stareštvom dr. Aleša Demšarja 14. junija 1994 na državni zbor in njenega predsednika Hermana Rigelnika naslovilo prošnjo za sprejem in zahtevo do države Slovenije za popravno njihovih krivic. Na sprejem v državni zbor smo odšli Lotka Pirc, Leon Turnšek, Lidija Simonič, Helmut Kindelhofer in jaz kot predstavnik Društva civilna družba Celje.

12. oktobra 1994 sem pisno zaprosil poslanski klub SLS in njegovega predsednika Franca Zagožna za intervencijo pri vladi, kajti Herman Rigelnik nam je obljubil pomoč vlade, Janez Drnovšek pa nas ni hotel sprejeti; pooblastil je svojega svetnika Andreja Malavašiča, on pa Polajžarja, ki je otroke in mene poslušal, ni pa hotel teh stvari komentirati. Dejal je le, da bo vlada pripravila dopolnilo (za vsebino dopolnila nismo mogli izvedeti) v dogovoru z ministrstvi za ekonomske odnose, za pravosodje ter za delo, družino in socialne zadeve.

Le »uresničljiva stališča« Štirinajstega novembra 1994 je Društvo civilna družba Celje zaprosilo Franca Zagožna, naj se 23. novembra 1994 udeleži pogovora z ministrico Rino Klinar na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, saj je bila SLS nosilka predloga zakona in bi lahko on kot predsednik poslanskega kluba SLS učinkovito pripomogel, da se za prizadete otroke najde ustrezna rešitev v zakonu. Pogovora so se udeležili Lotka Pirc in Ditrich Janič v imenu prizadetih otrok, Janez Črnej v imenu Društva civilne družbe Celje, Jože

Pučnik in Franc Zagožen kot poslanca državnega zbora, Janko S. Stušek, državni sekretar za veterane in žrtve vojnega nasilja, ter Petra Čibej, višja svetovalka, kot predstavnica ministrstva za delo.

Državni sekretar Stušek je predlagal, da se morajo predstavniki Društva civilne družbe Celje pogovoriti še z drugimi predstavniki parlamentarnih strank v državnem zboru, da se je treba dogovoriti z državnim sekretarjem Tratnikom, ki je zadolžen za pripravo vladnega predloga zakona, in ministrstvom za finance, da se reši status prizadetih otrok iz obdobja po juniju 1945. Vlada lahko podpre le uredničkiva stališča. Problem »pozabljenih otrok« je brez dvoma prizadetost, ki jo velja uresničiti. Ugotovi naj se tudi resorna pristojnost za nadaljnje reševanje.

Zakon o popravni krivic Na podlagi tega pogovora sem začel lobirati v državnem zboru, kjer sem poznal še veliko poslancev prejšnjega sklica. Z Lotko Pirc sva odšla na ministrstvo za pravosodje iskat sekretarja Tratnika, vendar do njega nisva prišla. Sprejel nas je Boštjan Penko. Gospa Pirčeva mu je razložila kalvarijo, ki so jo morali prehoditi otroci iz Petrička, Štigerjeve vile in drugi otroci po Sloveniji, ki so jim leta 1945 umorili starše. Komentar Boštjana Penka je bil, da bo pač nekdo moral »potegniti kratko«. Nisva mogla ugotoviti, koga je pri tem mislil. Odločil sem se, da napišem prošnjo za podporo vsem poslanškim klubom v parlamentu.

25. oktobra 1996 je bil končno sprejet zakon o popravni krivic. Objavljen je bil v *Uradnem listu RS*, številki 59/96, vendar njegova pomanjkljiva vsebina ni navedla kategorije »otrok umorjenih staršev«.

Otroci umorjenih staršev Uzakonjena pa je bila komisija za izvajanje zakona o popravni krivic. Na pobudo otrok pomorjenih staršev (Lotka Pirc) in Društva civilna družba Celje Francu Zagožnu, predsedniku poslanskega kluba SLS, in ministru za pravosodje Tomažu Marušiču sem bil jeseni 1997 imenovan za člana te komisije. Komisija je na podlagi pravnega tolmačenja 2. člena zakona ugotovila, da so osebe tudi otroci stari en dan. Tako je kategorija »otrok umorjenih staršev« dobila pravni status. Naše dolgoletno prizadevanje je bilo s tem ovrednoteno, vendar hkrati tudi razvrsteno. Zakon je glede na materialno odškodnino uzakonil dve vrsti državljanov. Otroci, opisani kot žrtve v zakonu o vojnih žrtvah, so dobili pravico do mesečne rente, socialnega zavarovanja in brezplačnega zdravišča. Otroci, opisani kot žrtve v zakonu o popravni krivic, pa do vsega tega niso upravičeni. Da bi prikrili to razlikovanje, so sprejeli zakon o odškodninah, ki je omejil obe odškodnini na dva milijona, zatajil pa rente, zavarovanja in zdravišča ter revalorizacijo teh dodatkov. Tudi zamudne obresti se pri prvih upoštevajo, pri drugih pa ne. Tako nedopustno materialno razlikovanje je potrdilo celo ustavno sodišče, češ da ima državni zbor pravico politično razlikovati državljane glede na to, kdo jim je storil krivico. Nezaslišano boljševistično razlikovanje!

Društvo civilna družba Celje je sklicalo informativni sestanek teh otrok v prostorih Celjskega doma in jim razložilo, kako naj izpolnijo formularje za popravno krivic. Nato je Društvo civilna družba Celje 30. oktobra 1999 pripravilo v Domu sv. Jožefa v Celju predstavitev knjige Ivana Otta *Ukradeno otroštvo* in srečanje otrok umorjenih staršev iz Petrička. Predstavitve so podprli Vigrad Celje, Mesarstvo Prekoršek iz Vojnika in Električarstvo Janič iz Žalca. Osebo povabljenih je bilo veliko. Udeležba je bila dobra, vodenje o Petričku in o teh otrocih se je po zaslugi novinarjev zelo razširilo, a hitro tudi pozabilo, vendar po zaslugi zakona o popravni krivic in komisije za izvajanje tega zakona to vodenje še vedno živi. ■

Nadaljevanje prihodnjič

Otroci pri Petričku leta 1945; desno vzgojiteljica Črna vdova

Na mostu pri sv. Janezu

V. M.

Fotograf Joco Žnidaršič je mnogim svojim fotomonografijam dodal še eno. Ta je spet posvečena večni lepoti Bohinja. Zato jo je tudi naslovil *Večni Bohinj*. Spremno besedo je napisal Željko Kozinc.

Če si kristjan želi enkrat v življenju obiskati Rim, musliman Meko in budist goro Kajlaš v Tibetu, si Slovenec želi vsaj enkrat stopiti na most pri sv. Janezu v Ribčevem Lazu in videti eno največjih, najlepših podob svoje dežele ter se še čim večkrat vrniti nanj. Dobre štiri kilometre dolgo, 1200 metrov široko in največ 40 metrov globoko jezero razodeva v svoji navidezni spokojnosti stvarjenje sveta, minljivost življenja.

Ukanc Enak občutek ima obiskovalec tudi na zgornjem koncu jezera, v slikoviti kočni Ukanc, ki jo v polkrogu obdajajo strme stene Komarče, tako žive pod svojo mrko površino, žive od vode. Od vode Sedmerih triglavskih jezer, ki

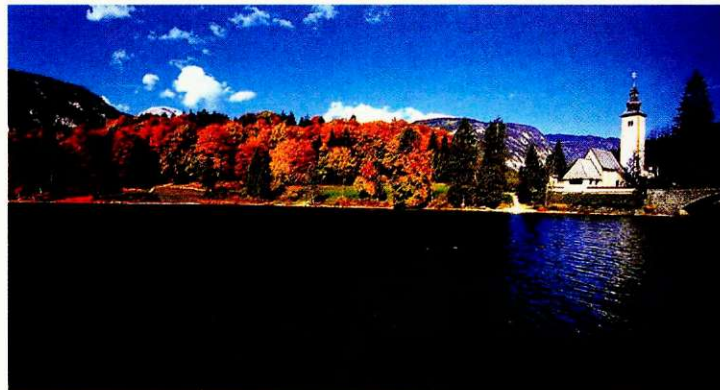
se kilometer visoko nad Bohinjskim jezerom vrstijo na apneničastih planjavah pod Triglavom.

Savica Pod Komarčo se teh sedmero gorskih bisernic izliva v slapu Savica, na višini 807 metrov, skoraj 300 metrov nad jezersko gladino. Savica je Ukanc

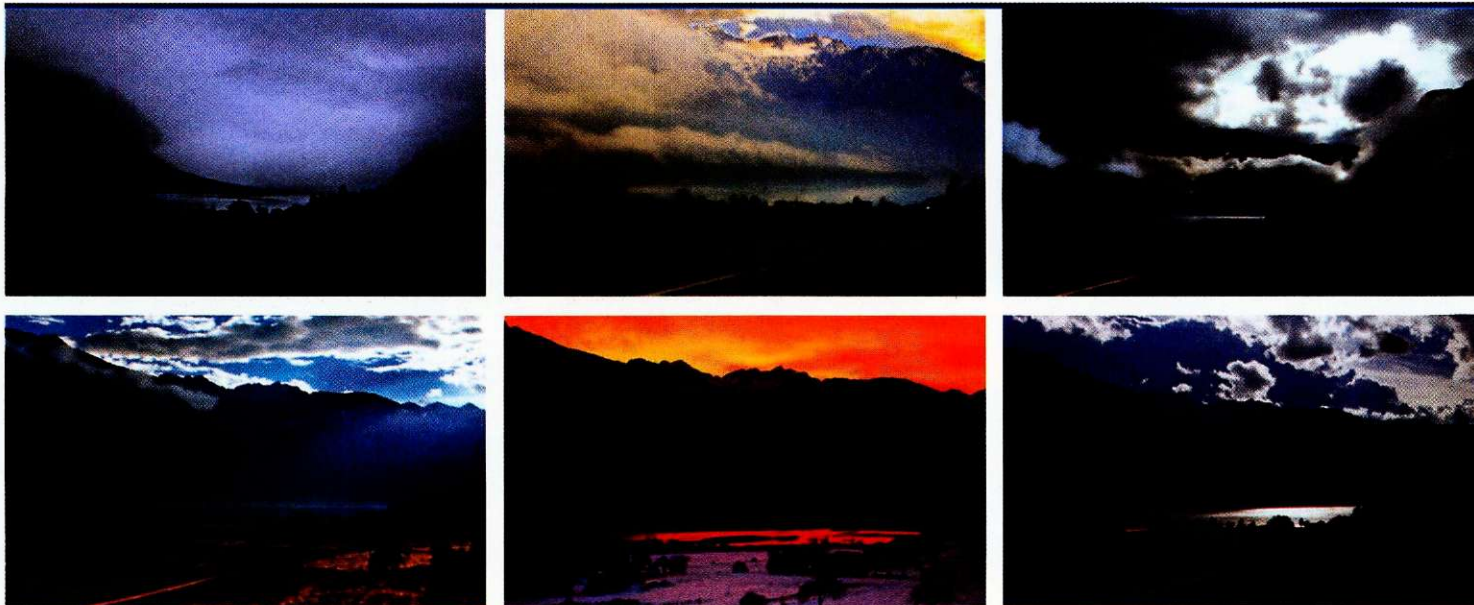
prerezala in nanesa v jezero stanovitno razpirajočo se delto, ki jo pogosto zalivajo povodnji. V jezero se zlivajo tudi mnogi manjši hudourniški vodotoki, po bohinjsko imenovani suhe.

Govic Ker je svetloba nad Bohinjem posebno lepa tudi zato, ker

jo Boh rad dramatično prekinja z nevihtami in dežjem, je treba reči, da je Bohinj čudovit zlasti tik po velikem deževju. Po strmih pobočjih s silnim šumom drvijajo hudourniki. Marsikje padajo v veličastnih slapovih. Na severni strani kdaj bruhne iz gore Pršivec ogromni slap Govic, ki ne zaostaja mnogo za Savico.

Krst pri Savici V nekaj urah se vode umirijo in odklokotajo daleč daleč. Brez teh svežih in zdravih bohinjskih voda pretežnemu delu Slovenije ni življenja. Ta porodni pomen Bohinja je prvi začutil nacionalni pesnik France Prešeren, ki je v svojem celostnem videnju dežele in zgodovine Slovencev, svobode, ljubezni in Boha prav v Bohinj postavil svoj *Krst pri*

Savici, romantični ep o pokristjanjevanju Slovencev.

Lepota in mir Temeljno delo slovenske kulture obravnava dogodke v 8. stoletju, ki so bili odločilni za vstop slovenskih plemen v zahodno civilizacijo, najprej krvavi, potem spravni. Nemara zato Slovenci od Prešerna naprej občutimo Bohinj kot zibelko nacionalnega spomina in kot svoje zatišno srce, ki nam oživlja žile z večno zvestobo zdravih voda ter prvinskim izročilom lepote in miru.

Bogomila Pod strmoglavimi stenami, kjer se končujejo vse slovenske ceste, morda kdo najde tudi skritega slovenskega Boha. Tiste-

ga, ki se smehlja. Ki se je brezbržno smehljaj, ko je glavna junakinja *Krsta* spremenila svobodnega Črtomirja, ki je častil demone in »črte nad oblaki«, v ponižnega, strahu in upu odpovedujočega se človeka. To je storila zame, je rekel Boh. Najbrž mu je bila vseč pesnikova izmišljaja. Prešeren je že vedel, zakaj je tej zapeljivi ženski in svečnici dal ime Bogomila, s pravo črko, ki je nihče ne more omehčati, niti Bohinjci.

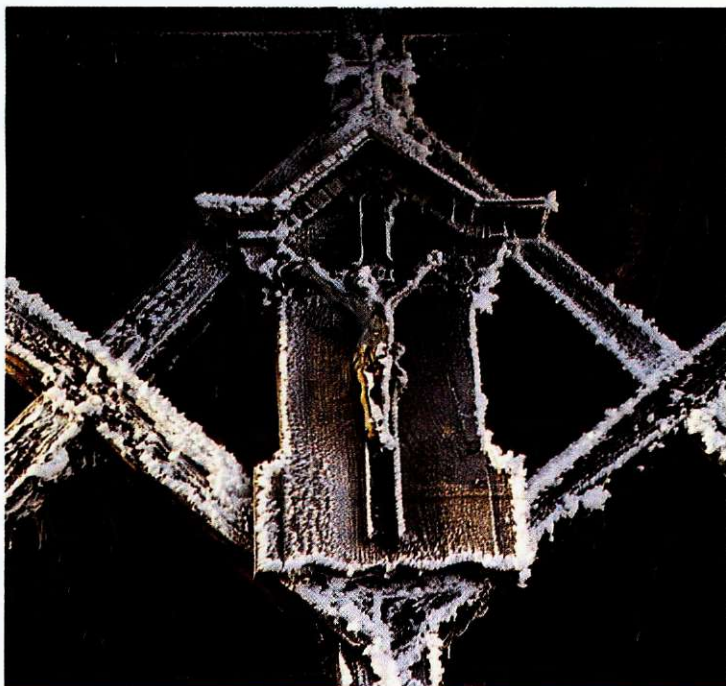
Raj pod Triglavom Zgornje misli so odlomek iz spremnega eseja Željka Kozinca v fotomonografiji fotografa Joca Žnidaršiča *Večni Bohinj*, oblikoval jo je Miljenko Licul. To ni prva knjiga o Bohinju

mojstra fotografije Joca Žnidaršiča. V ta raj pod Triglavom se, kot kažejo posnetki, pogosto vrača. Tako pogosto, da mu je uspelo ujeti v objektiv mnoge izredne, čudežne prizore večno spreminjajočega se Bohinja.

Zaklad Bohinj, Ukanc, Savica, Komarča, Komna, Pršivec, Rudnica ... V knjigi je zajeta tudi

širša okolica Bohinja, predvsem gorski svet proti zahodu, do Triglava in Krna.

Bohinjsko jezero je položeno kot srce v Triglavski narodni park. Tudi ta fotomonografija nas opozarja na to, kaj imamo. Kakšen zaklad se skriva tam, pod gorskimi vršaci. Naj bo v opozorilo predvsem tistim, ki jih zanima le »napredek«. ■

Radio Ognjišče, Triglav 11, Koper

DAR UPANJA ...

V nedeljo 14. januarja smo z vami gradili šolo v Matangi na Madagaskarju.

Darovali ste

184.810 EUR

(44.287.868 SIT)!

HVALA ZA VAŠ DAR UPANJA!

- RADIO OGNJIŠČE,
- TV SLOVENIJA
- MISIJSKO SREDIŠČE SLOVENIJE

RADIO OGNJIŠČE

Lokev na Krasu

Petra Janša, foto: STO/D. Mladenovič, A. Fevžer

Lokev sodi med večja vaška naselja na Krasu. Leži le 3 kilometre vzhodno od Lipice in je od slovensko-italijanske meje oddaljena pet kilometrov in prav toliko od Divače. Značilnost naselja je **taborski stolp**, ki je v 15. stoletju rabil za obrambo pred turškimi vpadi, danes pa je v njegovem gornjem delu urejen vojaški muzej. Ugodno kraško podnebje je izkoristila **Pršutarna Lokev**, ki velja za najstarejšo pršutarno na slovenskem Krasu.

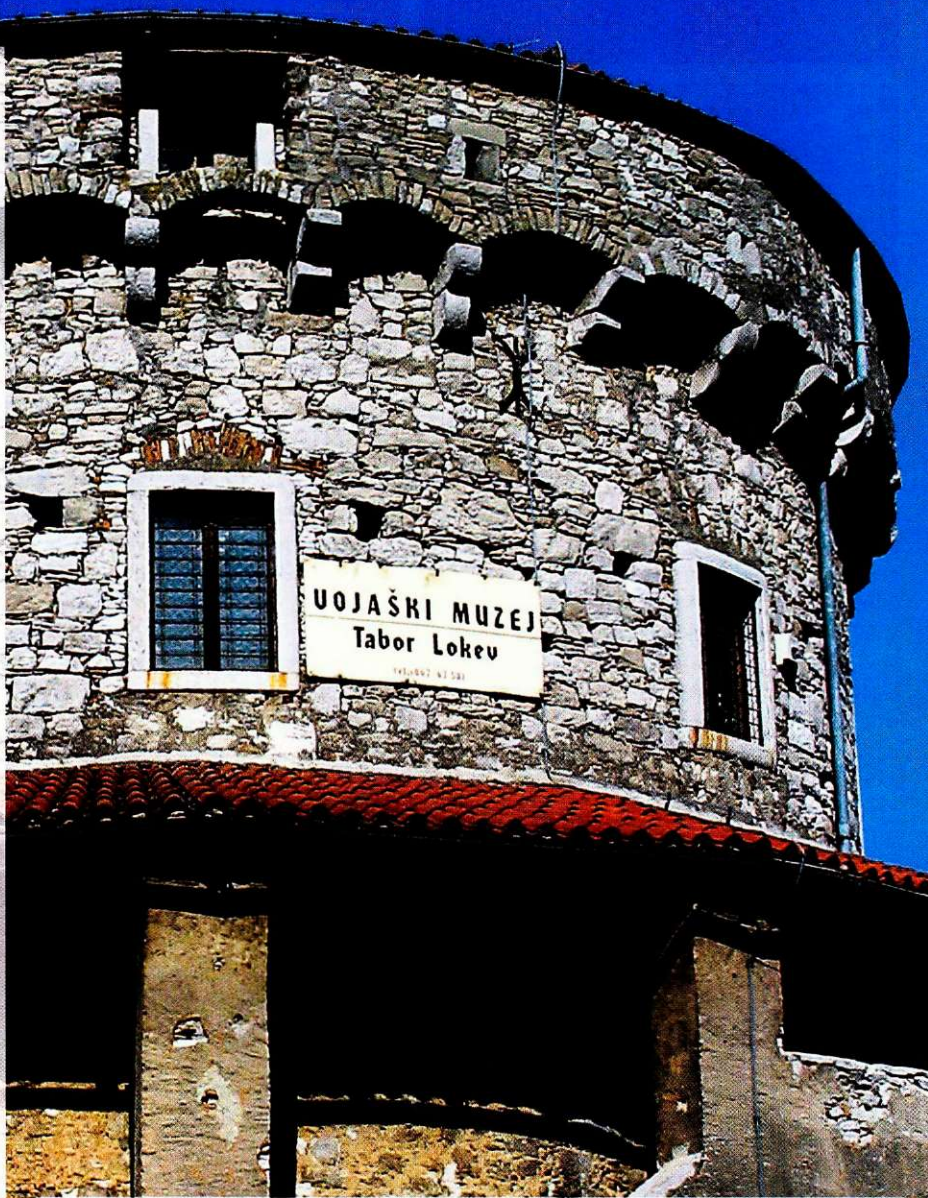
Plitvejša kotanja s stoječo vodo Vas je dobila ime **po veliki lokvi ali kalu**, kjer so se popotniki ustavljali in napajali svojo živino. Nastala je na križišču zelo prometnih poti iz zaledja proti morju, proti Trstu in drugim pristaniščem v severni Istri. Najvažnejša pot iz slovenskega zaledja proti morju in Trstu je bila Ljubljanska cesta, ki je vodila v smeri stare rimske ceste iz Ljubljane čez Vrhniko in Logatec na Planino, od tam skozi Strmico ali Postojno na Razdrto in naprej skozi Senožeče in Lokev v Trst. Ob tej poti so že v 13. stoletju nastale prve **mitnice**. Ena od njih je stala tudi v Lokvi (danes domačija »pri Moutovih«), ki je v veliki meri oblikovala zgodovino vasi.

Boj za trgovske poti Arheološke raziskave so pokazale, da je bil kraj poseljen že v prazgodovinski dobi in tudi v rimskem času, sama vas pa je nastala v zgodnji slovanski dobi ob naselitvi prednikov Slovencev v te kraje. Prvi zemljiški gospodje so bili verjetno oglejski patriarhi, ki so od konca 8. stoletja dalje vodili pokristjanjevanje prebivalstva. Ti so leta 1118 Lokev podelili **viteškemu redu templjarjev**, ki naj bi tod postavili cerkev sv. Mihaela. Kot dokaz so našli limoški izdelek iz okoli leta 1200; **romansko razpelo** je emajliran **bronast križec**, ki danes predstavlja enega najpomembnejših predmetov iz obdobja romanike na Slovenskem in ga hranijo v župnišču. Rabil je kot okras na knjižni platnici.

Lastniki vasi Lokev so bili nato goriško-tirolski grofje. V poznem srednjem veku so vas imela v užitku, zastavi ali zakupu različna gospostva. V listinah je vas prvič omenjena leta 1234 in potem še velikokrat, tudi kot predmet zastavitve ali kot plačilo za službo.

V 13. stoletju, ko je trgovina postala živahnejša, so iz zaledja proti morju trgovali zlasti z žitom, moko, živino in lesom, v nasprotni smeri pa s soljo, z vinom, oljem, južnim sadjem in obrtnimi izdelki. Zelo velik pomen je dobila vas kot **sedež mitnice** ob pomembni poti proti morju, in sicer od druge polovice 14. stoletja dalje, ko se je zaostрил boj za trgovino iz zaledja **med beneškimi in istrskimi mesti ter Trstom**.

Taborski stolp Strah pred Turki, ki so prek Krasa vdirali proti Italiji, je bil vzrok za graditev **taborske-**

ga stolpa – kašče v Loki. **Zgradili so ga leta 1487** in obdali z obzidjem. Na srečo domačinov turških vpadov v samo vas ni bilo veliko. Edini omenjen neposredni vdor v vas je zabeležen 22. avgusta 1527, ko je okoli 4.000 Turkov prek Grobnika napadlo Kras, prodrli so tudi v Lokev in jo požgali. Poleg opustošenja in obubožanja zaradi propada trgovine je vaščane leta 1577 prizadela tudi kuga, zato so bili to najhujši časi za domačine.

V 16. stoletju je vas pripadala **gospostvu Završnik**, kar še danes priča vidni mejni kamen ob cesti proti Bazovici, kjer sta se stikali tržaška občina z ozemljem imenovanega gospostva. 17. in 18. stoletje je zaznamovalo **habsburško cesarstvo**, saj tudi najstarejši načrt vasi izvira iz obdobja 1764–1785, ko so avstrijski vojaški geometri izrisali karte za lastne namene. Karta prikazuje Lokev kot gručasto, ob cerkvi in Taboru razpostavljeno naselje, ki se vleče ob cesti proti Sežani na zahodni in ob cesti proti Divači na vzhodni strani, kjer je stalo okoli deset najstarejših zidanih hiš v vasi. V tem času je bila pretrgana poštna zveza Ljubljana–Trst, mitnica pa je bila prestavljena v Bazovico.

Kraško naselje Lokev

Ostanki rimskih bojevnikov v Lokvi

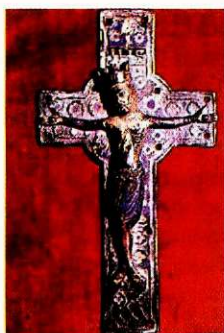
Pršutarna Lokev

Od šole do Vojaškega muzeja

Taborski stolp, ki stoji samostojno sredi vasi, ni bil namenjen samo shranjevanju žita. V letih 1830 do 1882 je v njem delovala šola, od leta 1883 pa je tu domovalo napredno domače kulturno društvo s čitalnico, ki so ga ustanovili v obdobju narodnega prebujanja. V novejšem času so se tu zbirali mladi in lovci. Stolp, ki je postal simbol vasi, boja za obstanek, narodne zavesti in napredne misli, so prizadevni krajski ob 500-letnici obnovili, v letu 1994 pa v njem uredili muzej z zbirkami orožja in uniform iz različnih obdobij in vojn. Prava posebnost muzeja je uniforma Svetozarja Borojevića, generala s soške fronte.

Pastirsko zatočišče

Emajliran bronast križec iz časov tempjarjev

zoži v osmerokotnik in tudi konča z osmerokotno piramido. Cerkev je poslikal slikar **Tone Kralj** (1942–43). Ikonografske slike predstavljajo alegorijo vojne. Slike so v barvah slovenske in italijanske tribarvnice. Med liki lahko med drugimi prepoznamo italijanskega pesnika D'Annunzia.

Jama vilinske lepote Pred Turki so se Lokavci zatekali v bližnje kraške jame. Ena od njih je dva kilometra oddaljena **Vilenica**, ki je najstarejša turistična jama v Evropi. Do sredine 19. stoletja je slovela kot najlepša, največja in najbolj obiskana jama matičnega Krasa. Za svoj sloves se jama lahko zahvali tudi bližini kobilarne v Lipici in bližini trgovske poti Dunaj–

Avstro-ogrška pisarna na fronti

Župnijska cerkev sv. Mihaela Cerkev je bila na starih temeljih iz leta 1118 zgrajena leta 1613 ter prenovljena leta 1876. Posvečena je **nadangelu Mihaelu**. Ima pravokotno ladjo in tristrano sklenjeni prezbitarij. Strop ladje je okrašen z **rokokojsko štukaturo**. Zvonik oglejskega tipa je štirioglat stolp, naslonjen na cerkveno stavbo. Razgiban je s podhodno lopo in galerijo za zvonove z bifornimi odprtini. Na vrhu se

Trst. Prvi častitljiv obiskovalec je bil leta 1660 avstrijski cesar Leopold I., ki si je med obiskom kobilarne v Lipici ogledal tudi jama. V začetku 19. stoletja je jama dvakrat obiskal avstrijski cesar Franc I. Kasneje je Vilenica zaradi novih odkritij v Postojnski jami počasi začela toniti v pozabo, vse do leta 1963, ko je skrb zanjo prevzelo Jamarsko društvo Sežana. Zdaj slovi po mednarodnih srečanjih pesnikov in pisateljev, ki se v njej enkrat letno potegujejo za **nagrado vilenica**. Za obiskovalce je jama opremljena in osvetljena v dolžini 450 metrov; cela pa je dolga več kot 1300 metrov.

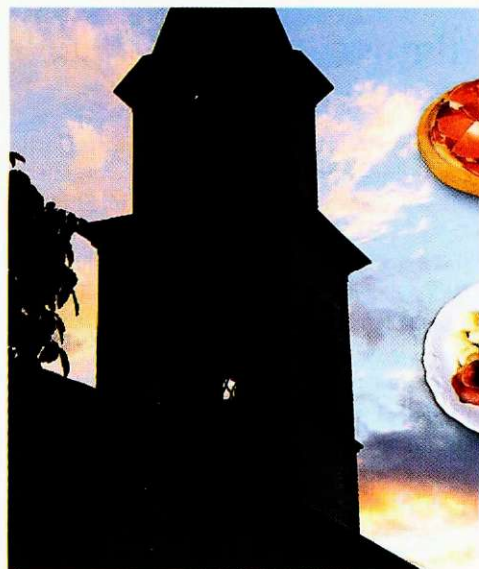

Jama Vilenica

Omamni vonj rdečih rezin

Pršutarna Lokev na Krasu velja za najstarejšo pršutarno na slovenskem Krasu. Lokavski pršut je narejen iz skrbno izbranih in ohlajenih svinjskih stegen s kostjo. Stegna najprej nasolijo s sečoveljsko morskou soljo. Čas soljenja je odvisen od teže stegna in poteka v strogo nadzorovanih klimatskih razmerah. Po končanem

soljenju stegna še vedno hranijo pri nizkih temperaturah, dokler sol ne prodre do kosti, kar traja od tri do štiri mesece. Nato svinjska stegna obesijo na lesena obešala v sušilnici, kjer v naravnih klimatskih razmerah, na kraški burji in v drugih klimatskih značilnostih kraške pokrajine, poteka zorenje in sušenje. Ko mine najmanj dvanajst, pri večjih pršutih pa šestnajst in več mesecev, nastane vrhunski izdelek. Prej nežne rdeče meso dobi intenzivnejšo barvo, značilen vonj in poln, zrel okus. V paleti mesnih kraških dobrot so kraški pršut z geografskim poreklom, lokavski pršut, domači pršut, kraški zašinek, prava kraška panceta in **pršut Lipica**, ki zaradi manjših kosov zori in se suši samo tri mesece. **D**

Župnijska cerkev sv. Mihaela

Pršut Lipica

File po kraško z njoki

Vir: www.slovenia.info (Slovenska turistična organizacija), www.kras-carso.com

Kraški toponimi

1.

Libris, Koper

V zemljepisnih imenih Krasa je zapisana slovenska narodna dediščina. Pomen toponomastike je zgodovinski in sodoben. Človek je bil vedno odvisen od narave, opazoval jo je in se ji prilagajal, čeprav jo je čedalje bolj spreminjal. Za vsak naravni pojav in tip pokrajine je oblikoval ime, po katerem so ljudje označevali naravo in se o njej sporazumevali ali prepirali. Dr. Julij Titl je izdal že več knjig o zemljepisnih imenih, zdaj pa jim je pridružil še knjigo *Kraški toponimi*, popis imen na Krasu. V prvem delu jih je razdelil po geografskih skupinah (površje, kamnine, vodna imena, rastje, živalstvo, naselja in utrdbe, kmetijstvo, imena po svetnikih, obrt, promet in pravne zadeve). V drugem delu je objavljen seznam imen po katastrskih občinah, od Avbra do Volčjega Grada.

Frazeologija

Založba ZRC

V knjigi *Pragmatična frazeologija* so obravnavane frazeološke enote, ki znotraj frazeologije predstavljajo posebno skupino – pragmatične frazeme. V prvem delu je predstavljena frazeologija na splošno, v drugem pa so z jezikoslovnega vidika obdelane slovnične in pomenske lastnosti frazemov, s katerimi govorce v slovensščini izražamo svoja čustva, razpoloženja (npr. ljubi bog), svoj odnos do naslovnika (npr. pojdi se solit), vzpostavljamo stik z naslovnikom (npr. dobro jutro) ali poudarimo sporočilo (npr. reci in piši). Knjiga prinaša tudi izbor zanimivega, živega jezikoslovnega gradiva slovenskih pragmatičnih frazemov.

Zgodovina in miti

2.

Zveza zgodovinskih društev

Zadnje zborovanje Zveze zgodovinskih društev Slovenije, ki je oktobra 2006 potekalo v Kranju, je nosilo naslov *Mitsko in stereotipno v slovenskem pogledu na zgodovino*. Nastopilo je trideset zgodovinarjev in njihovi prispevki so dostopni tudi v zborniku. Naj jih nekaj omenimo: *Miti in stereotipi v podobi starejše slovenske nacionalne zgodovine* (Peter Štih), *Začarani krog nacionalne zgodovine* (Peter Vodopivec), *Fragments o mitu in zgodovini* (Marko Štepec), *(Ne)enotni o plebiscitu* (Rosvita Pesek), *Celjski grofje – zgodovinski mit?* (Janez Mlinar), *Mit o jugoslovanski državnosti grofov Celjskih* (Rolanda Fugger Germačnik), *Nomen est omen. O povojnem poboju hrvaških beguncev v Crngrobu – stereotip o ustaših* (Alojzij Pavel Florjančič), *Poklon slovenskim žrtvam na napačnem kraju zločina* (Mitja Ferenc), *Stereotipi o slovenskih komunistih v obdobju ilegale* (Vida

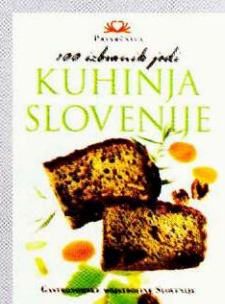
1.

2.

3.

4.

Deželak Barič), *Zedinjena Slovenija med drugo svetovno vojno: zamujena priložnost?* (Bojan Godeša), *Protinacistični odpor na Južnem Koroškem: primer »najbolj čistega NOB-ja« ali vendarle uvod v »komunistično revolucijo«?* (Marjan Linasi), *Jezuiti kot kranjski izobraženci 18. stoletja* (Stanislav Južnič), *Opozicija ali nasprotovanje novim oblastem v letu 1945* (Aleš Gabrič), *Sistem ohranjanja in razvijanja revolucionarnih izročil – religijski temelj in režimski zgodovinski falzifikat titoizma* (Jože Dežman), *»Reakcionarna suha veja na živem narodovem telesu ...«* (Boris Kidrič), *Rdeča legenda o kolaboraciji* (Tamara Griesser Pečar).

O retoriki

Šola retorike

Šola retorike iz Ljubljane je izdala komplet petih priročnikov za poučevanje retorike. Prvi je *Zgodovina retorike*, ki jo je napisal Boris Grabnar. V njej je prikazal zgodovinski razvoj retorike skozi zgodovino in najpomembnejše osebnosti, povezane z govorništvom. Druga knjižica *V iskanju izgubljenega govora*, ki jo je napisal Ivo Škarič, ponuja odgovore na vprašanje, kaj je retorika. Herbert Newton Casson je avtor dela *Umetnost govora*, ki je eden temeljnih priročnikov poslovsne retorike. Zadnji dve je napisal Zdravko Zupančič, naš vodilni strokovnjak za retoriko. Prva nosi naslov *Mali vedež retorike*, v njej pa izvemo veliko o temeljnih temah retorike, kot so npr. mašila, misel, epski jezik, jezik, slog, zgodba, prostor, govorni položaji, pogled govorca, uporaba mikrofona in kamere ... Že naslov pete knjižice, *Mali gledališki vedež*, pove, da se ukvarja z gledališko retoriko.

Krajša pripoved

3.

Založba DZS

V zbirki *Klasje* je DZS izdala knjigo *Sodobna slovenska krajša pripoved*. Uredil jo je dr. Tomo Virk, ki je v uvodni razlagi prikazal zgodovino in značilnosti krajše (literarne) pripovedi. Prikazal je tradicionalni pripovedni slog, mo-

dernizem, (post)eksistencializem, postmodernizem, žanre, žensko pisavo, magični realizem in minimalizem. V antologijskem delu je začel z Lojzeto Kovačičem in Marjanom Rožancem, nadaljeval pa z Rudijem Šeligom, Marjanom Tomšičem, Dragom Jančarjem, Brankom Gradišnikom in drugimi predstavnik »srednje« generacije literatov. Med najmlajšimi so v pregled izbrani Jani Virk, Suzana Tratnik, Andrej Blatnik, Dušan Šarotar, Aleš Čar in Nejc Gazvoda.

Svetlo modra

Založba Mladinska knjiga

Priročnik za duhovno rast in razvoj *Svetlo modra* je namenjen tistim, ki bi radi spremenili svoje življenje, pa ne vedo kako. Varja Kališnik v njem piše sproščeno in na podlagi lastnih izkušenj svetuje, kako se izkopljeni iz krize in kaj vse moramo pri sebi spremeniti, da bomo srečnejši in bolj zadovoljni s seboj in z življenjem. Kališnikova že pet let zdravi z energijami, svetuje, vodi delavnice in piše. Je avtorica odmevnih tedenskih člankov v *Delovi* prilogi *Polet*. Knjigi je priložena meditacijska zgoščenka.

Prisrčnice

4.

Založba Darila Rokus

V »žepni« zbirki *Prisrčnice* je založba Darila Rokus izdala štiri knjižice. Tri so namenjene prikazu gastronomskih mojstrov Slovenije. Pod naslovom *Vina Slovenije* je prikazan izbor stotih vin, vsakega pa spremlja slika steklenice, osnovni podatki vinarja in opis predstavljenega vina. Pod naslovom *Kuhinja Slovenije* sta kuharski mojster Slavko Adamlje in etnolog dr. Janez Bogataj prikazala sto znanih jedi slovenske kuhinje. V knjižici *Izbrane gostilne in restavracije* je izbor 24 »najboljših okusov Slovenije«. Pri vsaki gostilni je navedena kratka zgodovina, podatki, kje je, in predstavitev menija. Četrta *Prisrčnica*, ki sta jo pripravila glasbenika Rok Golob in Saša Olenjuk, nosi naslov *Pesmi slovenske dežele*.

Šoštanj in Vošnjaki

V. M., foto: knjiga Vošnjaki-Industrialci iz Šoštanja

Brez podjetnih Vošnjakov se Šoštanj ne bi razvil v pomembno mesto Šaleške doline. Pred vojno je bila njihova usnjarna največja v državi, po vojni so jo revolucionarji zaplenili, Vošnjake pa izgnali. Izšla je knjiga o Vošnjakih.

Kolikor pomnijo starejši Šoštanjčani, je bil Šoštanj vedno povezan s tovarno usnja in je živel od nje. S trdim delom so delavci v *fabriki* služili za preživetje svojih družin, a delo je le bilo. Ta misel je v zadnjih letih, ko so bili priče agoniji propadajoče Tovarne usnja Šoštanj, pogosto prihajala na dan. K razmisleku o preteklosti najprej pritegne pozi-

tiven odnos Šoštanjčanov do tovarne, ki je leta dajala kruh zaposlenim delavcem in predstavljala gospodarsko osnovo nekdanjega trga in kasneje mesta Šoštanja. Razvoj mesta je bil namreč neločljivo povezan z usnjarstvom in družino Woschnagg, v slovenskem zapisu Vošnjak. To se kaže tudi v ljudskem besednjaku, saj so še vedno v uporabi pomenke, kot so Vošnjakova graščina, Vošnjakova vila Široko, Vošnjakov Gutenbüchel in Vošnjakova fabrika. Ne nazadnje so na zadnjo spominjala temna okna propadajočega tovarniškega zidovja, sredi katerega je stal visok dimnik iz rdeče opeke. Ko je leta 1999 tovarna dokončno propadla, so objekte zaradi novejših gospodarskih interesov odstranili in tako fizično izbrisali velik del tradicije in zgodovine mesta Šoštanja.

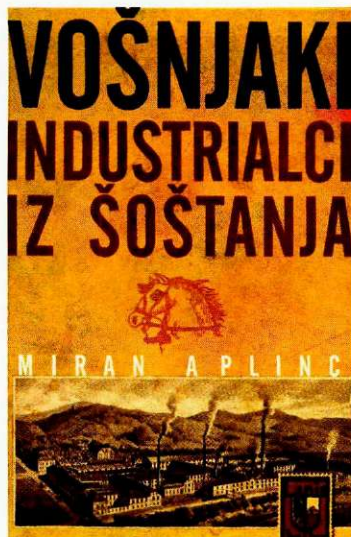
Uspešni podjetniki Razmeroma hiter vzpon Vošnjakov od malih in sprva nepomembnih celovoskih organiziranih usnjarjev v majhnem in nepomembnem trgu (Šoštanj je leta 1786 štel le 339 prebi-

valcev) do uglednih tovarnarjev je v resnici impozanten, je v spremni besedi napisal zgodovinar dr. Janez Cvirn. Že začetnik šoštanjske rodbine Josef Woschnak (1721–1793), ki se je leta 1750 v trg ob Paki priselil iz Vitanja, je bil nadpovprečno uspešen obrtnik. Ko je usnjarno prepustil sinu Ivanu, je še za življenje poskrbel za nadaljevanje družinske obrti, hkrati pa je mlajšemu sinu Mihaelu (1769–1843) leta 1788 kupil nekdanjo Toterjevo usnjarno. Slednji je obrt razvil na stopnjo industrije, njegova naslednika – sin Mihael (1804–1879) in vnuk Franz Xaver Woschnagg (1832–1912), brat Josipa in Mihaela Vošnjaka, pa sta podjetje v nekaj desetletjih spremenila v največjo in najbolj znano tovarno sijajnega usnja v Avstro-Ogrski. Franz Woschnagg, ki je po smrti brata Hansa (1911) in očeta Franza Xaverja (1912) vodil tovarno v letih med prvo svetovno vojno in po njej, je bil uspešen podjetnik. Enako tudi njegova sinova Herbert (1903–1964) in Walter (1906–1991), ki sta tovar-

no – brez odpuščanja zaposlenih – rešila iz težav v času velike svetovne gospodarske krize (leta 1931 jima je uspelo podpisati pogodbo o sodelovanju z znanim izdelovalcem čevljev Bato), v drugi polovici tridesetih let pa sta jo v celoti posodobila. Ves čas kraljevine SHS (Jugoslavije) je bila šoštanjska usnjarna največji in najpomembnejši tovrstni obrat v državi.

Zaradi druge svetovne vojne in revolucije so Vošnjaki v Šoštanju izgubili vse. Že med vojno, dokončno pa po njej, ko so bili obsojeni pred vojaškim (revolucionarnim) sodiščem, so jim zaplenili premoženje in jih izgnali iz države. Očitki revolucionarjev, da je tovarna obratovala tudi med vojno, so bili brezpredmetni. Tradicionalni predvojni podjetniški potencial v Šoštanju je bil izgubljen in razvoj nasilno pretrgan, posledice pa mesto čuti še danes.

Knjiga o Vošnjakih Zavod za kulturo iz Šoštanja je izdal knjigo *Vošnjaki – industrialci iz Šoštanja*. V njej je prof. Miranu Aplingu s pritegnitvijo in analizo številnih po različnih arhivih raztresenih virov, z upoštevanjem obstoječe literature in na podlagi zanimivih ustnih pričevanj uspelo sestaviti bogat in pisan mozaik, ki prepričljivo predstavlja zgodbo »nemške veje« šoštanjskih usnjarjev Woschnaggov. Snov je prikazana v osmih poglavjih, ki nosijo naslove: *Izvor družine Vošnjak – Woschnagg – Bošnjak, Dve veji družine Woschnagg, Razvoj Woschnaggove usnjarne v veleindustrijo, Vošnjak ali Woschnagg, Preobrat, Med obe ma vojnama, Okupacija, Po vojni*. Knjiga je razkošno opremljena z mnogimi dokumentarnimi posnetki ter s slikami dokumentov in današnjega stanja. Avtorju lahko čestitamo. ■

Nesmrtni vitez iz Manče

Lucija Horvat, foto: arhiv SNG Opera in balet Ljubljana

Don Kihot iz Manče Julesa Masseneta je na slovenske odre tokrat prišel v operni preobleki. Novo operno predstavo v petih dejanjih je v sodelovanju s Cankarjevim domom pripravilo SNG Opera in balet Ljubljana.

Opero, ki se naslanja na roman Miguela de Cervantesa o vitezu iz Manče, je režiral Thomas Schulte-Michels.

Na operne odre Donkihotovski snov so na operne odre najpogosteje postavljali v 18. in 19. stoletju. Najbolje je bil po premieri v Moskvi leta 1969 sprejet balet Don Kihot skladatelja Alojzija Ludwiga Minkusa, ki je bil narejen po scenariju Petipajeva in v koreografiji Gorskega, zato je v opernih repertoarjih ostal veliko let. Alojzij Ludwig Minkus se je rodil na Dunaju, dolga leta pa je deloval v Rusiji, najprej kot violinist v orkestru Boljšoj

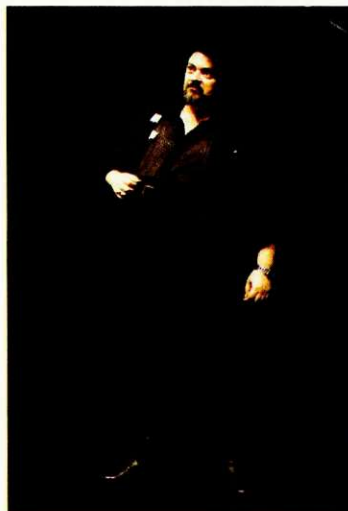
Teatra v Moskvi, nato kot inšpektor baletne glasbe moskovskih gledališč (1862–1872) in končno kot skladatelj baletne glasbe pri direkciji cesarskih gledališč v St. Peterburgu (1872–1885). Skladatelj je želja ob ustvarjanju glasbe za Don Kihota je bila ustvariti okolje, v katerem bi ideja o dobroti, plemenitosti in ljubezni zaživela bolj plastično in aktualno. Režiser tokratne postavitve Thomas Schulte-Michels je rojen v Strasbourgu in je med letoma 1966 in 1972 v Bonnu študiral germanistiko, zgodovino, filozofijo in gledališko umetnost. Najprej se je uveljavil kot režiser dramskih uprizoritev v

gledališčih v Bonnu, Moersu, Neussu, Krefeldu, Dortmundu, Mainz in Stuttgartu, po letu 1986 pa tudi v Hamburgu, Münchnu, Düsseldorfu in drugih nemških mestih. Pripravil je uprizoritve številnih dramskih in opernih predstav v Švici, Nemčiji, Avstriji, na Hrvaškem in v Sloveniji.

Drugačne vrednote O svojem režijskem konceptu predstave je režiser Thomas Schulte-Michels dejal: »V globaliziranem svetu tekmovalnosti, kjer je vsak korak narejen v imenu dobička ali koristne prednosti in je vse in vsak ovrednoten samo glede na materialno vrednost, je tolažilno srečati donkihotovsko osebnost, pa četudi obstaja le v literaturi ali opernem delu.« Zapisal je še, da zanj svet, ki premore še nekaj sveta tega španskega viteza, še ni popolnoma izgubljen. Predstava se uprizarja v francoščini s slovenskimi nadnapisi. Sicer pa opera o Don Kihotu v ljubljanski operni hiši ni uprizorjena prvič; na sceni je bila že štirikrat – prvič leta 1938. Režiser Schulte-Michels z ljubljansko opero in baletom tokrat sodeluje drugič, prvič je z njo sodeloval leta 2003 pri postavitvi

Gounodovega Fausta, zato ni nključje, da je pohvalil ljubljanski ansambel, saj ima SNG po njegovih besedah zelo dober zbor in soliste z neverjetno angažiranostjo.

Zgodba o vitezu V središču zgodbe o Don Kihotu je seveda znana trojica: plemeniti vitez Don Kihot, njegov realistično misleči oproda Sančo Pansa in privlačna krajevna zapeljivka Dulcineja. V predstavi se pojavljajo nekateri antologijski trenutki, kot so boj z mlino na veter, dogodek z razbojniki in prizor umiranja, ki predstavljajo glasbene vrhunice opere, predvsem pa kažejo na Massenetovo čisto glasbeno govorico brez vsiljenih dramskih učinkov. V vlogi viteza iz Manče nastopata Konstantin Gornj in Victor Garcia Sierra, vlogo sluge Sanča Panse sta odpela Saša Čano in Luiz Molz, vlogo lepe Dulcineje pa Mirjam Kalin in Ekaterina Metlova. Za scenografijo je poskrbel Schulte-Michels, kostume je pripravila Renate Schmitzer, koreografija pa je delo Norberta Steinwarza. V predstavi sodelujejo tudi drugi pevci, baletni solisti, operni in baletni zbor ter orkester SNG Opera in balet Ljubljana. **▣**

Umetniki za Karitas

V galeriji Družina v Ljubljani so prejšnji četrtek odprli prodajno razstavo z naslovom Umetniki za Karitas. To je tretja postaja na potovanju prodajne razstave likovnih del, ki so nastala v 12. likovni koloniji Umetniki za Karitas. Razstavo je odprl dr. Janez Gril, s pesmijo pa je večer obogatil kvintet Ventus pod vodstvom Nadje Bratina. Prodajna razstava bo odprta do 2. februarja 2007. XII. mednarodne likovne kolonije Umetniki za Karitas so se ude-

Razstava v Galeriji Družina

ležili: Jože Bartolj, Simon Jugovic Fink, Biserka Komac, Susanne Kortan Gimbel, Helmut Kortan, Janko Orač, Brane Šuster, Rafko Terin in Valentina Verč. Za en dan se je udeležencem pridružilo še 70 drugih slikarjev in kiparjev. Skupaj je bilo darovanih 130 likovnih del, od katerih jih je bilo 49 prodanih v prvi prodajni razstavi na Dvorcu Zemono pri Vipavi in druga v Galeriji Ars v Gorici. Kolonija je potekala na Sinjem vrhu nad Ajdovščino avgusta lani pod geslom: »Naredite iz vašega doma in vaše družine drugi Nazaret, kjer vladajo ljubezen, mir, veselje in edinstvo, kajti ljubezen se začne doma« (bl M. Terezija). Izkupiček prodanih del gre v sklad Nazareška hišica, ki je namenjen pomoči mladim družinam pri reševanju stanovanjske stiske. L. H.

Slovenci v Kairu

V Kairu od 12. decembra do 15. februarja poteka največji bienale vizualnih umetnosti v arabskem svetu, ki se ga udeležujejo tudi nekateri slovenski umetniki. Na njem se predstavljajo Cvetka Hojnik, Teo Spiller in Skupina Trie, ki jo sestavljajo Metod Blejec, Staš Kleindienst in Sebastjan Leban. Cvetka Hojnik kot članica Q-group, skupine petih umetnic iz Avstrije, Hrvaške, Italije, Madžarske in Slovenije, na bienalu razstavlja tri kolaže, ki so interdisciplinarno povezani z oblikovanjem tekstilij, oblačil in s slikarskim medijem. Teo Spiller predstavlja Drugačna stanja gledanja, kjer s pomočjo tehnologij raziskuje drugačne načine prikazovanja slike. Njegova dela ob »pravilni uporabi« v gledalcu vzbujajo drugačna fiziološka stanja. Poleg novih del Skrita dimenzija in Točkovno besedilo razstavlja tudi znani X-lam, tehnološko zahteven projekt, ki ga je realiziral skupaj s Tadejem Komavcem. Skupina Trie (Metod Blejec, Staš Kleindienst, Sebastjan Leban) se v Kairu predstavlja z dvema deloma: 20l (10l Nila in 10l Ljubljance) opozarja na problematiko vode ter načena diskurz, ki ni

Cvetka Hojnik

geografsko zamejen. Druga predstavitev, imenovana Mixed Media, temelji na štirih knjigah/katalogih – treh uradnih katalogih 51. beneškega bienala in na njihovi avtorski knjigi, ki prevzema grafično podobo uradnega kataloga omenjenega bienala ter poleg dokumentacije izvedenih akcij v Benetkah vsebuje tekste dr. Marine Gržinič in avtorjev projekta. Bienale v Kairu pritegne umetnike iz Evrope, Azije in Latinske Amerike, v ospredju pa je umetniška produkcija arabskega sveta. Bienalno razstavo si ogleda približno 75.000 ljubiteljev umetnosti. Na njej podelijo tudi nekaj nagrad, glavno je letos prejel Egipčan George Fikry Ibrahim, nagrajeni so bili še umetniki iz Omana, Sirije, Jordanije in Mehike. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 18. 1. 2007

17.00 SNG Drama: L. N. Tolstoj:
Ana Karenina

20.00 Festivalna dvorana:
Godalni orkester Musidora (Slovenia)
– komorna glasba

20.00 MGL: Jean-Marie Chevret:
V drugo gre rado

20.00 Cankarjev dom: Emio Greco / PC
(Nemčija / Nizozemska):
Pekel – sodobni ples

PETEK, 19. 1. 2007

18.00 Slovenska filharmonija: Učenci
Centralne glasbene šole Konservatorij P. I.
Čajkovski (Rusija) – klasična glasba

19.00 MGL: Mihail A. Bulgakov,
Miha Javornik: Mojster in Margareta /
Margareta in Mojster

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
A. Dumas, S. Fišer: Kraljica Margot

20.15 Cankarjev dom: Gal in galeristi
– džez, etno, pop

SOBOTA, 20. 1. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
Harold Pinter: Jašek

19.00 Cankarjev dom:
Jules Massenet:
Don Kihot – opera

20.15 Cankarjev dom: Bojan Z (Srbija /
Francija), klavir, Big Band RTV Slovenija
– džez

NEDELJA, 21. 1. 2007

11.00 Slovenska filharmonija:
Simfonični orkester RTV Slovenija
– klasična glasba

17.00 Cankarjev dom: Barbara Hieng
Samobor: Projekt Igralec – predstavitev
zgodovine igrskega poklica

17.00 Mini teater Ljubljana: Lutkovno
gledališče Nebo: Take ljudske – lutkovna
predstava

PONEDELJEK, 22. 1. 2007

19.30 Slovenska filharmonija: Glasbena
odisejada – večeri komorne glasbe pod
pokroviteljstvom Marthe Argerich in
Festivala iz Lugana.

19.30 SNG Drama, Mala drama: Boris A.
Novak: Lipicanci grede v Strasbourg

TOREK, 23. 1. 2007

19.00 MGL: S. Jean-Marie Chevret:
V drugo gre rado

19.00 Cankarjev dom: Jules Massenet:
Don Kihot – opera

20.00 MGL: G. Čušin: Hagada

SREDA, 24. 1. 2007

19.00 MGL: Mihail A. Bulgakov,
Miha Javornik: Mojster in Margareta /
Margareta in Mojster

19.00 Cankarjev dom: Jules Massenet:
Don Kihot – opera

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Skrivnostna sled

Monika Maljevič

Čarovnija ni tisto, kar vidimo, temveč tisto, česar ne vidimo! Čarovniška vajenca Robert in Alfred se po tragični nesreči med eno od čarovnij razideta in postaneta tekmeča.

Ko Alfred izumi na videz popolno čarovnijo, poskuša Robert na vsak način odkriti, v čem je skrivnost, kar oba pahne v neizprosno bitko, polno prevar, nizkih udarcev in smrtonosnih skrivnosti.

Film *Skrivnostna sled* je poln skrivnosti in preobratov in je zasnovan kot čarovniški trik. Da bi gledalci čim bolj uživali v razkrivanju posameznih delov zgodbe, ustvarjalci filma prosijo, da ne razkrijete nobenega preobrata v filmu.

Vsak dober čarovniški trik sestoji iz treh dejanj. Prvo se imenuje zaobljuba, ko čarovnik pokaže nekaj običajnega, kar pa po vsej verjetnosti ni. Drugo dejanje se imenuje preobrat. Čarovnik z običajnim predmetom naredi nekaj neobičajnega. Če začnete iskati skrivnost, je ne boste našli. Zato obstaja še tretje dejanje, ki se mu reče prestiž. Ta del trika vsebuje preobrate, ko življenja visijo na nitki in ste pričča šokantnemu prizoru.

Znani režiser Christopher Nolan (*Memento*, *Batman: Na začetku*) je posnel triler, ki se vrti okoli čarovniških trikov in iluzij. V filmu, polnem preobratov, spremljamo viktorijanska čarovnika, ki se v krutem rivalstvu spopadeta z nenavadnimi triki, hkrati pa si na smrt želita izvedeti skrivnosti drugega.

Njuno rivalstvo izvrstno prikazeta dva izmed najbolj prepričljivih sodobnih igralcev: dobitnik nagrade tony Hugh Jackman, ki je še posebej znan po svojih vlogah v *Možeh X*, in Christian Bale, ki je blestel v *Batmanu: Na začetku*. Poleg tega lahko v filmu občudujemo tudi druge igralce, ki so se že izkazali na platnu – dobitnika dveh oskarjev Michaela Cainea, nominiranko za zlati globus Scarlett Johansson in celo glasbe-

The Prestige

Režija: Christopher Nolan

Scenarij: Jonathan Nolan in Christopher Nolan po romanu Christopherja Priesta

Produkcija: William Tyrer, Chris J. Ball, Valerie Dean

Igrajo: Hugh Jackman, Christian Bale, Michael Caine, Scarlett Johansson, Piper Perabo, Rebecca Hall, David Bowie

Premiera: 18. 1. 2007

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

no ikono Davida Bowieja, ki igra genija Nikolo Teslo.

Zgodba poteka v Londonu ob koncu 19. stoletja. V času, ko so bili čarovniki idoli in zvezde najvišjega kova, sta se mlada čarovnika odločila, da bosta tudi sama postala slavna. Prefinjen Robert Angier (Hugh Jackman) je izvrsten zabavljaj, medtem ko je nekoliko zategnjeni purist Alfred Borden (Christian Bale) ustvarjalni genij, ki svojih trikov ne zna prikazati na zanimiv

način. Na začetku sta prijatelja in partnerja, ki se spoštujeta. Toda ko se zalomi pri njunem najveličastnejšem triku, postaneta najhujša sovražnika – vsak hoče biti boljši in hoče uničiti drugega. Z vsakim trikom in z vsako predstavo se njuno kruto rivalstvo veča, dokler ne preseže vseh mej in ne posežeta po neverjetnem električnem izumu znanstvenega genija Nikole Tesle. Ob vsem tem pa hudo trpijo ljudje okoli njiju. **D**

Vsestransko prenovljen

S prenovljeno podobo postajamo sodobnejši, preglednejši in vsebinsko bogatejši. Našo pregovorno kritičnost, pronicljivost in tehtnost boste prepoznali na prav vseh straneh. Teh bo več, saj smo jim dodali nove tematske snopiče, obstoječe pa nadgradili. Sad vsestranske prenovne je torej tu: pregleden časnik, ki vas bo v hipu potegnil vase.

prenovljen.vecer.com

Časnik, ki te potegne vase.

VEČER

Misija mogoče

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Honda legend 3,5 V6 SH-AWD

Saj veste, veliko je navadno okorno. Pri avtomobilih seveda. Fizikalnim zakonom na Zemlji se ne da upreti, pa če se postavimo na glavo. A obstajajo znamke, ki včasih dosežejo nekaj več, da ne bom rekel nemogoče. Z novo hondo legend jim je namreč pri Hondi uspelo izdelati velik avto, ki se odlično pelje. Pa še dobro je videti in je dovolj poseben, da ga ne bo vsak metal v koš z nemško konfekcijo.

Evropska avtomobilska filozofija se je vedno toliko razlikovala od ameriške, da skoraj ni avtomobila, ki bi bil uspešnica na obeh trgih. Pri nas se jekleni konjički kupujejo za daljše obdobje, čez lužo bolj kot ne za nekaj let. Seveda se

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	HONDA LEGEND 3,5 V6 SH-AWD
vrsta motorja	bencinski, šestvaljni, V-oblike, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	3471
moč v kW (KM) pri vrt./min	217 (295) pri 6200
največji navor v Nm pri vrt./min	351 pri 5000
menjalnik	samodejni, petstopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4955 x 1845 x 1450
medosna razdalja v mm	2800
prtjažnik v litrih	452
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1864 (446)
največja hitrost v km/h	250
pospešek 0-100 km/h v s	7,3
poraba (po normah EU) v l/100 km	17,0/8,9/11,9
poraba na testu v l/100 km	15,4
cena vozila v EUR	66.725

vse skupaj pozna pri izdelavi pa tudi pri zadovoljevanju potreb z izbranim avtomobilom. Legend je svojo 'legendarno' slavo dokaj uspešno dosegel v čezlužju, medtem ko v Evropi nikoli ni bil kaj prida uspešen. Z novim modelom so se zato pri Hondi malce bolj agresivno lotili stare celine in na neki način jim je celo uspelo zadovoljiti kakšen zahtevnejši okus. A do tega, da bi učinkovito konkurirali nemškimi uspešnicam, jim žal še precej manjka.

Manjši od predhodnika Najprej sta tu motor in menjalnik,

ki bi morala biti po evropskih standardih turbodizelski ter šeststopenjski. Honda pač mora imeti agregat, ki ga poganja bencin, a to v večini primerov pomeni le precejšnjo porabo, ki pri testu nikakor ni bila majhna, 73-litrski tank za gorivo pa se je zlahka izpraznil že po 400 kilometrih. Ker gre za veliko potovalno limuzino, bi upravičeno pričakovali večjo avtonomijo. Skopari tudi z zmogljivostmi. Od skoraj 300 »konj« sem namreč pričakoval več športnosti, dobil pa le zvezno pospeševanje in nekaj malega rezkosti zvoka tik pod rdečim območjem vrtljajev. Če pogledate v tabelo s tehničnimi podatki, je hitro jasno, da največji navor pri 5000 vrtljajih pomeni veliko priganjanja motorja za dobre zmogljivosti. Prav zato bi moral imeti samodejni menjalnik stopnjo več, tako pa ozkemu območju uporabnosti ne zna slediti najbolje. Saj zna pretikati uglajeno in omogoča ročno vmešavanje, čeprav ga morate

za to vedno prestaviti v ročni način (pri nekaterih tekmecih si lahko ročno pretikanje z gumbi na volanu privoščite tudi v samodejnem načinu), a dejstvo je, da bi lahko boljše kombinacija ponudila tudi več. Ker je motor po novem nameščen spredaj prečno, so Japonci lahko celo nekoliko »prišparali« pri celotni dolžini vozila, tako da meri manj kot predhodnik, kar v svetu prestižnih limuzin navadno ni dobra lastnost, tu pa je notranjost še pridobila prostornost. Če je v svetlih tonih, ji ne manjka prestižnega videza, žal pa armaturna plošča od blizu ne more izgubiti vtisa cenenosti. Gladka, sijoča plastika, vložki lesa, ki prav nič ne prepričajo o naravnem izvoru, ter množica gumbov so v Evropi že zdavnaj pozabljeni. In najhuje od vsega – med vožnjo ali manevriranjem na neravnih podlagah, ko se zvija karoserija, vse skupaj včasih škripa. Od avtomobila, ki stane več kot nekdanjih 15 milijonov tolarjev, takšnih pomanjkljivosti pač ne bi pričakovali. No, obstajajo kupci, ki jih takšne »malenkosti« ne motijo. In ti bodo uživali v odličnih sedežih ter količini elektronskih dodatkov, ki bi še pred nedavnim skupaj tvorili superračunalnik za računanje tektonskih premikov.

Elektronika nad vse Najprej je tu z radarjem podprt tempomat, ki zna zavirati, na kar vas opozori z zvočnim signalom in napisom »brake« med merilniki, ko se preveč približate spredaj vozečemu. Če ste prepozni, zavre namesto vas in zategne varnostne pasove, s čimer

pripravi vozilo na morebiten trk. Luči znajo do 20-odstotno slediti volanu, da vidite več. Če se kakšen pešec vseeno znajde preblizu, mu lahko nekaj poškodb prihrani s pirotehniko podprt pokrov motorja, ki se ob takšnem neprijetnem srečanju dvigne. Na tujih trgih je Honda ponudila še infrardeči »nočni vid« in sistem za pomoč vzdrževanja voznega pasu, kar legend dejansko uvršča med najnaprednejše in najvarnejše serijske avtomobile ta čas. O vsej drugi elektroniki za vaša čutila, vključno s hlajenjem sedežev, pa raje pogledajte v katalog, ker je opreme res veliko.

Pogon navduši Najboljše sem namenoma prihranil za konec. Tisti SH-AWD na zadku (Super Handling All Wheel Drive) pomeni, da je legend opremljen s štirikolesnim pogonom. Pa ne kakšno okorno inačico, temveč takšno, da zelo učinkovito izboljša vodljivost in lego na cesti. Med kardansko gredjo in zadnjo osjo je pretvornik, ki omogoča, da se zadnji kolesi vrtita 1,05-krat hitreje kot prvi, med zadnjima kolesoma pa ni diferenciala temveč še dve elektromagnetni sklopki. Nad vsem skupaj seveda bedi elektronika, katere delovanje lahko celo opazujete na zaslončku pod merilniki, če vam to med vožnjo sploh uspe. Sicer pa vse skupaj pomeni, da lahko do 70 odstotkov motornega navora sistem spelje k zadnjemu kolesnemu paru, med katerima se potem ta moč lahko v celoti prenese na zunanje kolo in legend postane »supervodljiva« limuzina višjega razreda.

Misija je z vso napredno tehnologijo Hondi zato odlično uspela. V primeru novega vozila je bilo pač najpomembneje izdelati nekakšno predstavitevno limuzino, ki kaže, kaj vse je danes mogoče doseči z elektroniko in premišljenimi rešitvami. Žal je manj prepričljiva z udobjem, ki ga kupci tako velikih avtomobilov tudi zahtevajo, prav tako pa ji ne bi škodilo nekaj več natančnosti pri izdelavi. Še nekaj; če je pomembno, ne gre za izrazito vpadljiv avtomobil. ■

Novici

SSANGYONG REXTON SsangYong kot prvi korejski izdelovalec terenskih avtomobilov vstopa na slovenski trg s tehnično in oblikovno posodobljenim rextonom, terenskim vozilom, ki se enako dobro znajde na brezpotjih kot tudi v civiliziranem okolju. Od svojega predhodnika se na zunaj loči po novih projekcijskih žarometih in kromirani maski motorja. Tudi obutev je po novem, za doplačilo, lahko 18-palčna, s prostim očesom pa je novinec za neopaznih 65 milimetrov krajši od predhodnika. Materiali so kvalitetnejši, največja novost pa je tretja sedežna vrsta, ki jo je mogoče naročiti za doplačilo. 5-stopenjski samodejni menjalnik T-Tronic omogoča ročno prestavljanje s priročno nameščenima stikaloma na volanskem obroču ali s pomiki izvoda na prestavni ročici. Za pogon skrbi 5-valjni turbodizelski agregat, ki streže z močjo 165 KM v šibkejši različici Xdi oz. 186 KM v različici XVT. Cene se gibajo od 29.990 evrov za osnovno različico s šibkejšim motorjem in ročnim menjalnikom do 40.490 evrov za močnejšo različico s samodejnim menjalnikom in svežnjem opreme limited. Cilj uvoznika je prodati 30 vozil rexton II.

BMW SERIJA 5 Štiriindvajsetega marca se bo v evropskih prodajnih salonih znamke BMW pojavila prenovljena serija 5 v obeh karoserijskih izvedbah, ki bo ob nakupu razveselila kupce z izboljšano tehnološko in komfortno opremljenostjo ter večjo zalogo motorne moči in precej nižjo porabo goriva. 26. maja letos se bo novi limuzinski izvedbi z oznako M5 pri lovu na kupce prvič v zgodovini podjetja pridružila še karavanska izvedba. Bavarski inženirji so navedli podatek, da se bo poraba goriva v povprečju lahko zmanjšala tudi do 25 odstotkov, čeprav je večina motornih izvedb v povprečju prejela približno 15 dodatnih »konj« ter dodatnih 20 Nm navora. Do sedaj znanim elektronskim in varnostnim komponentam, kot so aktivno krmiljenje, prilagodljivi žarometi, beamwejev »night vision« in zaslon »Head-Up«, aktivni radarski tempomat (ACC) s samodejno nastavitvijo varnostne razdalje ter funkcijo »Stop&Go« se bo pridružil še elektronski pomočnik, ki bo pri neželjeni menjavi voznega pasu opozoril voznika z vibriranjem volana.

www.garmin.si

▶ ▶ ▶ ▶ be guided by ▶ ▶ GARMIN

Peš ali z avtom nuvi 660
prenosni GPS navigatorski z velikim zaslonom

NAVTEQ

Sladkorna bolezen

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Človeška presnova je precej zapletena zadeva. Energijo za življenje v veliki meri pridobivamo iz ogljikovih hidratov oziroma iz glukoze, ki izvira iz njih. Glukoze pa naše celice ne bi mogle uporabiti kot energije, če ne bi bilo hormona inzulina.

Sladkorna bolezen tipa 2 navadno odkrijejo po naključju.

Če telo ne tvori dovolj inzulina ali pa ta hormon v telesu ne deluje normalno, se razvije sladkorna bolezen ali diabetes.

Kaj povzroči bolezen Sladkorna bolezen je torej kronično stanje, pri katerem celice trebušne slinavke ali pankreasa ne izločajo dovolj inzulina oziroma ga telo ne more učinkovito uporabiti. Ločimo dva tipa sladkorne bolezni: tip 1 in tip 2. Pri sladkorni bolezni tipa 1 telo popolnoma neha izločati inzulina, pri sladkorni bolezni tipa 2 pa ga telo izloča premalo ali pa se telo na inzulina ne odzove. Velike koncentracije sladkorja v krvi povzročijo poškodbe na ledvicah, očeh, živcih in na srcu, telesne celice pa ostajajo brez hrane in energije. Tip 1 je od inzulina odvisna sladkorna bolezen in se pojavi najpogosteje

med 10. in 16. letom starosti oziroma izbruhne do 35. leta. Osnova za ta tip diabetesa je najverjetneje kombinacija dedne zasnove: če ima otrok enega od staršev diabetika, je možnost, da zbolí sam, od 2- do 5-odstotna. Če sta diabetika oba roditelja, je verjetnost, da bo zbolel tudi otrok, 30-odstotna. Sumijo – vendar za to ni dokazov –, da bolezen lahko sprožita tudi okužba z virusom coxsackie in reakcija na beljakovino v mleku. Pri tem tipu bolezni imunske celice pomotoma uničijo celice v trebušni slinavki, ki tvorijo inzulina. Bolezen tipa 1 ima okoli de-

set odstotkov vseh diabetikov. Že od začetka bolezni je zdravljenje z vbrizgavanjem inzulina nujno in traja vse življenje.

Tip 2 je pogostejši Diabetes tipa 2 je najpogostejša oblika sladkorne bolezni, saj jo ima 90 odstotkov vseh diabetikov. Navadno se razvije postopoma in prizadene ljudi, starejše od 40 let. Večinoma se njihove telesne celice na inzulina ne odzivajo in ga je v telesu lahko celo preveč. Tudi tu je osnova za bolezen najverjetneje genskega izvora. Za zdravljenje običajno pomaga dieta in anti-diabetične tablete, šele z leti imajo bolniki tako visoke vrednosti glukoze, da je potrebno zdravljenje z injekcijami inzulina. Hkrati

Sladkorna bolezen je neozdravljiva, a obvladljiva.

je treba zdraviti tudi spremljajoče težave. Bolezen lahko izbruhne ali se poslabša zaradi neprimerne prehrane, stresa, premalo gibanja in prevelike telesne teže. Za ta tip sladkorne bolezni so zelo dovzetni ljudje s povišanim krvnim tlakom in ljudje s povečano telesno težo, ki se jim kopiči predvsem okoli pasu.

Znaki diabetesa Marsikdaj se je zgodilo, da je bila katera babica zaskrbljena za svojega vnučka, če je bil pogosto zelo žejen. Skrbni tako iz trte izvita, kot se zdi na prvi pogled, saj velja, da so simptomi za sladkorno bolezen bolj izraziti, trajajo krajši čas in so povečana žeja, povečana lakota, suha usta, pogosto uriniranje, nepričakovana izguba teže pri normalni prehrani in nenehni lakoti, motnje vida, utrujenost, otrplost rok ali stopal, včasih pa se tudi zgodi, da pride do izgube zavesti. Če sladkorne bolezni tipa 1 ne zdravimo, se hitro poslabša, visoka vsebnost sladkorja v krvi pa povzroči zmedenost in nato lahko tudi komo. Simptomi za diabetes tipa 2 so povsem enaki, vendar so neizraziti in se stopnjujejo postopoma. Pogosto se človek sploh ne zaveda, da je bolan, saj ta tiha bolezen ali »tihí ubijalec«, kot jo imenujejo, dolgo časa ne povzroča nobenih težav. Večino bolnikov z diabetesom tipa 2 odkrijejo povsem naključno. Če sladkorne bolezni tipa 2 ne zdravimo, pride do zapletov, kot so nevralgija, siva mrena, okvara ledvic, srčne in arterijske bolezni ter razjede na nogah.

Diabetes poškoduje živčevje Sladkorna bolezen je neozdravljiva, z zdravili in samodisciplino pa jo je mogoče toliko obvladati, da bolnik lahko živi normalno

življenje. Najbolj priporočljivo je seveda zmanjšati tveganje za to, da bi sploh zboleli. Slednje se zmanjša že s tem, ko vzdržujemo normalno telesno težo. Tveganje zmanjšujejo tudi redne aerobne vaje. Če pa boleznimi ne zdravimo, lahko pripelje do številnih težkih zapletov, kot so poškodbe oči in vida, poškodbe stopal, visok krvni pritisk, boleznimi srca ter boleznimi dlesni in kože. Na srečo je mogoče boleznimi kože uspešno zdraviti, posebne skrbi pa mora biti deležno srce, saj je prav diabetes kriv za pogostejše kapi, srčne infarkte in žilne boleznimi. Sladkorna bolezen povzroči lahko tudi okvaro ledvic, zmanjša se njihova funkcija, v urinu se pojavijo beljakovine in na koncu lahko ledvice zaradi neurejenega diabetesa celo odpovedo. Najpogostejši zaplet pri sladkorni boleznimi je diabetična nevropatija, zaradi katere je najbolj prizadeto periferno živčevje predvsem v nogah. Pojavijo se stalne bolečine v stopalih, golenih in stegnih. V hujših primerih se zaradi diabetesa lahko okva-

Jejte živila, ki vsebujejo krom, na primer brokoli.

ri tudi avtonomno živčevje, kar spremeni delovanje organov.

Pazite na težo Nekoč je veljalo mnenje, da preveč zaužitega sladkorja povzroča sladkorno bolezen. Samo po sebi to ne drži, preveč sladkorja v hrani povzroča kvečjemu debelost, ki je poleg dednosti pogoj za razvoj sladkorne boleznimi. Če menite, da imate pogoje za razvoj sladkorne bo-

lezni tipa 2, morate spremeniti prehrano. Polovico kalorij morate dobiti iz ogljikovih hidratov, najraje neprečiščenih, kakršni so pogosto v rjavem rižu in polnozrnatem kruhu. Izogibati se je treba živilom iz bele moke in sladkorja. Prehrana mora biti preskrbljena z vlakninami, ki upočasnjujejo absorpcijo sladkorja iz črevesja in zato preprečujejo preveliko nihanje sladkorja v krvi. Takšna pre-

hrana zmanjšuje tudi vsebnost trigliceridov, ki so tudi povezani s sladkorno boleznimi, v krvi. Delež zaužitih maščob ne sme biti višji od 30 odstotkov vseh zaužitih kalorij, iz beljakovin pa ne smete dobiti več kot 20 odstotkov vseh kalorij. Priporočljivo je jesti živila, ki vsebujejo krom, mineral, ki ga potrebujemo, da inzulin deluje pravilno. Veliko kroma je v jajcih, brokoliju, stročjem fižolu in siru.

Zdravljenje Diabetes prvega tipa se zdravi z vsakodnevnim vbrzganjem inzulina, lahko pa dodatno predpišejo tudi tablete. Kombinirano zdravljenje je primerno tudi za diabetes tipa 2. Tipično kombinirano zdravljenje je sestavljeno iz zdravljenja s tabletami čez dan in inzulinskega zdravljenja ponoči. Za preprečevanje hipoglikemije je za bolnike dobro, da imajo s sabo vedno nekaj bonbonov ali sladkih napitkov. Za sladkorne bolnike so zelo koristne tudi borovnice, ki krepijo ožilje in pomagajo preprečevati težave z vidom. **D**

**RADIO
CENTER**
102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

Radio Slon in Sadež

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Reševanje smučarke Tine

Lovro Kastelic, foto: BOBO, arhiv Demokracije

Naša najuspešnejša alpska smučarka zadnjih let Tina Maze običajno v enem teku odvozi dve bitki – eno s tekmicami in eno samo s sabo. Prej je bila po porazih apatična, zdaj je še cinična.

Tudi zadnja Zlata lisica se je končala v tem slogu. Pretirano samoraziskovanje in obupovanje po slabih nastopih sta ji popolnoma porušila formo. Osamljena liderka zadnjih let, ki je morala še kot nezrela mladoletnica prenašati celotno breme slovenskega alpskega smučanja in (ne)realnih pričakovanj slovenske športne javnosti, je zaradi skrhanih občutkov padla globoko (vase). S prve deske celo na tretjo ... Tudi trenerji s Hladnikom in Grašičem na čelu si niso povsem na jasnem, kaj se dogaja s Tino. Nekateri so prepričani, da se rešitev skriva v neskončnem treningu, ki bi posledično povrnil izgubljena občutja, drugi vidijo rešitev v intenzivnem delu s psihologom. Medtem ko optimalno rešitev še iščejo, pa je veliki talent slovenskega alpskega smučanja zgrmel v prepad, ko, kot pravi Tone Vogrinc, »niti sama več ne ve, kaj je narobe; prehodi iz razočaranja v novo razočaranje Tinino brezizhodnost le še poglobljajo«. Tina Maze je že lani po olimpijskih igrah v Torinu postala nekakšen slovenski vojak Ryan, ki ga je treba rešiti.

Po ZOI 2006 V Torinu smo zapisali: »Tini Maze žal znova ni uspelo obvladati notranje napetosti ...

»Ko si v formi, se pogovarjaš z vsemi, si nasmejan, smučanje gre kar samo od sebe, ko ti pa ne gre, se zapreš v svoj svet.«

Tu bi morali nemudoma priskočiti na pomoč psihologi in strokovni štab, ki pa ji nazadnje (zagotovo z najboljšim namenom) sploh niso dopustili, da bi olimpijskim igram v Torinu odvzela realno težo, da bi se zabavala s svojimi vrstniki in da bi poskušala v prvi vrsti uživati. Tako je za novinarje postala povsem nedostopna, zavita v vato, za nekatere celo »zadirčna primado-

na«. V takšnem stanju ji ni uspelo doseči tistega dosežka, ki bi jo zadovoljil. Še več – iz njenega obnašanja (apatičnost, histeričnost, cinizem) se je dozdevalo, da se mu niti ne želi približati. Olimpijski uspeh bi namreč terjal še kopico dodatnih nevšečnosti, ki so se Tini že podzavestno upirale. Tina Maze se je podzavestno odrekla vrhunskemu rezultatu!«

(Še) neuspela preobrazba

Pri 23 letih ima sicer že 5 zmag za svetovni pokal, 6 uvrstitev na zmagovalni oder, ob teh odličnih uvrstitvah pa še precej bridkih tekmovalnih porazov, ki so ji nedvomno zapustili precejšnje osebne dvome. Predvsem z največjih tekmovalj ... V lanski sezoni je njena kvalitativna krivulja prvič nazadovala. Šla je tudi čez težavno

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

ODSTIRANJA Z BARBARO LOMBERGAR:

ALI POTREBUJEMO SEKSUALNO POLITIKO?

Flander svetovni prvak

Tik pred oddajo članka v tisk nas je iz Švice razveselila vest o novem povdigu slovenskega športnika. V zimskem letovišču Arosa, kjer poteka svetovno prvenstvo v deskanju na snegu, je Rok Flander osvojil zlato medaljo v paralelnem slalomu, ki je tudi olimpijska disciplina.

življenjsko obdobje (ljubezenske težave), v katerem so tako kot v športu večni vzponi in padci. Pred tem so ji mediji neprestano očitali nekomunikativnost, aroganco, kar jo je očitno precej zbadlo. Ali pa je nemara to še bolj zbadlo Smučarsko zvezo Slovenije, ki ji je zaradi olepšanih »stikov z javnostjo« med poletjem priskrbel psihologa. Z njim naj bi utrdila in uravnotežila svojo notranjost, ki je bila prekrhka, da bi znala sama pozitivneje reagirati na negativne dražljaje od zunaj. Na tekmovanjih vrhunski

Tina Maze

športnik namreč nujno potrebuje trezno glavo, s katero lahko izniči zunanje dražljaje in na najboljši mogoči način unovči vse svoje potencialne. Tina Maze tega v zadnji sezoni ni zmoгла.

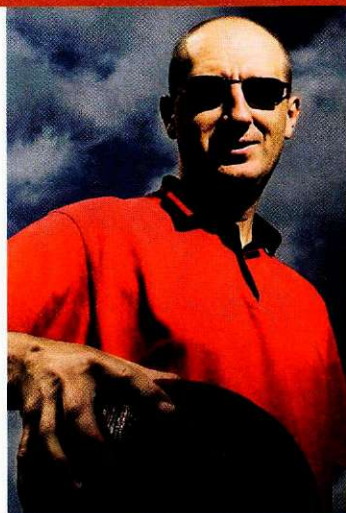
Maskiranje občutkov Po poletnem (avtogenem) treningu naj bi bila znova na pravi poti, kakršno si seveda najbolj želijo prav mediji in tudi pokrovitelji, toda Tini je takšna osebnostna preobrazba »na horuk« očitno bolj škodila kot koristila. Če je bila prej po porazih le apatična, je zdaj še cinična. V javnosti mora namreč ves čas kazati lep in nasmejan obraz, češ da je z njo vse v najlepšem redu, takšno maskiranje (pravih občutkov) pa kaj kmalu privede v razdvojeno osebnost. Prej se je po slabem nastopu le brezupno zazrla v tla in se nekoliko zaprla vase, zdaj pogleda v kamero, se kislo nasmehne in naučeno zdrdra, da se bo prej ali slej izklopala iz tega, da na treningih nekaj voženj že odpelje

izvrstno, potem pa spet pride ena slabša, ki ji podre priučeno.

Dolgočasna realnost Janica Kostelić, ki je med bleščečo kariero pretrpela številne težke trenutke, povrh vsega pa z bratom Ivico izhaja iz trde šole očeta Anteja, ki je z njima dobesedno uresničeval svoje neuresničene ideale iz mladosti, ne prisega na nobenega psihologa. Njeno vodilo je: pomagaj si sam. »Celotna športna pot je odvisna samo od Tine! Vse je na njej. Do najpopolnejše rešitve mora priti sama!« Šampioni se od povprečja razlikujejo prav po najpopolnejšem reševanju najtežavnih situacij. Od povprečja se torej razlikujejo predvsem po zrelejšem obnašanju, do katerega pa navadno pridejo tudi s pomočjo ambicioznega okolja, ki od posameznika vselej zahteva maksimum.

Slovensko okolje žal ni takšno in je zaradi tega tudi izjemno nepriaznljivo do največjih šampionov, ki se vendarle ne rojevajo vsak dan. Tino Maze bi (hipotetično) ZDA, v kateri štejejo le prva mesta, presežki in najboljši pristop ob vsem njenem dokazanem talentu zagotovo bolje pripravile na obdobje, v katerem bi morala tako vrhunska športnica, kot je Tina, izkoristiti prav vse svoje potencialne.

Takšno ambiciozno okolje, ki včasih meji že na prepotentno, je tudi hrvaško. Na Sljemenu so bili od debitantskih stopničkah Ane Jelušić njeni rojaki kar nekoliko nejevoljni, ker je bila samo druga (!); pri nas smo tako dolgočasno realni, tudi skromni, in bi se po vsaki Tinini vožnji zadovoljili le z njenim nasmejanim in zadovoljnim obrazom. Češ, vse je v najlepšem redu ... Bljak!!! Tina Maze je namreč še pred dvema letoma razigrano vrtela kolesa po areni pod pohorsko strmino, po letošnjem polomu pa je le nejevoljno pokazala jeziček in resignirano izdabila: »Ko si v formi, se pogovarjaš z vsemi, si nasmejan, smučanje gre samo od sebe, ko ti pa ne gre, se zapreš v svoj svet in premlelaš, kaj bi moral bolje narediti.«

Evropski NBA

Esad Babačić

Dirk Nowitzki je trenutno najboljši posameznik v ameriški poklicni košarkarski ligi, ki postaja čedalje bolj evropska.

Nekateri ga že primerjajo z največjim belim košarkarjem vseh časov Larryjem Birdom, ki je v svojem času počel zares neverjetne reči. Zame je bil Bird praktično nedotakljiv, toda zdaj se mi zdi, da bom moral o tem še enkrat razmisliti. Dirk je eden najbolj vsestranskih košarkarjev vseh časov, njegove strelske sposobnosti pa se lahko merijo s tistimi, ki so jih imeli Jordan, Barkley in morda še kakšen velikanski košarke NBA. Glede na to, da je v svojih najboljših letih, lahko od njega pričakujemo zares velike stvari. Med aktivnimi se lahko z njim meri le Kobe Bryant, ki pa je precej velik potrošnik žog. Enako velja še za nekatere druge zvezdnike v ameriški poklicni ligi. Za nameček je Nemeč precej bolj zmeren in moštveno naravn, čeprav ima v igri praktično vsa pooblastila. Že dolgo nisem videl, da bi bilo katero moštvo NBA, ki kandidira za naslov prvaka, tako odvisno od enega samega igralca. V nasprotju z Iversonom ima najboljši Evropejec, ki je kadar koli igral onstran velike luže, precej manj težav z egom, kar se odraža tudi na zadnjih uspehih Dallasa.

Obračun med Nesterovičevimi Raptorsi in Dallasom, za katerega igra nemški plavi angel, je pokazal, da so Evropejci že dobro preboleli kompleks manjvrednosti. Najbolj evropsko moštvo se je v prvi polovici tekme praktično poigravalo s ta čas najboljšo ekipo lige NBA. Temnopolti zvezdniki so bili popolnoma izgubljeni, pred popolnim potopom pa jih je reševala lucidnost njihovega edinega Evropejca, ki je kot navadno zadeval z vseh položajev. Nemeč si je privoščil celo tehnično napako, ki pa ga je le še dodatno podžgala. Tudi soigralci so se podredili njegovi volji in mu sledili do končne zmage, ki je bila izjemno težka. Še enkrat se je izkazalo, da zna evropska kombinatorika precej zmešti večinoma temnopolta moštva. Kadar gre Evropejcem met za tri točke, jih je zares težko premagati. Če k temu dodamo postavljeno obrambo, potem so rasno čista moštva še toliko bolj delikatna. Blokade evropskih igralcev v ligi NBA niso več posebnost, temveč posledica dobrega postavljanja in igre brez žoge. Trend evropske obrambe v NBA je napovedal že Stojko Vranković, ki ima še vedno rekord v številu »banan« na eni tekmi. Tudi naš kapetan Radoslav Nesterovič se je očitno specializiral za blokade, s katerimi straši nasprotnike svojega moštva.

Starši so bili šokirani nad člankom, objavljenim v Direktu, ker blati njihove pokojne otroke.

Starši deklet tožijo časopis

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Starši treh deklet, ki so pred dobrim letom izgubile življenje v tragediji pred diskoteko Lipa, zahteva od Dnevnika opravičilo in odškodnino. Dnevnikova edicija Direkt je po njihovem mnenju blatila njihove pokojne otroke.

Na ljubljanskem sodišču se je začela civilna obravnava, v kateri starši treh deklet, ki so umrle 23. decembra 2005 pred diskoteko Lipa v Spodnjih Pirničah, civilno tožijo časopisno hišo Dnevnik, in sicer zato, ker je njen časopis Direkt marca lani objavil članek, ki je po mnenju staršev blatil njihove pokojne otroke. Starši zahtevajo javno opravičilo, ki naj bo seveda tudi objavljeno v medijih, poleg tega pa tudi finančno odškodnino. Od Dnevnika vsak zahteva malo manj kot enaindvajset tisoč evrov.

Pred dobrim letom so bila tri dekleta, 15-letna Ljubljančanka Katarina Jeras Lajh, dve leti starejši Anja Mršič in Natalija Bencan, obe iz Most pri Komendi, med množico mladih, ki se je zbrala pred diskoteko Lipa v Spodnjih Pirničah. Tam naj bi bila namreč prednovoletna zabava.

Oglaševalci so vabili mlade z zagotovilom, da bodo vsi, ki pridejo pred deseto zvečer, imeli prost vstop v diskoteko. Pred vhomom se je tako na majhnem ograjenem prostoru zbrala množica mladih. V gneči jim je začelo spodnašati noge in nastal je klopčič, v katerem so šibkejši kar pomendrali. Katarina in Natalija sta zaradi poškodb umrli pred vhomom v diskoteko. Anja se je v bolnišnici še štiri dni bojevala za življenje, žal pa je poškodbam podlegla.

Organizatorja zabave Roberta Zavašnika, ki je posloval precej po domače, saj njegov lokal ni imel potrebnih dovoljenj, oblasti pa se niso pretirano trudile, da bi lokal dokončno zaprle, so po tragediji začasno pripravili. A že kmalu po njegovem priporu so se začele pojavljati zlobne govorice, češ da so bila dekleta zadrogirana, vinjena, v podtonu je bilo pri teh

natolcevanjih zaznati trditve, da so si pravzaprav sama kriva za to, kar se jim je zgodilo. Očitno so govorice sprožili ljudje, ki so želeli na tak način oprati Zavašnika ali vsaj zmanjšati njegovo krivdvo za smrt nesrečnih deklet.

Šokanten članek Govorice so se izkazale za neutemeljene, potem pa je Direkt marca lani objavil članek, v katerem je pisalo, da so na vseh treh dekletih našli sledi injekcijskih igel. Poleg tega pa je omenjeni časnik objavil tudi fotokopije dela obdukcijevskih zapisni-

kov, ki so se kdo ve kako znašli v njegovem uredništvu. Obdukcijevski zapisniki so namreč strogo zaupni dokumenti, ki jih nepoblaščenim navadno ne morejo dobiti niti v vpogled, kaj šele da bi papirji zapustili stavbo, kjer jih hranijo. Poleg tega pa tako ali tako niso dokazovali, da bi pokojna dekleta uživala mamila. Starši, ki so prebolevali šok ob izgubi svojih otrok, so bili ogorčeni nad takšnim blatenjem pokojnih deklet, zato so se odločili, da Direkt oziroma njegovega izdajatelja tožijo.

V petek je bil prvi narok v tej zadevi na ljubljanskem civilnem sodišču. Starši so opisali svoje občutke in šokiranost, ko so zvedeli za članek in ga prebrali. Obravnava se bo nadaljevala marca, ko bodo predvidoma zaslišali tedanjega odgovornega urednika Direkta in novinarko, ki je članek napisala. **D**

So jih končno ustavili?

Trije mladi so mesece divjali okoli Radelj. Vozila so bila neregistrirana, izpitov nimajo, navadno so vozili vinjeni.

Okoličani upajo, da so policisti iz Radelj ob Dravi vsaj za nekaj časa naredili konec divjanju po cestah, ki so si ga privoščili trije domačini. Dva med njimi pravzaprav sploh ne moreta imeti vozniškega izpita, ker sta mladoletna. Njun polnoletni pajdaš pa seveda prav tako nima izpita, saj so mu ga zaradi ogromnega števila prekrškov že zdavnaj vzeli. Najstarejši od trojice že več let brezobzirno divja po lokalnih cestah. Policisti so mu napisali kup položnic za prometne prekrške, ki jih je storil, kup predlogov sodniku za prekrške, pa ga jim ni uspelo spametovati. V zadnjih mesecih sta se mu pridružila še mladoletnika in si prav tako nabrala zajeten kup položnic in predlogov sodniku za prekrške. Paleta prekrškov je široka. Pred-

vsem vsi vozijo brez veljavnih vozniških dovoljenj. Skupno so imeli šest avtomobilov, ki so bili vsi tehnično sporni in zato neregistrirani. Spoštovanje prometnih predpisov je bilo za vso trojico deveta skrb, upoštevali niso niti policistov, ki so jih ustavljali, kaj šele običajne znake in cestne uredbe. Starejši je poleg tega povzročil nekaj prometnih nesreč, vsi trije pa so navadno divjali po cestah pod vplivom alkohola. Da bi napravili red, so policisti trem divjakom vseh šest vozil zasegli, za dve je sodišče že odredilo uničenje. Za koliko časa bodo trojico s tem obrzdali, pa je drugo vprašanje. Za nekaj deset evrov si lahko nabavijo novo neregistrirano kripo in divjajo naprej po cestah. Kakšen mesec zapora bi bil koristnejši. B. S.

SMOLA POLICISTOV Policistov se pri njihovih rednih usposabljanjih zadnje čase drži smola. Ni še minil mesec dni od tedaj, ko je na poligonu med vajo pripadnikov posebne policijske enote prišlo do nesreče z zvočno in svetlobno granato, ko se je na poligonu spet ponesrečil policist. Ko so gojenci policijske akademije vadili na tacenskem odprtem strelišču, je policist skupaj s kolegi streljal v tarčo s pištolo. Izstreljena krogla se je odbila od tarče nazaj in zadela policista v dlan. Rano so mu oskrbeli kolegi in ga nato prepeljali v Klinični center. Vodstvo je seveda takoj odredilo preiskavo dogodka.

ŽEJNA IN BESNA V gostilno v Brkinih sta proti večeru prikolovratila domačina, ki sta bila očitno hudo žejna. A natakarka je presodila, da ga imata že zadosti v žilah in bi bilo bolje, če se vidijo naslednji dan. Žejna in besna sta odkorakala in se kmalu vrnila z motorno žago. Eden je vključil napravo in začel z njo mahati proti šanku. Gostje in natakarka so bili seveda šokirani, dva sta jo kar ucvrila. Policisti so nato žejna nasilnika pomirili in zasegli motorko. Oba akterja sta že novembra hotela izsiliti pijačo v lokalnu, le da sta tedaj namesto z motorko grozila z ročno granato, če jima ne postrežejo.

RTS:

Kronika 1
18.00
Kronika 2
21.30

KRONIKA
osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko satelitskega sistema (Molicek) ali preko kablovskega sistema (Marskor in okolica), X 03 (Ljubljana), X 04 (Ljubljana), X 05 (Ljubljana), X 06 (Ljubljana), X 07 (Ljubljana), X 08 (Ljubljana), X 09 (Ljubljana), X 10 (Ljubljana), X 11 (Ljubljana), X 12 (Ljubljana), X 13 (Ljubljana), X 14 (Ljubljana), X 15 (Ljubljana), X 16 (Ljubljana), X 17 (Ljubljana), X 18 (Ljubljana), X 19 (Ljubljana), X 20 (Ljubljana), X 21 (Murska sobota)

EVJ ELEKTROPROM
Že 40 let z vami!

lokalna televizija ETV
etv
<http://etv.elektroprom.si>
komerciala:
03-56-57-180
uredništvo:
03-56-57-177

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Lake pri Zupitju 22
1412 Ptuj
www.elektroprom.si
opisava: 01 56 57 150
regionalni EVJ Center Ptuj
01 56 71 236
trgovina EVJ Center
03 56 57 180
služba: 01 56 57 150

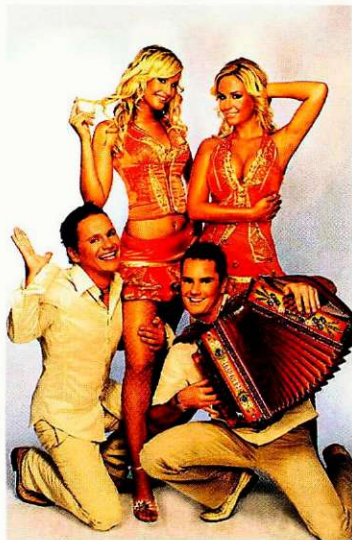
ŠTAJERSKI VAL

področje: kultura, glasba, šport, turizem

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Atomiki lovijo ribe

Nori december je marsikoga izčrpal. Tako so oddiha nujno potrebni tudi Atomik Harmonik. Zadnji mesec lanskega leta so namreč preživeli na relaciji: nastopi-cesta-postelja. Prav zato so bili toliko bolj veseli, da je končno tudi zanje prišlo nekaj dni počitka. Enomesečni

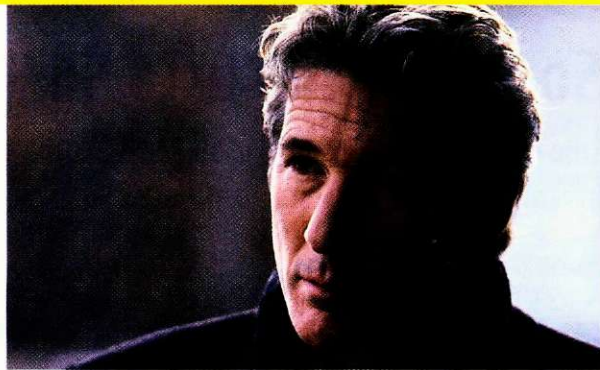

Novi singel govori o ribičih ...

oddih preživljajo vsak po svoje: Špela je odpotovala na Tajsko, Jani v Francijo, Tejči se posveča šolskim obveznostim. Če pa vprašate Frai Tonija, kaj je zanj največji "odklop", vam bo prav zagotovo rekel: ribarjenje. In točno o tem govori tudi najnovejši singel atomskih harmonik, saj je namenjen vsem ribičem ne glede na to, kaj lovijo. »Toni je pa ribo ujel« je na aktualnem albumu »Vriskaaaa!«, ki je že od izida v vrhu najbolj prodajanih albumov v Sloveniji. Singel je delo preverjenega tandema Dare Kaurič (avtor glasbe in besedila) in Martin Štibernik (»ribiški« aranžma).

Atomiki so prepričani, da bodo ribiči pesem takoj vzeli za svojo, saj so se prav na podlagi predlogov nekaterih ribiških družin, ki so jih neprestano spraševale, kdaj bo mogoče skladbo večkrat slišati tudi na radijskih postajah, odločili, da bo to njihov najnovejši singel.

Pod taktirko atomskega Janija Pavca so Atomik Harmonik za omenjeno skladbo že posneli videospot, a je v montaži. Glavno vlogo v njem ima (kdo drug kot) Frai Toni, ki je v spotu prav poseben ribič – tak, da se bodo žene nekaterih ribičev malce zamislile in se vprašale: Je šel moj res ribe loviti?

Pouk za prostitutke

Z leti čedalje bolj šarmanten holivudski igralec in aktivist **Richard Gere** je odšel v Indijo, kjer je želel narediti nekaj koristnega. Gere, ki je znan aktivist za osvoboditev Tibeta, se je v Indijo odpravil na prav posebno misijo. Tamkajšnjim prostitutkam je pridigal o uporabi kondomov. »Brez kondoma ni seksa! Brez kondoma ni seksa! Brez kondoma ni seksa!« jih je spodbujal. Gere je nekaterim prostitutkam podelil tudi priznanja za delo v različnih programih, ki ozaveščajo o nevarnostih aidsa. »Ste enkratne in to je zame edinstvena izkušnja, saj je težko izmeriti vaša dobra dela, ki jih delate z ozaveščanjem nevednih. Kaj takega se v ZDA, Evropi ali Aziji ne more zgoditi,« je pihal na dušo spolnim delavkam, ki poučujejo svoje kolegice.

Razpis za festival polk in valčkov

RTV Slovenija je objavila razpis za festival Slovenska polka in valček 2007. Februarja, po poteku razpisa, bosta strokovni komisiji izbrali 12 skladb, in sicer 6 polk in 6 valčkov, poleg teh pa bo na prireditvi nastopil tudi zmagovalni ansambel po izboru strokovne komisije iz oddaje Pri Jožovcu z Natalijo oziroma iz rubrike Domači upi. Skupaj bo torej na prireditvi, ki bo v petek, 16. marca 2007, nastopilo 13 ansamblov.

Na festivalu bodo podelili naslednje nagrade: slovenska polka (izbere strokovna komisija), slovenski valček (izbere strokovna komisija) in najbolj všeč-na skladba festivala (izberejo gledalci, telefonsko glasovanje). Veselo bo!

Zrasla ob alkoholu

Ljubka britanska igralka **Sienna Miller** pravi, da je vonj po alkoholu zanj nekaj čisto običajnega. »Ko sem bila še otrok, so me starši jemali s sabo na za-

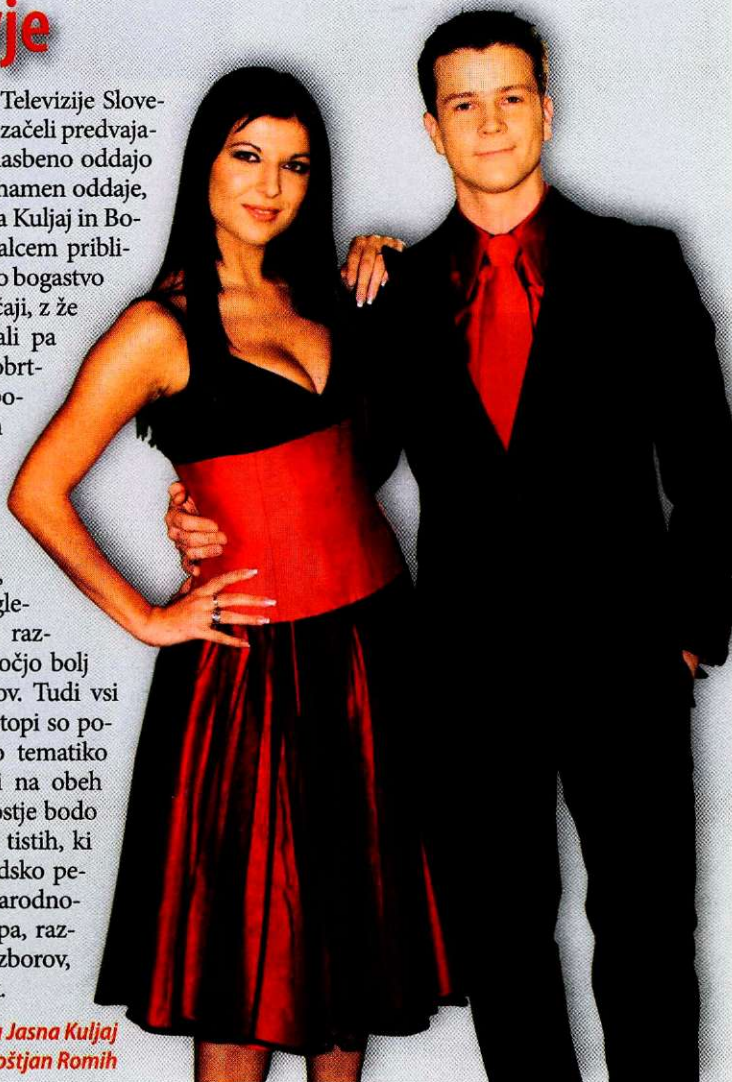
Alkohol kot materino mleko

bave. Tam so me položili v prazno sobo, kjer sem ob vonju po alkoholu in cigaretah zaspala. Zaradi hrupa seveda nisem mogla trdno spati, zato sem slišala in vohala vse. Zaradi vseh teh žurov sem vonja po alkoholu vajena. To je zame kot materino mleko,« je izdala svetlolaska in dodala, da z alkoholom verjetno nikoli ne bo imela težav.

Na zdravje

Na prvem programu Televizije Slovenija bodo 19. januarja začeli predvajati novo razvedrilno glasbeno oddajo Na zdravje! Temeljni namen oddaje, ki jo bosta vodila Jasna Kuljaj in Boštjan Romih, bo gledalcem približati slovensko narodno bogastvo z domačo glasbo, običaji, z že skoraj pozabljenimi ali pa še danes zelo živimi obrtmi ... Dogajanje je postavljeno na živahen trg, kjer se v prešernem ozračju dogaja marsikaj. Voditeljica bosta zastopala vsak svoj del tribune, od tam pa se bodo gledalcem predstavljale različne družine s pomočjo bolj in manj znanih gostov. Tudi vsi glasbeni in plesni nastopi so povezani z vsakokratno tematiko oddaje ali pa z gosti na obeh tribunah. Glasbeni gostje bodo žanrsko raznoliki, od tistih, ki izvajajo slovensko ljudsko pesem, do izvajalcev narodnozabavne glasbe in popa, različnih godb, pevskih zborov, etnoskupin, mažoretk.

Voditeljica Jasna Kuljaj
in Boštjan Romih

Na svetovnem spletu

Pred kratkim je postala aktivna nova spletna stran našega mladega pevca Anžeja Dežana, ki

ponuja obsežnejše in privlačnejše vsebine. Poleg aktualnih novic prinaša pevčev biografijo, fotogalerijo s starejšimi in najnovejšimi fotografijami, bogat arhiv video- in avdio-posnetkov, predstavitev njegovega repertoarja in posebno rubriko (na)svet, kjer bo Anžej z obiskovalci svojih strani delil misli in del svojega življenja. Stran je tujim obiskovalcem v celoti na voljo tudi v angleščini.

Kako zelo je dandanes pomembna navzočnost na spletu, so Anžeja »spomnili« tudi podatki, ki jih je decembra predstavil slovenski spletni iskalnik Najdi.si. Med najbolj iskanimi besedami v kategoriji moških imen se je namreč znašel na drugem mestu – uvrstil se je takoj za nogometašem Ronaldinom in prehitel tretjevrščenega Franceta Prešerna. Anžejevo novo spletno stran najdete na naslovu www.anzej.com.

Anžej ima novo spletno stran.

Požiralka knjig

Barbara Prevorčič

Ste tudi vi že kdaj vneto zatrjevali, da resnično nimate časa za branje ali pa da so vaše edino branje revije in časopisi? To je ves čas počela moja prijateljica in se pri tem izgovarjala na generalno čiščenje stanovanja, lačnega moža in kup kričočih otrok. Vendar pa mene – oboževalke pisane besede in vznemirljivih zgodb, stlačenih med platnice, ni mogla preslepiti. Sem prej jaz njo.

Včasih se sprašujem, ali imamo res premalo časa ali pa si ga v naglici sodobnega življenja preprosto nočemo in ne znamo privoščiti. Prah na polici bo počakal. Tudi posoda v koritu. Otroci pa se bodo brez naše nenehne navzočnosti privajali na samostojnost. Medtem pa se lahko za urico ali dve brez slabe vesti potopimo v zabavne, resne, fantazijske, strokovne zgodbe in za trenutek uidemo bolj ali manj pomembnim opravkom. Odklop, ja!

Res je, da je v zadnjih letih računalnik prevzel monopol nad preživljanjem prostega časa (ali tudi za igrice in brskanje po internetu nimate časa?) in da so barvne in ljubke igrice privlačnejše od črnih črk na belem papirju. Vse lepo in prav, da moramo poznati sodobno tehnologijo, vendar pri tem absolutno zagovarjam stališče, da to ne sme zasenčiti pomena knjig. Samo spomnimo se, da je osvojitvebralne značke veliko večje priznanje kot pa »pobiti vse kure« v računalniški igrici. Michael Krüger je dejal: »Če ne znamo več brati, se nam bo naš svet najprej zazdel grozeč, potem čuden, na koncu pa nam bo zanj vseeno.«

Neko dekle je svojo življenjsko izkušnjo opisalo v knjigi. Zgodbe na platnu ne bi mogli tako nazorno prikazati, kot jo je ona z besedami in stavki. Zgodbo, ki jo požiraš, z njo sočustvuješ in pri tem doživiš katarzo. Knjigo sem pred dnevi, v naglici službenega vsakdanjika, posodila prijateljici, ki nima časa za branje. Lahko mi verjamete, da mi je že naslednji dan s posebno iskrico v očeh (ki je do takrat še nisem opazila) govorila o zgodbi. Vzela si je trenutek časa in zgodba jo je posrkala vase.

In kaj se zdaj dogaja z mojo prijateljico? Zlekljena v naslonjač požira že drugo knjigo. Likala bo jutri ...

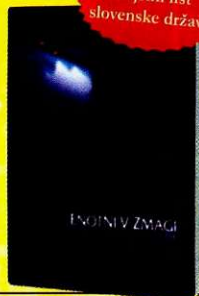
trda vezava, velik format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

DEMOKRACIJA	ŽENSKA, KI GOLJUFA	GOROVJE V SLOVENIJI	LASTNOST ISKRENEGA ČLOVEKA	DEMOKRACIJA	VELIKA DOMAČA PTICA	RAJKO KOTNIK	MESTO V RUSIJI KRAJ PRI PODGORICI						DEMOKRACIJA
NORDIJSKI IZRAZ ZA SMUČI				DELAVEC, KI UREJA PROMET									STANOVALEC V BARAKI
IZRASTEK NA GLAVI				CARINSKI, DAVČNI ERNA MUSTER					NIKO GORŠIČ	AMERIŠKI IGRALEC HUNTER			
TUJA PEVKA KSENJIJA						MOJZESOV BRAT PO BIBLIJI				TROPSKA PAPIGA ULITI IZDELEK			
SLOVENSKI ŠAHIST BRUNO						EDNINA BRIT. OTOK V IRSKEM MORJU							
STARORIMSKI POZDRAV				VRSTA MINERALA (IZ CRK TIRI)	RISAR MUSTER CVIŠANI TON C				EVROPSKA REKA NEODLOČEN IZID				
MANJŠA RANA							DEMOKRACIJA	TEKOČINA V ŽILAH KRATEK POŽIREK				IRENA KOHONT HRVAŠKI PETROL	
RUSKI REVOLU- CIONAR						SL. KNJIŽ- TONE VENO TAUFER							
JELEN V INDIJI IN NA SRILANKI						KDOR NAPOVEDUJE VREME							
DEMOKRACIJA	NEMŠKI SKLADATELJ KASPAR				DEMOKRACIJA	TONE KUNTNER			DEDALOV SIN V GRŠKI MITOLOGIJI				DEMOKRACIJA
													TURŠKI JANEŽOVEC

Rešitev prejšnje križanke

AMATI, LANIKA, ERANOS,
KITARA, SKA, LIAS,
KO, ARZA, SLON, IRH,
NOVA, KOLAR, TIM,
DESTINACIJA, KIJEV, SELAN,
ALAN, ANAMARIJA, INN,
MIZERIJA, ROJALIZEM,
NANA, ESENI, AMIRANTI,
CT, TK, MAŠA, IAN

Nagrajenci 1. številke

- 1. nagrada:** VLADIMIR ROT,
Tržna ulica 6, 1000 Ljubljana
- 2. nagrada:** CILKA BRGLEZ,
Radmirje 64, 3333 Ljubno ob Savinji
- 3. nagrada:** MARIJA LOTRIČ,
Na kresu 7, 4228 Železniki

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 25. 1. 2007
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4313,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > 15.1.1920 je jugoslovanska vlada sprejela načrt o zamenjavi kron in dinarjev v razmerju 4:1. Ivan Tavčar je izjavil, da to razmerje »poje Sloveniji smrtno pesem«.
- > 15.1.1992 je takrat enajst držav članic Evropske unije priznalo Slovenijo.
- > 16.1.1901 so položili temeljni kamen za Zavod sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano.
- > 16.1.1947 je Ustavodajna skupščina Slovenije sprejela prvo slovensko ustavo.
- > 16.1.1962 so začeli na Karibih snemati film Dr. No, prvi film o tajnem agentu njegovega veličanstva Jamesu Bondu.
- > 17.1.1706 se je rodil ameriški borec za neodvisnost, fizik, pisatelj, predvsem pa politik Benjamin Franklin. Rekel je: »Tisti, ki živi od upanja, umira od lakote.«
- > 17.1.1947 so v Gorici ustanovili Slovensko demokratsko zvezo, ki je združevala tako liberalno kot katoliško smer.
- > 17.1.1990 se je Demos zavzel za svobodne parlamentarne volitve, plebiscit in konfederacijo suverene Slovenije z drugimi jugoslovanskimi narodi.
- > 18.1.1778 je britanski raziskovalec James Cook odkril Havajske otoke.
- > 18.1.1991 je Slovenija ustanovila gorsko enoto milice.
- > 18.1.1993 so Slovenski krščanski demokrati sprejeli koalicijski sporazum z liberalnimi demokrati. Janez Drnovšek jim je zagotovil štiri ministrska mesta v novi slovenski vladi.
- > 19.1.1809 se je rodil ameriški novelist in literarni teoretik Edgar Allan Poe.
- > 19.1.1839 se je rodil francoski slikar Paul Cezanne.
- > 19.1.1989 so v Jugoslaviji izvolili nov zvezni izvršni svet pod vodstvom hrvaškega komuniste Anteja Markovića, ki je bil zadnji predsednik pred razpadom države.
- > 20.1.1760 se je rodil slovenski zdravnik kirurg Vincenc Kern. Za slovensko medicino je pomemben, ker je v času epidemij uvedel uspešno sistematično cepljenje proti kozam.
- > 20.1.1981 so iranske oblasti po 444-dnevni blokadi ameriškega veleposlaništva izpustile 52 ameriških talcev, ker so ZDA privolile, da bodo zamrzile imetje odstavljenega iranskega šaha, odpravile trgovinske sankcije in odmrzile iransko imetje v ZDA.
- > 20.1.1991 sta sekretarja za notranje zadeve in za obrambo Slovenije Igor Bavčar in Janez Janša s hrvaškima kolegoma podpisala obrambni sporazum, na podlagi katerega naj bi v primeru napada na eno od republik druga pomagala pri njeni obrambi.
- > 21.1.1905 se je rodil francoski modni ustvarjalec Christian Dior.
- > 21.1.1919 so v Dublinu sprejeli resolucijo o neodvisnosti Irske.

POGLAD NAZAJ (OD 15. 1. DO 22. 1.)

Juriš na bogove

Francoski ekonomist in filozof Pierre Joseph Proudhon, ki se je rodil **15. januarja 1809**, je trdil, da je vsako lastništvo kraja. Njegovo filozofijo so mnogi imenovali »juriš na bogove«. Bil je malomeščanski socialist in teoretik anarhizma. Negiral je potrebo po obstoju držav in vseh organizacij ter hkrati težil k reformi kapitalizma, vendar na miren način prek delavskih združenj in bank. Zavzemal se je za odpravo denarja in izdajanje pisnih potrdil o opravljenem delovnem času.

Čeprav je v začetku prijateljeval s Karlom Marxom, se je Marx Proudhonu kasneje javno odrekel z zapisom: »V Franciji ima pravico biti slab ekonomist, ker smatrajo, da je vreden nemški filozof, nasprotno pa je v Nemčiji lahko samo slab filozof, ker velja kot eden najboljših francoskih ekonomistov.«

Slovenska kulturna akcija

Vodilno vlogo med Slovenci v ZDA, še bolj pa v Argentini, je imela med Slovenci v emigraciji po svetovni vojni Slovenska kulturna akcija, ki je izšla iz krogov poveljne protikomunistične politične emigracije in je opravila za izseljeniške razmere veličastno kulturno poslanstvo. V Glasu Slovenske kulturne akcije je ob njeni desetletnici njen predsednik Ruda Jurčec **15. januarja 1964** zapisal, da so se zasedrali »med zasnovo nekakšne Slovenske matice v tujini in Akademije, ki ima svoje odseke – razrede«. Po predsedovanju Tineta Debeljaka so se njene dejavnosti znova razširile po letu 1979, ko je bil za predsednika izvoljen Ladislav Lenček.

Bogata kulturna dejavnost slovenskih emigrantov je naletela na številne odzive med Slovenci po svetu in v zamejstvu, odmev v

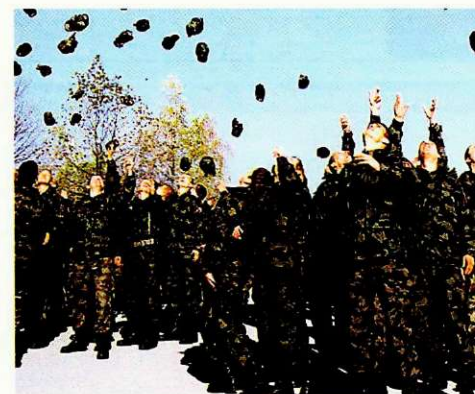
domovini pa je bil bolj pičel. Oblast v Sloveniji je namreč ovirala pretok informacij o delovanju političnih emigrantov. Za vsako knjigo, izdano v tujini, so morali Slovenci ali ustanove v Sloveniji pridobiti posebno dovoljenje za uvoz, ker pa tega za »nezaželeno« dela ni bilo lahko dobiti, jih je pogosto zaplenila policija.

Slovenski naborniki

S profesionalizacijo Slovenske vojske leta 2003 so ostali slovenski naborniki samo še spomin. Kljub temu je bil **20. januar 1992** pomemben dan, saj so imenovali poveljstva učnih centrov TO Cerklje ob Krki, Kranj, Postojna, Ljubljana, Vrhnika, Slovenska Bistrica in pozneje še Ptuj. S tem se je začelo sistematično usposabljanje vojakov nabornikov.

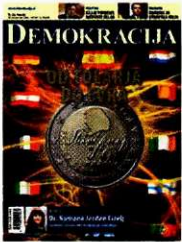
Naborniki so prišli na služenje vojaškega roka in se začeli usposabljati v začetku aprila. Učni program in načrt je bil predpisan na podlagi analize usposabljanja prve poskusne generacije, ki se je usposabljala na Igu in v Pekrah, ter je obsegal trimesečno usposabljanje vojakov posameznikov in njihovo delovanje v okviru oddelka. Specialistično usposabljanje se je nadaljevalo v pozneje oblikovanih bojnih bataljoni posameznih brigad TO.

Od aprila 1990 do aprila 1992 je bila po dolgih desetletjih, ki so minila od ustanovitve slovenske vojske generala Maistra, ter vmesnih, na koncu neuspešnih, podobnih poskusih slovenske partizanske in slovenske narodne vojske, ustanovljena oborožena sila slovenskega naroda, Slovenska vojska. Po vojni se je TO hitro preoblikovala iz rezervne v naborniško vojsko s profesionalnim jedrom.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karšno koli drugo prepričanje.

št.52/65

Žival ni darilni paket (1)

V prispevku gospe Lee Eve Müller v Demokraciji št. 52 z dne 28. 12. 2006 nam jo je zagodel tiskarski škrat, za kar se avtorici iskreno opravičujemo. V zadnjem odstavku (3. do 4. vrstica) se stavek pravilno glasi: »Starši: NE kupujte otrokom pirotehničnih (petard) sredstev, NE kupujte in ne nosite KRZNA ...«

Uredništvo Demokracije

št. 2/12

Rekonstrukcija ustavnega sodišča (1)

V članku pod gornjim naslovom so bili večinoma korektno citirani ali povzeti moji odgovori na vpraša-

nja, ki mi jih je postavil pisec članka Aleš Kocjan – razen odgovora na četrto vprašanje (»Kaj menite o tem, da v zdajšnji sestavi sedi sodnik, ki je bil podpredsednik ene izmed političnih strank?«). V samem članku je to vprašanje avtor še zaostрил (ali je to »higienično«) – moj odgovor na to vprašanje pa je hudo popačil, saj je v nasprotju z mojim stališčem zapisal, da se meni (in dr. Jerovšku) »to ne zdi pretirano sporno«. Moj resnični odgovor na izrecno postavljeno vprašanje se je namreč glasil: »V Evropi je povsem normalno, da v ustavnih sodiščih sedijo tudi bivši politiki – če so seveda hkrati vrhunski pravni strokovnjaki. Kar nekaj predsednikov nemškega ustavnega sodišča je bilo npr. celo bivših notranjih ministrov! Cyril Ribičič je v sedanjem ustavnem sodišču celo edini strokovnjak s področja ustavnega prava – to je precej bolj čudno za našo sestavo kot to, da je v njem (samo en) izrazit bivši politik. In odločal je visoko strokovno, ne politično. Kdor raje bere primitivne napade nanj namesto odločb in ločenih mnenj, ki jih je pripravil, tega seveda ne more vedeti.«

Matevž Krivic, Sp. Pirniče

Dražgoše – spomenik (partijskemu) totalitarizmu

V prvih decembrskih dneh je poteklo že 65 let od dogajanja, ki se je po mesecu dni končalo z enim najhujših nacističnih zločinov v Sloveniji, z uničenjem Dražgoš. Bržčas ni med nami nikogar, ki ne bi vedel nič o dražgoški bitki. Zato o njej ni treba govoriti. Manj pa je znanega o dogodkih v mesecu dni pred njo in so bili njen uvodni del. Če torej želimo iz današnje časovne razdalje objektivno presojeti namen in pomen bitke, moramo upoštevati

tudi te. Zato bodi dovoljeno, da jih prav na kratko opišemo.

Okoli 1. 12. 1941 je prišel v štab Cankarjevega bataljona, ki je tabornil pri sv. Mohorju, član CK KPS Stane Žagar z 12 vosovci z nalogo, da spodbudijo splošno vstajo in vzpostavijo t. i. osvobodeno ozemlje na območju med Poljansko in Selško dolino. Znak za začetek vstaje je bila »justifikacija« desetih domačih izdajalcev. Sledil je pohod bataljona v Poljansko dolino, sprotno mobiliziranje »prostovoljcev« in vznemirjanje okupatorja z manjšimi gverilskimi akcijami. Med eno takih je nepričakovano padla v partizansko zasedo četa 181. policijskega bataljona in utrpela 54 padlih. To je sprožilo okupatorjevo hajko večjih razsežnosti: napadli so iz Škofje Loke, prek Črnega vrha v italijanskem zasedbenem območju pa so poskušali priti bataljonu za hrbet. V težkih obrambnih bojih in s spretnim manevriranjem je borcem uspelo prekoračiti Poljanščico in se – po razdelitvi na več skupin – napotiti proti Dražgošam.

Na dan starega leta 1941 je torej 209 borcev prigazilo v Dražgoše. Nastanili so se v prosvetnem domu in po nekaj okoliških hišah, vsi premočeni in prezeblji ter krvavo potrebni poštenega počitka. Še iste noči so se domačini na – gotovo kaj klavrnem – silvestrovanju dogovorili, da poskusijo partizane pregovoriti, naj čim prej odidejo iz vasi. Seveda so se bali okupatorjevih represalij, saj so se še živo spominjali nekaj mesecev nazaj, kako so gledali dim nad požgano Rašico. Trije so se takoj podali v štab bataljona, kjer pa so zaman prepričevali Staneta Žagarja, naj se bataljon umakne iz vasi. Edino, kar so dosegli, je bila privolitev, da smejo obvestiti župana Benedika o nastanitvi partizanov v vasi, ne da bi jih zavoljo tega šteli za izdajalce. Pa še rečejo mu naj, naj

Nemci pridejo, če si le upajo, jim je naročil Žagar! Takoj drugi dan je na prvem izmed treh mitingov razglasil Dražgoško (sovjetsko) republiko in prepevanje partizanskih borbenih pesmi so prav gotovo v mirni zimski tišini lahko slišale tudi okupatorjeve čete, ki so se že zbirale v dolini, komaj dober kilometer zračne črte od vasi. Na presenečenje vseh se še ves naslednji teden Nemci niso odločili za napad, temveč so očitno želeli zbrati dovolj močne sile za dokončno uničenje »nadležnega« bataljona. O tem je štabu poročal tudi član PK KPS L. Kebe, ki je bil v Dražgošah le dan pred bitko, a se je takoj vrnil v dolino. Žagar je tako imel sveže podatke o okupatorjevi premoči (30–40 napadalcev na branilca!), a je trmasto vztrajal v vasi.

Nadaljevanje zgodbe je znano: nacistični napadalci so po treh dneh napadnja in obstreljevanja vasi (tudi s težkim topništvo), ko so gorele že mnoge hiše, najprej prodrli v vzhodni del vasi in tam takoj postrelili 19 moških. Drugo jutro so zavzeli preostalo vas, pobili še 18 moških, njihova trupla pa vrgli v gorečo hišo. Med boji so izgubili življenje še 4 domačini. Toda partizanov v vasi ni bilo več, saj se je pod večer tretjega dne – brez deveterice padlih – »bataljon« organizirano povzpел v hleve na Kališniku« (I. Jan, Vrh v Dražgošah, str.138). Preživele vaščane so napadalci pregnali v dolino in jih strpali v taborišča. Vse hiše so požgali, po nekaj tednih pa so ruševine, tudi cerkev, z buldožerji dobesedno zravnali z zemljo.

Ob teh zgodovinskih dejstvih se poraja kar nekaj vprašanj. Zakaj splošna vstaja v zimi, ki je prav tisto leto bila huda, da že dolgo ne tako? Zakaj Dražgoše (o njih so »debatirali že jeseni«, tako Jan, str. 79), ko bi se bataljon laže branil, zlasti pa prezimil kje pod Blegošem ali ▶

► po cerkljanskih grapah? Skladno z vsem, kar danes vemo o NOB, lahko na obe vprašanji odgovorimo: zato, da bi komunisti prevzeli oblast. Prav v tistih dneh, ko je Hitler pred Moskvo doživel prvi večji poraz, je bil namreč CK KPS prepričan v skorajšnji konec vojne in je zahteval »čim bolj množično mobilizacijo, daljše zadrževanje partizanov v Zgornjesavski, Bohinjski in Poljanski dolini ... in da bo v treh dneh konec vsega« (Jan, str. 65). Zato je Cankarjev bataljon na vrat na nos mobiliziral kar 350 mož iz Poljanske doline. Žagar pa je, potem ko je spoznal, da se je vstaja ponesrečila (to je priznal tudi Kardelj v pismu Titu, 29. 3. 1942), pohitel v Dražgoše, da mu še tam ne bi kakšni klerikalci pred nosom prevzeli oblasti. Tak odgovor nam je položil v usta takratni Žagarjev kolega v CK Dušan Pirjevec-Ahac: »... kajti treba je vendarle že enkrat razumeti, da je bil bistveni cilj KP oblast in samo oblast« (Dnevnik in spominjanja, str. 53). Žagarju kajpak ob prihodu v Dražgoše ni bilo lahko pri srcu: več kot polovica »svežih« borcev se je na pohodu porazgubila. Pa še dobro je vedel, da so Dražgoše ... »vas s 83 hišami in s 444 prebivalci. Imajo dva kulturna doma: prosvetnega in sokolskega, imenitno cerkev. V vasi je več premožnih gospodarjev. Dražgošani so pridni in večinoma globoko verni ... nekateri do fanatizma zasvojeni s klerikalizmom ... v vasi ni nobene organizacije OF, kaj šele celice KP« (Jan, str. 95). Zakaj, zaboga, pa je tudi po tednu dni, ko je dokončno uvidel, da se Hitlerjev rajh še ne bo zrušil, trmasto vztrajal v očitno neprijazni, če ne

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

celo sovražni vasi, namesto da bi se bataljon, spočit, kar se da hitro umaknil pred bitko na Jelovico? Če mu je namreč to med boji uspelo storiti brez izgub, bi gotovo zmožni tudi tri dni prej. Razlog za to vztrajanje moramo iskati v Kardeljevih besedah Titu v pismu 2. 8. 1941. »U ratu se ne smemo plašiti uništavanja čitavih sela!« In: »Teba izazvati njihovu (okupatorjevo, dod. P. M.) akciju.« Če torej Dražgoše ne bodo (sovjetska) republika, naj izginejo z obličja Zemlje! Po treh dneh in 27 padlih ter 42 ranjenih napadalcih je dosegla maščevalnost nacistov vrhunec in taki so pridri v vas ...

Toda niti s tem se dražgoška zgodba ni končala. Partizani so še mesece po bitki lovili domnevne izdajalce, ki naj bi bili zakrivali njihov poraz, in jih 23 umorili. Svojo totalitarnost (izključevanje vsakega drugega mnenja) pa so pokazali s tem, da so 8 lastnih soborcev že med vojno »justificirali« zato, ker so se po bitki javili okupatorju, 2 pa sta bila med po vojni pobitimi (Jan, str. 283). Višek cinizma pomeni Poziv IOOF, ki le dober mesec po dražgoški tragediji ostro napada »malodušje, strah pred okupatorskimi represalijami, skrb za ljubi mir« in tako preživele, ki so izgubili vse razen golega življenja, uvršča med mlačneže in bojazljivce! Ali je res tudi Kocbeku – bržčas se je strinjal s pozivom – bilo kaj malo mar za bedo vaščanov, ki so v treh dneh izgubili vse, kar so desetine rodov njihovih prednikov ustvarjale stotletja? Vse le zaradi oblastizelnosti in trme »heroja« Žagarja!

Za obnavljanje spomina na »mitološke razsežnosti« bitke skrbijo vsakoletni pohodniki po stezah partizanske Jelovice. Prav bi bilo,

da bi na pohodu, ko poslušajo, da so Dražgoše slovenske Termopile, pomislili na zgodovinska dejstva: v Grčiji se je 200 branilcev do smrti vseh upiralo premočnim napadalcem in jih zato zgodovina uvršča med zmagovalce. V Dražgošah je 209 branilcev kljubovalo dvajsetkratni premoči, a so se (ob izgubi »le« 9 soborcev) umaknili pod varstvom noči in snega v vnaprej določeno pribežališče, nemočne domačine pa so tako rekoč potisnili pred brzostrelke podivjanih nacistov. Taki pač smo.

Peter Mikeln, Petrovče

Škodljiva izjava

Nedeljska gostja v intervjuju na TV Slovenija pred štirinajstimi dnevi gospa Spomenka Hribar se očitno spozna na vse – od orožja do kulture. Zbodla je njena škodljiva izjava, citiram: » ... je prevelik poudarek na ruralni kulturi.« Sem sodi seveda tudi ruralna lesena stavbna dediščina, ki je bila v Sloveniji zelo obsežna in pomembna; to so potrdili številni umetnostni zgodovinarji v svojih delih. Še pred nedavnim je živel na podeželju okrog 80 odstotkov Slovencev. Tu je gnezdo velike večine slovenske kulture.

Vsa povojna leta so ruralno leseno stavbarstvo le evidentirali. Ni pa bilo nepovratnega denarja ali ugodnih posojil za preureditev v sodobna bivališča za mlade družine. Seveda bi ostalo ogromno davkoplačevalskega denarja tudi za ruralno kulturo, če bi bila medvojna in povojna politika daljnovidna vsaj do te mere, kot sta bila Hitler in Stalin, ki gradov nista poškodovala. Dokaz so gradovi na Češkem.

Stanje ruralne stare arhitekture je pri nas katastrofalno. Najdragocenejše stavbe se dobesedno

podirajo same od sebe ali jih podirajo ob graditvi nadomestnih. To so opazili tujci, zato kupujejo zanimive hiše in jih obnavljajo. Za stavbe je to dobro! Za našo kulturo pa je to pogreb.

Pavšalna in škodljiva ocena gospe Spomenke Hribar o ruralni kulturi ni le v posmeh propadajoči podeželski kulturni dediščini, temveč je tudi v sramoto TV Slovenija.

Karl Filipičič, univ. dipl. inž. arh., Brežice

Vračanje nezaslužene in olastninjenega

Lepo se imamo, lahko še danes govorijo ljudje, ki so še pravi čas dojeli hitre zgodovinske spremembe v Evropi in v Sloveniji. Dobro so vedeli, da velika Srbija in komunizem ne bosta uspela, zato so osamosvojitvene poteze prepustili Demosu, katerega člani bi bili ob neuspehu žrtvene ovce. Žrtvovali pa bi jih dvolični Kučanovi komunisti samo zato, da bi še vedno ostali vsaj v Sloveniji na oblasti, pa čeprav pod srbskim vladanjem. Ko so videli, da se bo ideja o osamosvojitvi uresničila, so se na moč potrudili čim bolj zasedi politični prostor z različnimi strankami, te pa so zelo hitro uničile politično nezrelo in s petokolonaši prepredeno vladajočo koalicio Demos. Zavedali so se, da je treba uničiti vso dokumentacijo, ki bi kazala na njihovo ne najlepšo preteklost, in še naprej prikazovati v veliki meri zlagano zgodovino. Ker so vedeli, da je minilo obdobje kapitalističnega komunizma, so morali opustiti strahovlado, saj jih je opazovala Evropa. Čim več in čim prej so si morali prigrabiti kapital, ki je vladar v kapitalizmu. In tako je nastopilo obdobje »za-

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpki val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

konite« kraje družbenega premoženja ali divje lastninjenje.

Po dolgih letih vladanja komunističnega podmladka so prevzele vodenje države pomladne stranke, od katerih sem pričakoval celovit pregled dela prejšnje vlade, kar bi moralo biti nujno ob prevzemanju poslov. Na podlagi ugotovitev bi imela nova vlada jasnejša izhodišča za prihodnje delo. Vsekakor bi te ugotovitve morali pokazati javnosti, imenovati odgovorne osebe za dobra in slaba dela ter primerne ukrepati (pohvala ali celo nagrada, opomin, kadrovska menjava, kazenski pregon). Na ta način bi se skrajšalo obdobje tranzicije, ker opozicija ne bi mogla kriviti sedanje vlade za probleme, ki so bili večinoma podedovani. V skrajnem primeru pa morda ne bi bilo slabo razmisliti o ideji Poljakov, da na ključnih vodilnih mestih ne morejo biti ljudje, ki so aktivno delovali v komunističnem režimu.

Sedanja vlada pa še vedno ni tisto, za katero bi lahko upravičeno rekli, da je voditelj naroda. Tega niti ni bilo mogoče pričakovati v tako kratkem času in s tako sestavo državne uprave, medijev, civilnih društev, prilaščenenih podjetij, sodstva, interesa religij, ideološkega strankarstva, materialnega egoizma in še bi lahko našteval nesnago, ki se je nakopičila v zadnjih šestdesetih letih, izrazito pa se kaže v zadnjih letih. Vladna koalicija ima zasluge za osamosvojitve ter za delno prekinitev Kučanovih in Drnovškovih osebnih in političnih interesov, zato še vedno upam, da bo imela pogum in sposobnost delovati za resnico v zgodovini, politiki, gospodarstvu, narodnih interesih, verskih opredelitvah, vrednosti državljanstva, odnosu do nepovabljenih ali celo sovražnih tujcev, kriminalcev, delomrznežev in še bi lahko našteval.

Da pa se lahko to izvede, je treba najprej poiskati posameznike, ki onemogočajo osvetliti resnico in nepoštenost. V družbi, kjer pravosodni organi resnično pravilno sodijo, do takih stvari sploh ne bi prišlo, zato od današnjih sodnikov ni mogoče pričakovati dejavnosti v tej smeri. Za procese, ki so širšega družbenega pomena, bi morali imeti poroto, sestavljeno iz javno preverjenih poštenih Slovencev.

Ko bi bilo temu zadovoljeno, bi lahko začeli uresničevati želje večine ljudi v Sloveniji kot v preostalem svetu, da bi se začeli približevati pravičnemu, mirnemu ter standardu in razvoju primernemu življenju vseh ljudi.

Prvi korak, ki nas k temu lahko pripelje, je zadržanje v zgodovino, ki ima lahko samo eno resnico in ne več, kot pravijo ljudje, ki bi želeli še naprej lepo živeti na zlaganih resnicah. Dobro vemo, da je bila prioriteta NOB med drugo svetovno vojno komunistična revolucija in likvidacija domačih drugače mislečih ljudi, po vojni pa strahotni poboji mladih ljudi, ki niso niti vedeli, kaj se v politiki dogaja. Sledila je nacionalizacija, ki je bila za nekatere posameznike celo opravičljiva (niso vsi pošteno prišli do velikega premoženja), po osamosvojitvi denacionalizacija, divje lastninjenje in nagrajevanje posameznikov, ki so uspešno izvajali drugi rop Slovencev po zakonih, ki so jih napisali zase. Sedaj je prišel čas, da se naredi temeljit pregled politične in ekonomske zgodovine vsaj od leta 1939 naprej, predvsem pa po letu 1988, saj so ključne osebe še žive in ne bo mogoče očitek, da te osebe nimajo možnosti obrambe in obrazložitve svojih zmotnih ali barabinskih dejanj. Najbolj je treba pohiteti pri razkrivanju kraje državnega premoženja (tajkuni), neupravičeno visokih plač za slabo ali celo škodljivo delo (menežerji, politiki, sodniki, odvetniki, novinarji ...), odpravnin in nagrad (Janković in podobni), predčasnih političnih upokojitev (policija, vojska, državna uprava), nadomestil na zavodu za zaposlovanje za nezaposlene politike in še bi lahko naštevali nepravilnosti in nepoštenosti, sploh če to primerjamo s standardom poštenih in delavnih ljudi v Sloveniji.

Torej, prišel je čas vračanja nepošteno pridobljenega in razkrivanja oseb, ki so lumpi. Nehote je pri tem pozitivno deloval Kučan, saj je glavnina članov Forumu 21 tistih, pri katerih je treba začeti pregled poštenosti. Izgovor na tajnost osebnih podatkov in imuniteto bo samo potrdil, da je sum upravičen. Dokazane tatove je treba nemudoma odstraniti s ključnih in vplivnih položajev. Ta projekt bodo poskušali ljudje s slabo vestjo onemogo-

N. N. N. S. P. !

Marija Vodišek

Geslo Nič nas ne sme presenetiti je bila propagandna formula prejšnjega enopartijskega režima. Kljub tolikokrat ponovljenemu geslu je pokojni režim doživel velika presenečenja. Ne le jugoslovanski oz. slovenski, vsi evropski totalitarni režimi so se kot domine podirali in puščali za seboj kup prikritih pa tudi znanih zločinov. Sedemdeset let vladavine komunizma, od tega 30 let stalinizma v Sovjetski zvezi in vzhodnih državah, 45 let komunizma oz. titoizma v Jugoslaviji, je pustilo za seboj materialni in moralni kaos, katerega posledice čutimo še danes. Pogovor predsednika SD Boruta Pahorja, objavljen v Sobotni prilogi Dela 6. jan. 2007, je v nekaterih izjavah tudi protisloven, vendar v glavnem zanimiv in sprejemljiv. Npr.: »Politika je lahko uspešna, kolikor je smiselna. Voditelji so ljudje z vizijo, ki dajejo svojemu delu globlji pomen in stremijo k ciljem. To so posamezniki, ki navdihujejo, ne pa strašijo ljudi. Pravi voditelji so nosilci sprememb.« Menim, da mora imeti politik svoje delo, politiko torej, tudi rad. Uspešen politik, kar je do zdaj s svojo vlado dokazal premier Janez Janša, pa je še bolj in neprestano na udaru nasprotnikov. Mediji so posredniki, kar je sicer njihova naloga, vendar je odvisno, kako dejstva ali pa tudi izmišljenje prikažejo. Mislim, da se sedanja opozicija ne more pritoževati, saj so njihova mnenja in kritike naše vsakdanje branje, vsekakor pogostejše kot mnenja vlade oz. pozicije. Predsednik SD pa nima prav, ko se spotakne ob zastarele argumente, za katere »desna sredina«, kot jo imenuje, upravičeno zahteva razpravo in popravo. To so predvsem povojni množični umori in poboji, ki bi jih levica najraje zamolčala, čeprav zločini, ki so bili storjeni nad delom slovenskega naroda, nikoli ne zastarajo. Tudi Borut Pahor, če bo kdaj predsednik Slovenije, se bo moral soočiti z njimi. Vsakdanja odkritja povsod posejanih grobišč so neovrgljivi dokazi in sodobne metode raziskav lahko dokažejo skoraj vse. Intervju Spomenke Hribar z Ladom Ambrožičem na 1. programu TVS, 7. januarja pa je pokazal, da je Hribarjeva pravzaprav razdiralna oseba. Njena govorica je bila polna natolcevanj in obtožb predvsem na račun Janeza Janše in sedanje vlade. Pa seveda domobranstva, klerikalizma, Rožmana in njene stalne obsedenosti – katoliškega teologa Antona Mahničca, ki je umrl leta 1920. Lotila se je tudi evharističnega kongresa leta 1935 v Ljubljani, češ da je bil naperjen proti komunizmu. Pa ga ja ne bi morali hvaliti? Janez Janša je po njenem mnenju nevaren, obremenjen s paranojo. Verjetno je za Hribarjevo paranoičen vsak, ki se ne strinja z njenimi deformiranimi pojmi. V najbolj klasični obliki je prav ona pokazala svojo paranojo, kar je kronična psihoza delirantnih tem, ustvarjenih na podlagi napačnih sklepanj. Tudi medije je napadla, čeprav so ji prav oni omogočili nastop, bi brez škode izostal. Njena pohvala Lojzetu Peterletu pa bi mu morala bolj škoditi kot koristiti. Morda bi bila za Hribarjevo edina rešitev, da se včlani v »Fronto za osvoboditev vrtnih palčkov«, ki deluje v Švici in Nemčiji, krade palčke po vrtovih in jih nosi v gozdove, njihovo domnevno »naravno« okolje. Tudi to je lahko politika!

čiti, vendar je nujno potreben za našo boljšo prihodnost. Na tak način bomo prišli do vodilnih ljudi, ki bodo pošteni in dobronameri, napolnili bi se skladi za razvoj, pokojnine, socialno problematiko, zmanjšane bi bile neupravičeno

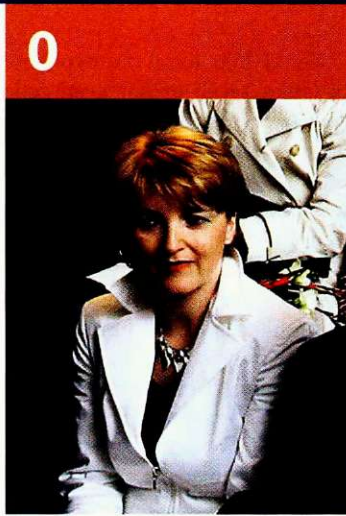
visoke sedanje in prihodnje pokojnine, ki temeljijo na nezasluzenih plačah in privilegijih ... Najpomembnejše pri tem pa je sporočilo prihodnjim generacijam, da za barabinstvo v Sloveniji ni prostora.

Bojan Alojzij Terlep, Čatež

Politični semafor

Paranoičarka Ko je nacionalna TV napovedovala, da bo v oddaji Intervju nastopila Spomenka Hribar, je bilo jasno, da bo v njem napadla vlado, kljub temu pa si nihče ni mislil, da bo v odgovorih postregla s toliko neumnostmi. Najznamenitejša je bila tista, ko je začela napletati o tem, ali bi jo zdajšnja oblast utegnila odstraniti. Od kod ji takšne ideje, ni znano, očitno pa sklepa po tistih, ki jim je nekoč pomagala zaustavljati desnico.

Novinarstvo pralnih praškov Čeprav zgodbe o tem, kako je žena Dimitrija Rupla z avtomobilom ministrstva odšla po nakupih gospodinjskih pripomočkov, ne gre zanemariti, se zdi, da novinarka Meta Roglič, ki je to razkrila, in njeni delodajalci na Dnevniku močno pretiravajo s pomenom celotne zgodbe. V državi je namreč veliko pomembnejših stvari, kot je ta, kateri pralni prašek in metlo je kupila ministrova žena.

Slovenka leta Revija Jana je pretekli teden že 19. razglasila Slovenko leta, ki jo vsako leto izberejo njeni bralci. Tokrat je na precejšnje presenečenje vseh to postala kardiologinja dr. Metka Zorc, ki vodi center za zdravljenje bolezni srca in ožilja v Izoli. Ker je Zorcčeva znana po tem, da jo bolj kot slava in denar zanimajo bolniki, zaradi katerih je tudi ustanovila center, ki ga vodi, lahko zapišemo, da je šla nagrada v prave roke.

Guverner za vse čase

Predsednik države Janez Drnovšek je tik pred novim letom za novega guvernerja Banke Slovenije predlagal Mitjo Gasparija, ki je Banko Slovenije vodil že doslej. Gaspari velja za strokovnega in umirjenega človeka. V času nekdanje Jugoslavije je bil namestnik guvernerja Narodne banke Jugoslavije, Drnovšek pa predsednik predsedstva SFRJ, zato sta precej sodelovala. To ju je očitno zbližalo, saj je Drnovšek leta 1992, ko je oblikoval prvo vlado, Gasparija imenoval za finančnega ministra. Od takrat je bil Gaspari za Drnovška nepogrešljiv, saj je bil finančni minister v vseh njegovih vladah do aprila leta 2001, ko je na predlog Milana Kučana postal guverner Banke Slovenije.

Če so bili ob prvem Gasparijem imenovanju na mesto guvernerja odločilni glasovi takrat še Drnovškove LDS, bodo tokrat za njegovo imenovanje odločilni glasovi SDS, kjer bo podpora tudi za-

radi ne prav dobrih odnosov med vlado in njeno največjo stranko ter Drnovškom nekoliko teže dobil. Pretekli teden se je Gaspari predstavil poslanski skupini SDS, vendar ob koncu razprave ni bilo znano, ali je poslance prepričal ali ne. Po naših virih se v SDS o tem, ali bodo Gasparija podprli, do konca preteklega tedna še niso odločili. A.K.

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	4.900,00 SIT / 20,44 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	990,00 SIT / 4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepiš iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9% popust) 2 x letno (10% popust) 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec, invalid, brezposeln, študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

S HSDPA UMTS kartico je vaše poslovanje bliskovito, saj omogoča najhitrejši mobilni prenos podatkov v Sloveniji. Kot da bi bili v svoji pisarni! Prav zato jo lahko zapustite z mirnimi živci, saj lahko na vsakem koraku surfate po internetu, upravljate s svojo elektronsko pošto, se kjerkoli priključite na svoj računalnik v pisarni, pregledate svoj koledar ali preprosto – poslušate!

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

**PISARNA NA
VSAKEM KORAKU.**

**Do 1,8 Mb/s.
HSDPA UMTS**